

Dansk
Amerikansk
Jul

Julen 1955

NORWAY

DENMARK

Enjoy Your Trip

to

DENMARK

Always a festive, friendly crossing when you travel

M. S. **OSLOFJORD**

S. S. **STAVANGERFJORD**

or the NEW

M. S. **BERGENSFJORD**

(entering service in 1956)

FREQUENT SAILINGS DIRECT TO COPENHAGEN

THESE POPULAR SHIPS OFFER YOU
SCANDINAVIAN SEAMANSHIP AND SERVICE

THE FUN, FRIENDSHIP AND FINE FOOD ABOARD
WILL MAKE YOUR TRIP ONE TO REMEMBER

SEE YOUR TRAVEL AGENT

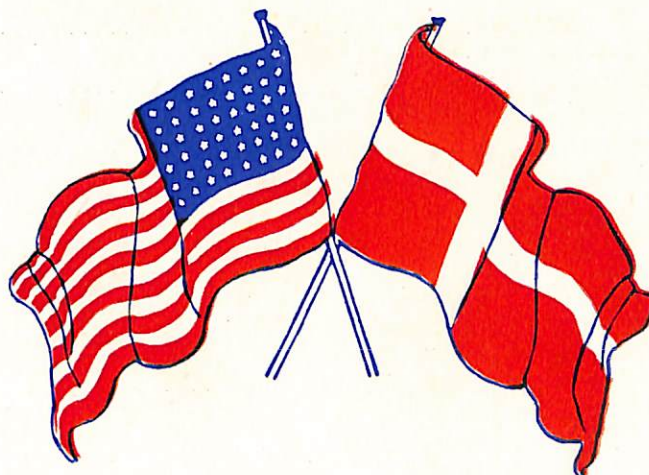
Norwegian America Line
AGENCY, INC.

NEW YORK • CHICAGO • MINNEAPOLIS • SEATTLE

SAN FRANCISCO • MONTREAL

P.G.J. 11/12/55

DANSK AMERIKANSK JUL

REDIGERET OG UDGIVET

AF

GEORGE UGILT og HJALMAR BERTELSEN

JULEN 1955

INDHOLD

JULENS GLÆDE	3
Af Paul Wikman	
EN HILSEN	4
Af Statsminister H. C. Hansen	
MINDER	5
Af Adam Dan	
GODVILJE GAAR OVER JORDEN	6
Af Dr. J. Christian Bay	
DEN STORE STEMME	10
Af Peter L. Jensen	
KÆRLIGHEDSGAVEN	12
Af Thomas Olesen Løkken	
MIN BARNDOMS JUL	15
Af Anton Kvist	
DANMARKS ANSIGT	16
Af Axel H. Andersen	
ET GAMMELT JULEMINDE	18
Af Axel H. Berntsen	
DR. J. CHRISTIAN BAY I MALM OG STEN	20
Af Anton Kvist	
DANSKE I NEW YORK FOR 300 AAR SIDEN	21
Af Carlo Christensen	
MINDER FRA DEN FØRSTE REBILDFEST	24
Af Hjalmar Bertelsen	
KJELD — VIL PRÆSTEN GIFTE OS PAA SØNDAG?	25
Af Marius Larsen	
OP MOD LYSET	30
Af Levi Persson	
DANSKE FODBOLDSPILLERE I AMERIKA	32
Af Paul Dalby Andersen	
TÆMMET BLEV DEN RØDE KRIGER	35
Af Anton Kvist	
ET JULEFORLIS I SKAGERRAK	36
KLOKKEFLAGET	37
Af Ester Jacobsen	
PIONERERNES TRO	40
Af Jørgen W. Schmidt	
DANEBOD HØJSKOLE	42
Af Enok Mortensen	
BENJAMIN FRANKLIN	46
Af Sv. Waendelin	
DET DANSKE ALDERDOMSHJEM I NEW YORK	52
Af Hj. B.	
REDAKTØRERNES HJØRNE	55

DEN STORE GLÆDE

MAN siger, at Julen er Barnets Fest. Og en Fryd er det at se, Børnenes Øjne tindre omkap med Julelysene. Dette alene kan nok gøre Sindet glad en Stund hos den ellers saa fortravlede voksne, for hvem Julen oftest blot er ensbetydende med en alt for anstrengende Sæson, der først er ovre, naar Naalene fra det plyndrede Juletræ — og dermed Julen — er fejjet ud af Døren. Saa kommer Reaktionen — Trætheden, og man undres maaske, hvor Glæden, som der synges om, egentlig blev af.

Olfert Richard spørger i et Juledigt: "Hvor er den sande Juleglæde?", og begræder hos den voksne:

"At man hopper og man danser ikke mere,
man foretrækker roligt at spadsere.
Bevares rent estetisk er det overmaade nydeligt,
men det er tydeligt,
at Reflektionen
har stødt det barneglade Sind fra Tronen."

Og saa var det dog voksne Mænd, Hyrder paa Marken, der først modtog Budet om den store Juleglæde. De ikke blot hørte, hvad Englene forkyndte: "Eder er i Dag en Frelser født," men de stod op og gik til Krybben for at faa Del i Glæden. Og Vismændene ikke alene tydede Stjernen, men de gjorde den lange Rejse, fordi Glæden jo ikke blot var for Bethlehem, men for hele Verden.

I Dag to Tusind Aar borte fra den første Julenat er Julebudet oftest blevet til "Julens Eventyr," som man fortæller for Børn og barnlige Sjæle. Vi forholder os til Budskabet som til Eventyret. Vi hører det med Smil men kan ikke modtage det som noget, der kommer os ved. De første, der hørte det, stod op og gik. Vi hører og reflekterer med Spørgsmaalet: Hvor er Juleglæden, er den sand? Vor Julefestivitas er saa krampagtig, at vi ikke faar Stilhed til at lytte til Julens Toner om Fred paa Jord og Glæde for alle, der vil høre og modtage Jesu Fødselshistorie som et personligt Budskab.

Lad os denne Jul søge Glæden, hvor den er at finde. Lad os igen høre den gamle Fortælling om den første Jul. Den begynder med Ordene: "Og det skete i de Dage . . ." Lad os slaa fast, at det skete, og at det skete ogsaa for os, for at vi skal faa Del i Glæden.

"Og lad os gaa med stille Sind
som Hyrderne til Barnet ind,
med Glædestaarer takke Gud
for Miskundhed og Naadebud."

Saa bliver Sangen om den store Glæde ogsaa vor Sang, naar Julen ikke blot er et Eventyr, men en Virkelighed hos os, fordi ogsaa vi modtog Budskabet og stod op og gik til Krybben for at faa Del i Glæden.

Altsaa glædelig Jul i Ordets dybeste Forstand.

Paul Wikman

**EN
HILSEN**
fra
**Danmarks
Statsminister**

DANMARKS forbindelser med Amerika er i de senere aar vokset betydeligt. Fra Atlantpagten blev underskrevet i 1949 til den sidste aftale i juli 1955 om nært samarbejde vedrørende udnyttelse af atomenergien til fredelige formaal, er samkvæmmet mellem vore to lande blevet stadig større, politisk som økonomisk, turistmæssigt som kulturelt. Ogsaa ved oprettelsen af de nye luftruter over Grønland og Nordpolen er vi kommet hinanden nærmere. Det er en lykkelig udvikling.

Under mine besøg i Amerika i de senere aar har

det været mig en stor glæde at se, hvor stor betydning dansk-amerikanerne har haft for Danmarks gode omdømme i De forenede Stater, og samtidig har jeg været taknemmelig og rørt over den kærlighed og interesse, som stadig — selv i anden og tredje generation — vises det gamle land.

Det er mit haab, at I derude — som jo er grundstammen i vore forbindelser med Amerika — vil bevare og videreføre denne interesse, og i troen herpaa sender jeg Dem alle de bedste ønsker om en glædelig jul og et lykkeligt fredens og fremgangens 1956.

H. C. Hansen

M I N D E R

Saa langt, saa langt rækker tanken frem
til gamle mo'r og mit barndomshjem.
Jeg ser de enge ved søens bred
og bøgeskoven paa klinten med,
og hjærtet svulmer, og øjet blinker —
i stolen sidder du jo og vinker!
— Jeg sender, moder, min hilsen frem.
Den gælder dig og mit barndomshjem!

O, jeg gad lege endnu en gang,
hvor mellem blomster som barn jeg sprang!
O, jeg gad sidde, hvor tit jeg sad,
i skovens skygge, bag busk og blad!
Og jeg gad vandre ved søen ene
og samle skaller og perlestene!

O, jeg gad kysse dig paa din mund
og sidde hos dig en aftenstund,
naar søen sagte mod klinten slaar,
og sommertaagen paa engen staar,
og frøer kvækker i mosekæret,
mens kirken lyser i stjerneskæret!

Imellem os er det dybe hav,
men over dybet dog bro os gav
den Gud, som styrer hver stjernes vej,
den mindste skabning og glemmer ej;
og over broen de fremad skride,
de stille bønner ved mindets side.

Gud signe dig i din aftenstund!

Jeg trykker et kys paa din gamle mund!
Jeg løfter op mine kære smaa,
at de maa skønne og ret forstaa,
de fjærnt bag havet, i Danmark, have
en bedstemoder, Vorherres gave.
— Vi sende alle vor hilsen frem.
Den gælder dig og det kære hjem.

Adam Dan.

GODVILJE GAAR OVER JORDEN

Nybygger-Historie fortalt af J. Christian Bay

M MIKKEL GRAM har vor Nyborg (Nebraska) Saga været tavs, men han boede ogsaa i en Udkant, ude paa Sandet, som de sagde. Han kunde godt have faaet bedre Jord, men som Koloniens Tillidsmand havde han holdt igen, ladet de andre vælge først og selv taget, hvad der blev tilovers; det var endda noget helt andet at træde paa egen Jord end gaa i Trædemøllen derinde i Omaha. Petra, hans Kone, frygtede ikke Sliddet. Begge var Bønderbørn fra Tappernøje, og det maatte de høre meget om baade fra Fynboerne og deres sjællandske Landsmænd, medens Stedets eneste Jyde, Jens Løvbjerg, stadig paastod, at Tappernøje, det stod ikke paa hans Danmarkskort.

Det var gaaet slideligt for dem ude paa Sandet, skønt Jorden var bedst for Kartofler, Boghvede og lidt Rug. I de første Aar kom Græshopperne og tog deres Part. Men Mikkel var heldig og fik merglet flere slemme Steder. Til Hus og Stald havde de tjent ved deres Arbejde i Omaha. Landet stod dem i halvtredie Dollars Acren. Med Tiden og ved deres tre raske Børns Hjælp var det gaaet fremad. Udenfor Læbæltet havde de en Bræmme af Grantræer, de trivedes udmærket og var en Seværdighed, saadan som de bredte sig i fugtige Aar. Men der var ogsaa tørre Aar, og hver fjerde eller femte Sommer frøs Boghveden i August Maaned.

Petra blev sjældent forknyt, og det var et Mirakel, hvad hun med sine tre flinke Pigebørn kunde rive fra Haanden. Mikkel's Ansigt var deres Barometer, og Mikkel ønskede ofte, at han havde valgt sine to forties langs ad Højdedraget inde ved Byen, hvor Folk hurtigt var kommet til rimelig Velstand. Der blev ikke saa sjældent Smalhans i Bedriften hos dem, saadan som i de tidlige Aar i Halvfemserne, da Alverden gik Fallit, endda man reddede Føden.

Men nu, i otte og halvfems, var det galt igen. De havde snart ikke andet end Kartofler at sælge, og Prisen var i December gaaet op til 27 cents pr. Bushel. Opkøberne gav dog kun 20 og tog blot de bedste og største. Man kom til Byen med fuldt Læs og fik kun Penge for Halvdelen. Naturligvis var der et Par Grise og en Kalv i Behold, men de skulde jo gøre det ud for Vinterføde. Jovist kneb det for Mikkel Grams.

Julen stundede nær. Der var saa meget, man trængte til. Rede Penge — ja de laa jo i Banken og ynglede, helt op til 12 Procent. Fattigdom er ikke blot Mangel, men ogsaa Haabløshed. Mikkel havde altid haft Afsky for at laane, men naar han tænkte paa Petra og de tre Pigebørn, som forresten havde faaet de morsomme

Navne: Line, Mine og Bine, følte han sig med Udsigt til den kommende Vinter — for ikke at tale om Julen — lamslaaet og forsagt.

Der var faldet Sne allerede i November, og Vejen til Nyborg blev farbar for Slæde. Blot nu de aldrende Heste kunde holde til Turen; de var ikke overfødrede. Der blev holdt Familieraad. Mikkel bestemte sig til at vove en Slædetur med 40 Bushels udsøgte Kartofler. Det kunde blive til otte Dollars. Hellere havde han afventet en bedre Pris end 20 cents, men nu stod Julen for Døren. Jovist havde de Mælk og lidt Sul og naturligvis Kartofler i Behold, men otte Dollars vilde række langt hos Hansen & Robertson (General Merchandise) i Nyborg.

Moer og Pigerne lagde deres Hoveder i Blød og skrev en Liste over de Indkøb, som kunde ventes at komme ud af de otte, og en tidlig Morgenstund blev de fyrtretyve Kasser Kartofler læsset paa Slæden. Helst vilde Mikkel have kørt alene, men efter en lang Forhandling blev man enig om, at Line som den ældste af Pigerne skulde med, hun var fjorten Aar og meget forstandig, — desuden vilde Mikkel som født Sjællænder nødig være alene, lige meget hvor.

En heldig Dag at køre til Byen, tænkte Petra, hun stod med Mine og Bine paa Køkkentrappen med Hænderne viklet i sit Forklæde. Der var lige netop Frostbid i den tørre Luft, godt Vejr at køre. Mikkel skottede til Hestene. Den Brune var den bedste, men den engang saa livslystne Malle bar Mærke af sin Alder; det saa ud, som om Seletøjet var hende for tungt. Mikkel sukkede. Et Par nye Heste vilde hjælpe mægtigt paa hele Bedriften, ja saamænd.

Der var spredt et Hestedækken over Kartoffelkasserne, og foran sad Line vel indsvøbt i et Sengetæppe.

“Husk nu alting,” kaldte Petra.

“Vi har ikke andet at bestille,” svarede Line.

Mikkel tog Tøjlerne. De seks Mil til Nyborg var ikke meget, men Læsset var tungt. Mikkel vilde gaa ved venstre Side, det plejede man den Gang, dels for at holde sig varm, dels ogsaa for at spare paa Hestene, naar Læsset var svært og paa Slæde.

“Saa i Guds Navn,” sagde han.

Slæden peb, der flød Rust af Kælkerne i Sneen over Toften, og saa var man paa Vej gennem Smøgen ud til Hovedvejen. Der blev vinket frem og tilbage.

II

Men da man kom forbi den lille Granplanting, stod der en Mand og ventede paa dem.

“Hvem er det, Far?” spurgte Line.

“Jeg kender ham ikke, min Pige,” svarede Faderen.

“Jamen han ligner jo Dig,” sagde hun.

Der kunde jo være noget om det, tænkte Mikkel. Manden var høj, vinterklædt, med Filt- og Gummistøvler, strikket Hue og store, hvide Vanter.

“Maa jeg køre med til Byen?” raabte han.

“Hvem er Du?”

“Jeg er saamænd en simpel Landstryger,” svarede Manden. “Ingen kender mig her. Men hør,” fortsatte han, “Hvad siger du om at tage nogle Stykker af de her Grantræer med til Byen. Der bliver jo Brug for Juletræer. Jeg trak fire-fem op af Jorden ude ved Kantene af Plantagen. De sad ganske løst i Jorden. Juletræer for de smaa Børn inde i Nyborg.”

Mikkel vilde gøre Indvendinger. Hvad var den lange Drabant for en Karl, og hvad havde han at gøre her?

Men Drabanten kom ham i Forkøbet. “Jeg lægger dem ovenpaa Læsset,” sagde han hurtigt. “Se saa, nu kører vi — i Guds Navn.”

Lise havde vendt sig om og betragtede ham nøje. Manden smilede: “Dav, lille Pige,” sagde han. “Nu gaar jeg bagefter. Det er rart at have Følgeskab.”

Mikkel var forbløffet. Manden var ingen tramp, det var tydeligt nok. Han havde en egen indtrængende Maade at tale, og hans Smil afvæbnede alle Indvendinger. Saa kom Slæden i Gang igen. Den Brune prustede i Morgenkulden, selv gamle Malle gav et lille Fnys. Mikkel passede Tømmerne. Mærkeligt, saa den Slæde gik let. Han maatte tage lange Skridt for at følge med. Hvad gik der af de gamle Heste?

Bag ude lød ligesom en dæmpet Fløjten, og Hestene slog over i Trav. Halvt forskrækket sprang Mikkel op paa Slæden. Den fremmede Mand sad allerede paa Bagsmækket. “Det gaar jo strygende,” sagde han.

Mikkel var maalløs. Hvem kørte i Trav med en tung Slæde bag efter et Par aldrende Heste? Pigen saa paa ham med store, runde Øjne, Han holdt igen paa Linerne. Bagved ham sad Manden og nynnede, aabenbart vel tilmode.

“Har Du hjemme i Nyborg?” spurgte Mikkel.

“Nej, men jeg kommer der engang imellem paa Gennemrejse.”

Lise begyndte at snakke om deres Indkøb, og Hestene travede ud igen. Saa kom de forbi Stenbæks, og Iver løb ud og syntes forbauset over Optøget. Line vinkede. Da hun lidt efter saa sig om, sad Manden ikke mere paa Bagsmækket. Han var forsvundet.

“Han maa være sprunget af ved Stenbæks,” sagde Mikkel. “Eller Niels Olsens.”

Saa gled Slæden over Jernbanesporet ind i Nyborg. Ved Siden af Lejestalden paa Main Street laa den almindelig kendt Produkt-Forretning, som aftog Færernes Naturalier. Et Par Mænd kom ud af Porten.

“Potatoes?” sagde den ene. Han lattede paa Hestedækkenet og jog en Næve ned i en Kasse.

Mikkel og hans Datter sprang af Slæden.

Manden slog ud med Haanden. De Kartoffler var altfor smaa, og nogle havde faaet Frost. “Hvad kan vi gi?” spurgte han ud i Luften. Den anden mumlede noget og gik tilbage til Kontoret ved Porten.

“Ti cents for Bushelen,” vedblev Opkøberen, “og saa tager vi det hele, med mindre du vil ha de frosne med hjem igen?”

Lise saa forskrækket op i Faderens stivnede Ansigt. Det var stivnet i Harmen og Skuffelse. Fire Dollars, fire

lusede Dollars for hele Læsset. Det var næsten mere end. . . .

“Det er for lidt,” lød en klar Stemme — og hvad var det? Der sad den Fremmede paa Slædens Bagsmæk og svingede med Benene.

“Jeg gier syvogtreds!” sagde han og sprang af Slæden. “Det er fint Kram, dette her. Jeg køber for Grand Hotel i Omaha.”

Opkøberen maabede. “Pete.” raabte han, og hans Chef kom ud. Den Fremmede gentog Tilbudet. Han smilede. “I maa gerne overtage Leveringen,” sagde han. “Hotellet betaler halvanden Dollar. Jeg gier forresten ligesaa gerne halvfjers. Der er ikke en frossen Kartoffel i hele Læsset. Værsgo,” og han slog ud med Haanden. “Overtag Leveringen, om I har Lyst. Snak med Hotellet i Telefonen, ellers gør jeg det selv. — Gier I saa halvfjers?”

Faa Minutter efter havde de givet de halvfjers. Det var otteogtyve Dollars. Hestene blev sat ind i Lejestalden; mens Mikkel og Line saa sig om, var den Fremmede atter borte.

Line sagde: “Far, det var mange flere Penge, end Du ventede, er det ikke?”

“Ti stille Barn,” svarede Mikkel. “Det løber rundt for mig.”

III

De kom ind hos Hansen & Robertson, og sidstnævnte stod netop bag Disken og gav en af sine mange Historier tilbedste. Nyborgs faste Stok sad hyggeligt omkring den store Ovn, og det sukkede dybt og vemodigt i Bunden af Peter Mogensens Husmandspibe.

“—Og frosne Kartoffler, naar de bliver blødt ud og kogt, saa er de gode til Grisene,” lød en hæs Røst, “for der Sukker i dem. . . .”

“Dav, Mikkel, Dav, lille Line,” hilste Robertson. “Hvifor fik I itte Mine og Bine med Jer til Bys?”

“Nej, vi havde Ærinde,” svarede Mikkel, “vi fik læsset Slæden med Kartoffler —”

“Ja, og vi fik . . .”, busede det ud af Line, men Faderen afbrød hende. “Kan du finde Moers Huskeseddel, min Pige?”

“Jeg haaber, at Pete ikke snød dig for grovt med Kartofflerne,” sagde Robertson. “De to Karle der ovre, de er noen rare Rakkerpukler. Men vi ka j’utte hamle op med dem.”

“Jo vi ka,” lød det fra Peter Mogensen, “vi ku starte en Kooperativ, lisom de gør i Danmark, og selv bestemme Priserne. En Kartoffelkule er snart gravet.”

“Hvad hjælper det, vi sætter Priser, vis vi ikke faar dem?” spurgte den besindige Søren Basse. “Hvad bød de dig idav, Mikkel?”

“Kun ti cents,” svarede Mikkel, “men jeg fik da ellers lidt mere.”

Nu fik Mellemmændene læst og paaskrevet fra alle Sider.

Den rare Line hørte det ikke, hun var søgt hen til det kvindelige Hjørne af Butikken og snakkede fortroligt med Mrs. Robertson.

Telefonen lod høre fra sig, og Hansen med det lange Skæg, han som gerne sad ved en Pult og passede Bogholderiet, kom frem. Der blev kaldt efter Mikkel Gram, hvis han var tilstede, bad man ham høfligt at ulejlig sig hen i Banken. Og da Mikkel ikke havde Grund til at frygte Banken, lovede han at komme.

Den gamle og prøvede Bankmand hilste venligt og sagde, det var en snurrig Affære, der var kommet frem, men den angik Mikkel.

Hvor meget havde Mikkel betalt for sine to forties, da han købte dem gennem Landkontoret i Omaha for snart sytten Aar tilbage?

Jo, Mikkel havde betalt halvtredje Dollars for Acren, kontant. Papirerne var i Orden, sagde Mikkel, om nogen vilde se dem.

Javel ja. Men se nu her, Mr. Gram, der var for sytten Aar siden sket en Fejl i Landkontoret. Det var rigtigt nok, at indenfor fem Mil fra det Knudepunkt, hvor nu Nyborg var beliggende, kostede Landet Halvtredje Dollars Acren, men udenfor de fem Mil var Prisen kun een Dollar. Nu havde man efter de mange Aar fundet Fejlen i Washington, i selve det rigtig store Landkontor, og Landets Mægtige havde resolveret, at Fejlen skulde rettes. Med andre Ord, Banken var bemyndiget til at afkræve Mikkel Gram Kvittering for Tilbagebetaling af halvanden Dollar pr. Acre, det blev altsaa 120 Dollars foruden Rente.

“For ser De,” sagde Bankmanden, “Regeringen regner meget nøje, baade med hvad den skal have, og hvad den har Ret til at kræve, men ogsaa med hvad den kommer til at skyldte Godtfolk.”

Mikkel lyttede som halvt i Drømme.

Banken havde faaet Besked om at finde den rette Mand, hvis han levede — og heldigvis var Mikkel stadig spillevende, omend ør i Hovedet lige i Øjeblikket.

Beløbet var \$249.04. Det var nøje udregnet.

Der var stille i Banken, men Mikkel syntes han hørte en dæmpet Fløjten. Han saa sig om. Intet at se, kun det spartanske Udstyr i en aldrende Landsbybank.

Det var, sagde Bankmanden, en underlig Historie, men — saa, ja, ønskede Mikkel disse Penge i Kontanter, eller vilde han aabne en Konto? Mikkel havde aldrig haft nogen Konto og ønskede Kontanter. Han sagde lige ud, at han kunde lide at vise dem til sin Kone og de tre Børn.

Han fik Pengene og endnu et forstaaende Smil og kvitterede, takkede og gik.

Fra Bankens Vinduer kunde man se en høj Skikkelse trave i Mikkels Hæle over Gaden til Hansen & Robertson.

— — —
Det tog syv lange og syv brede, før Mikkel og den glade Line fik handlet. Far spenderede saa rundhaandet, at Line knapt kunde pege paa noget, uden at det blev købt. Endelig blev de dog enige om, at det var bedst Moer kom selv og købte ind. Robertson mente ogsaa, Kvinder havde bedre Forstand paa Familiens Behov.

“De er bedre Økonomer end vos”, forkyndte han. “Havde det ette været for Marie, min Kone, var vi aldrig kommet den Rejse til Danmark, som vi gjorde. Jeg husker lisa rivelig, hvordan hun stod en hel Dav og pruttede med Agenten derinde i Omaha om Billetten til vores Kahyt der nede i Mellemgulvet paa “Thingvalla”. Han maatte da ogsaa neje sig tilsidst. Lisaadan — ” og nu kommer en af de hundrede Historier, han kunde diske op med, de havde alle hørt dem flere Gange.

“Faer”, sagde Line, “vi har vist købt for meget mere end de otte Dollars”. De havde fyldt en Skæppekurv, saa der var Top paa den.

Mikkel tog i Lommen. “Hvor meget bliver saa det hele?”

“Du har jo betalt”, henkastede Robertson.

“Nej, jeg har ikke”.

“Jo vist saa”, sagde Hansen og vendte sig i sin Bogholderstol. “Jeg saa det med mine egne Øjne, og Anders” — det var Robertson — “lagde Pengene i Skuffen”.

“Det passer ikke, Hansen”, sagde Mikkel. “Jeg har ikke betalt Robertson en cent.” Han trak sin Lommebog frem. “Her er alle de Penge, jeg fik for Kartofflerne.”

“Tror du, vi lyver”, spurgte Hansen med et Smil, som gik dybt ned i hans store Skæg.

“Nej, men — .” Mikkel skottede til Line, der stod og saa forvirret fra den ene til den anden. Der var ligesom en dæmpet Fløjten udenfor. Robertson lod til for engangs Skyld at have tabt Målet.

“Far”, sagde Line, idet de fulgtes over Gaden til Lejestalden, “har du virkelig alle Pengene i Din Lomme?”

“Det har jeg, Line”, svarede han. “Men lad os nu se at komme hjem, min Pige, for jeg er lige ved at blive bange for mig selv”.

IV

I Lejestalden var der opad Dagen kommeret flere af de nærmere Nyborg-Folk og sat deres Heste ind. Niels Olsen og hans Familie kom netop udenfor, og den vævre Stine fløj straks Line om Halsen. Niels var misfornøjet med Rugpriserne, hellere end at gi Rugen væk for en Dollar vilde han æde den selv eller fodre den op. Han behøvede ette og sælge — nej, Mikkel vidste nok, at Niels havde sit paa det Tørre.

Det skulde dog ikke misundes ham, Niels gik altid foran, naar fælles Sager kom til Afgørelse i Kolonien.

Karlen kom trækkende med Mikkels Heste.

“Kors”, raabte Stine Olsen, “sikken fint nyt Seletøj, I har faaet”.

Mikkel stirrede. Jo, minsandten om ikke den Brune og hans trofaste Ledsager, Malle, stod pyntede i nyt Seletøj med funkende Beslag og Spænder.

“Det er ikke mit Seletøj”, udbrød Mikkel.

“Jo det er”, sagde Karlen. “Imens I var ovre i Byen kom en Mand og sagde, han skulde blanke dit Seletøj. Jeg lod ham gøre det. Det var en høj Mand, han kunde i en Hast ligne Dig selv, og jeg tænkte, det maaske var Din Broder. Han er forresten lige gaaet”.

“Har du ogsaa faaet nye Heste?” spurgte Niels Olsen. “Jeg vidste ikke, Du havde lagt et nyt Spand til, Mikkel. De ligner svært Dine gamle, men se hvor den Brune kan krumme Hals. Og den anden skinner jo, som var hun en Herregaardshest og opfødt i Oliekager, lisom det kunde være i Danmark.”

“Det er heller ikke mine Heste”, sagde Mikkel. “De ligner mine — jeg mener, det ser ud som mine vilde se ud, hvis der var taget tolv Aar af deres Alder”.

“Vist er det — Dine”, sagde Niels Olsen. “I har da ikke gaaet hen og givet dem deher Medicin, som Hestehandlerne tyller i gamle Krikker for for at sætte Liv i dem, naar de skal sælges?”

Karlen trak Øjenbrynene i Vejret. “Vi bruger ikke nogen Hundekunster, enten med vores egne eller andre Folks Heste.”

Mikkel gik omkring Køretøjet. Det var hans egen gamle Slæde. Hans Blik gik videre — jo, det var jo hans By, Nyborg, han var i. Her stod hans gamle Ven, Niels Olsen, der stod Stine og Line med aaben Mund og spørgende, undrende Øjne. Men de to Dyr var foryngede, og Seletøjet var nyt, og — ja han forstod ikke . . . Men blive staaende her og spekulere over Dagens Eventyr, det turde han ikke. Nej, de maatte ad Hjemningen til. Kartoffelkasserne var stablet op bag i Slæden og bundet fast. Han lagde Siddefjælen til Rette med Sengetæppet — det var ialfald ikke forandret! — og sad op med Line. Hos Hansen & Robertson hentede de deres Indkøb, heldigvis undgik de videre Diskussion om Betaling, Heste, Seletøj og andre Mirakler. Det eneste reelle i Dagens Begivenheder var, at Karlen havde modtaget Betaling for Pasning af Heste, og de 50 cents var de eneste Penge, Mikkel var kommet af med den hele udslagne Dag, medens der i hans Lomme laa over halvtredje hundrede Dollars, kontant.

Slæden krydsede Jernbanelinien. Vejret var blevet en Smule køligere. Der kom en let Snetaae fra Northwest. Den Brune prusted. Malle gav et Fnys. I rask Trav gik Farten hjemad.

“Far.”

“Ja, Line.”

“Det var dog en underlig Dag, var det ikke?”

“Det maa Du godt sige to Gange, min Pige.”

“Er det virkelig vos, der sidder her og kører, eller er det noen andre? Er det Brune og Malle, der løber saa rask med vos?”

“Sidder Du varmt og godt, lille Line?”

“Ok jo. Se her, jeg fandt et Par nye Vanter i min Kaabelomme. Mrs. Robertson maa have stukket dem i Lommerne, een i hver. Der er Skind paa dem. Saadan Vanter har jeg aldrig haft før.” Og Barnet blev ved: “Se hvor alting er hvidt, Far, lisom Rimfrost. Det kommer ud af Luften, for det sneer jo ikke. — Hvad mon

der blev af den fremmede Mand? Var han ikke underlig? Han lignede dig, Far, og —”

Det knirkede i Kartoffelkasserne bag i Slæden, og se! Der sad den Fremmede med sit Smil og dækket af Rim. “Jeg har haft en travl Dag,” lød hans lyse Røst. Kun glemte jeg een Ting. Vi skulde have haft Bjælder paa Seletøjet. Men de fem smaa Grantræer staar ved Dørene i fem Hjem, hvor der er Smaabørn. Der bliver nok Brug for flere, nu lige ved Jul, og saa gaar jo Turen til Nyborg ogsaa lettere — med de unge Heste, hvad Mikkel Gram?”

“Prrr — how.” Mikkel trak i Tømmerne, Slæden standsede. Brune prusted, Malle fnøs.

“Jeg er blevet saadan tilpas, at jeg ryster over det hele,” sagde Mikkel og vendte sig i Sædet. “Det meste, jeg hører og ser, det forstaar jeg, men idav staar det stille for mig. Hvem er Du, og hvad vil Du mig?” sluttede han stærkt.

Den fremmede lænede sig frem med Albuerne paa Knæene. Han smilede igen.

“Der er saa meget, Du ikke forstaar,” sagde han. “Ikke engang, hvordan et Straa vokser paa Din Mark.”

“Jamen det er naturligt,” indvendte Mikkel. “Vi forstaar det allesammen, at saadan er Naturens Orden. Men hvad der er sket idav, det er ikke Naturens Orden. Det er — ja det er —” og Mikkel trak opgivende paa Skuldrene. “Jeg spørger igen: Hvem er Du? Gør Du Trolddom med Mennesker?”

“Ka Du ette fortælle vos Dit Navn?” spurgte Line.

“Jo, mit Barn,” svarede den Fremmede. Han rejste sig i sin fulde Højde.

“Jeg er dit Hjertes Profet, Mikkel Gram,” sagde han. “Jeg er Dit Haab, Din Fortrøstning fra den Stund, Du kører ud fra dit Hjem med de Ord: Saa i Guds Navn. Jeg er din Ungdom, Din Tillid til Livet. Jeg er som et Atom i Din Gerning — men et Atom, som Alverdens Videnskab ikke nogen Tid vil evne at spalte og bruge til Bomber. Jeg gaar gennem Verden og opfylder de stille Haab, de uskyldige, de venlige Ønsker, allermest som nu, henad Jul. Fred paa Jorden,” og Manden syntes at vokse og lyse i Rimtaagen. “Fred paa Jorden, Mikkel Gram, for Mennesker, som føres af god Vilje.”

Alt, hvad der ikke kommer af god Vilje, ja det er de Atomer, som engang i onde Tider, vil kunne spaltes og lægge Jorden øde. Over dem har jeg ingen Magt, jeg ønsker den heller ikke.”

Nu dryssede Rimen af hans Hue og Kofte, og det var som blev han hyllet i Taage.

“Du kan kalde mig Godvilje, Mikkel. Der er ingen Trolddom ved mig. Alt hvad der er sket for Dig idag er lige saa naturligt, som at Julegranerne spreder sig i Din Plantning. Du skal vide, at Aandens Gerning er lige saa virkelig som Naturens. Trolddom — ha. Der er ingen Trolddom. Husker Du fra Din Barndom, at den Gang de gravede after Trolde i Møllebakken ved Tapernøje, da holdt den gamle Helligkilde nede ved Vejen op, den sprang ikke mere. Spørg ikke om Trolde, Menneskebarn, men tag imod Aanden, naar den træder dig nær!

Og nu en blid og velsignet Jul til Dig og Dine kære derhjemme!”

— — —
“Jamen Far,” sagde Line benovet, “han blev jo borte.”
“Nej,” sagde Mikkel sindigt og tænksomt, “han bliver vist aldrig borte for nogen af os.”

Saa gik Brune og Malle frem igen — i rask Trav ad Hjemningen til.

DEN STORE STEMME

Det er i Aar 40 Aar siden, at vor berømte Landsmand og Opfinder, Peter L. Jensen, for første Gang præsenterede den da nylig opfundne Højttaler for Offentligheden.

Med Forfatterens venlige Tilladelse bringer vi her et Kapitel fra Bogen "Jensen — Højttalerens Opfinder."

ET var Juleaften 1915 i San Francisco; jeg stod med en Flok Mennesker, blandt dem Byens Borgmester, Rolph og mange andre fremtrædende Mænd paa det nye Raadhus' Balkon.

Paa Pladsen under os saa vi et Hav af Ansigter, maa-ske var det 75,000, alle vendt mod Balkonen, forventningsfulde, ivrige efter et opleve det Mirakel, der var lovet skulde ske. Det var en Ottendedel af Byens Befolkning, der var paa Benene for at overvære den aarlige Juleaftenshøjtidelighed og for at høre "Lydmiraklet."

Bladene havde flere Dage i Forvejen spændt Forventningerne højt og lovet Folk, at ved denne Lejlighed vilde en ny Opfindelse blive taget i Brug, en Opfindelse som vilde sætte enhver i Stand til at høre en Talers Stemme paa meget lang Afstand, selv de, der stod en Kilometer fra ham, skulde kunne opfatte, hvad han sagde. Det var en tilsyneladende fuldkommen absurd Paa-stand, for hidtil havde en Menneskestemmes Rækkevidde været begrænset til Vedkommendes Lungers Kraft, og at høre en Talers Stemme paa en Kilometers Afstand og tilmed gennem en Storbys Larm syntes simpelthen utroligt. Højttalere, og Forstærkelsesapparater var ukendte for Offentligheden, for aldrig før var et Menneskes Røst blevet forstærket og forøget gennem elektrisk Kraft overfor et større Publikum. Folk var skeptiske.

Ansvaret for en heldig Gennemførelse hvilede ligeligt

Peter L. Jensen

paa min Ven og Kompagnon, Edwin S. Pridhams, og mine Skuldre. Vi havde opfundet og fremstillet Apparatet og skulde nu præsentere det for Offentligheden for første Gang. Vi stod her paa Balkonen, denne typiske milde californiske Aften med Mængdens yderste Kreds langt ude i det fjerne. Vi var nervøse, for selv om vi var sikre paa Sukces, var Højtideligheden og Omfanget af hele Begivenheden noget, vi ikke forud havde tænkt os.

Da Ceremonien skulde til at begynde, saa jeg paa Pridham for at blive bestyrket i min Tro paa Underet og opdagede da, at han var stærkt bevæget. Da vi gik hen til vore Pladser, kunde jeg ikke lade være at mumle: "Hjælp os, Gud!"

Nogle Øjeblikke senere tog Thomas W. Hickey en Mikrofon, der stod i Forbindelse med kraftige Højttalere, og talte nu til den vældige Menneskemængde foran os uden at hæve Stemmen synderligt. Han sagde: "Medborgere i San Francisco! Denne Aftens Højtidelighed er noget enestaaende, fordi vi ved denne Lejlighed bliver Vidne til den første offentlige Demonstration af en vidunderlig Opfindelse. Skønt jeg taler forholdsvis sagte og uden kendelig Anstrengelse, føres min Stemme ud til selv de fjerneststaaende i denne store

75.000 San Francisco Borgere lytter for første Gang til "Den Store Stemme."

Forsamling ved Hjælp af Magnavox, en bemærkelsesværdig Opfindelse, gjort af to unge Mænd, Peter L. Jensen og Edwin S. Pridham. I Aften er de Deltagere i den første offentlige Præsentation. Jeg vover at spaa, at skønt deres Opfindelse vil gøre disse unge Mænd verdensberømte, vil de alligevel aldrig sidenhen være saa stolte som denne Aften, da det er deres Privilegium at præsentere deres californiske Medborgere Resultatet af deres Opfindergeni."

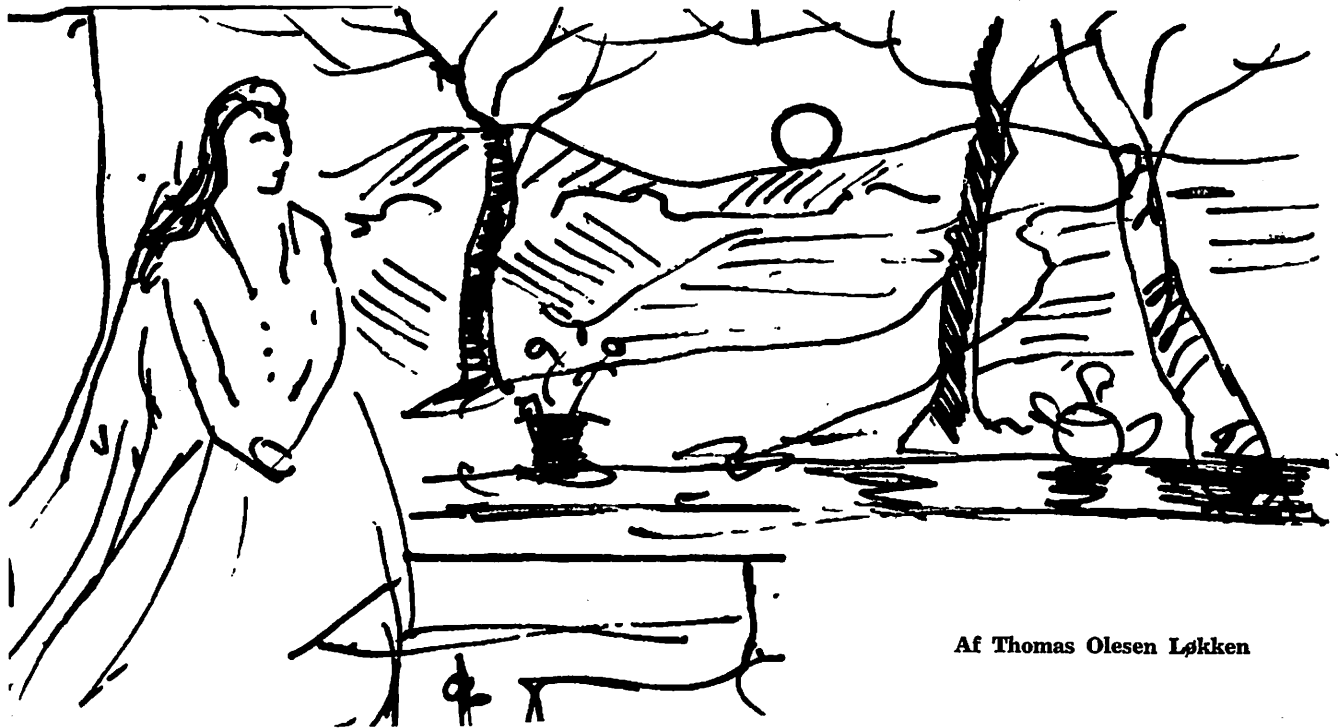
Det blev en Sukces. Selv Folk, der stod yderst i den store Forsamling, ja, endog de, der boede i Gaderne op til, hørte Talerne. Det var den første Højttaler, den første "store Stemme." Det var den Stemme, der blev Folketalernes Stemme, der blev Grammofonernes Stemme, Filmens og endelig, men ikke mindst Radioens Stemme.

Skønt det simpelthen var mirakuløst, hvad der skete den Aften, var "den store Stemme" dog da kun et Barn sammenlignet med det, den blev til, takket være de Muligheder, den havde. Aar med slidfuldt Arbejde laa foran os, før den voksede til og indtog sin rette Plads som en af vor Tids vigtigste Opfindelser.

Jeg er kun berettiget til at fortælle min egen og mine Kammeraters Historie og om den Rolle, vi spillede i Udviklingen af den nye Videnskab, der hedder Lydforstærkning. Saa vidt jeg ved, er vi de eneste i Verden, der før 1920 har udført et alvorligt, maalbevidst Arbejde med Højttaleren. Fra da af gik det frem paa mange Felter for Højttaleren efter en verdensomfattende Maalestok.

De fleste Opfindere var udsat for Vanskeligheder i deres Kamp for at opnaa Sukces. Vi havde ogsaa vore Genvordigheder og Skuffelser, undertiden faa eller slet ingen Penge, men vi blev opmuntret af næsten alle, vi traf, og den Romantik, der var ved vort Arbejde, gjorde det til et straalende Eventyr.

Det amerikanske Folk har som Helhed bestandig opmuntret Videnskab og Opfindelsessniilde, og det har gjort Landet stærkt. Havde Amerikanerne været mindre storstilede, vilde jeg, en fattig, ung Indvandrer, aldrig have faaet Lejlighed til at blive en af Hovedaktørerne ved en saa vigtig offentlig Begivenhed som den lige omtalte og blive tiljublest af en Storbyes Befolkning.

Af Thomas Olesen Løkken

KÆRLIGHEDSGAVEN

ET er i Aaret 1580. December lider. Fru Ingeborg Skeel til Voergaard gaar inde i Gemakket, gaar frem og tilbage, maaler Stuen med energiske Skridt, standser pludselig grublende gaar mod Vinduet og stirrer ud mod Nordvest. Voldgravens Vand er allerede iset til. Gennem vinternøgne Træer ser hun Vejen, der over Flauenskjold gaar langs jyske Aas mod Nord. Hun kan ikke se ret meget af den, stamper i Gulvet og siger højt: hvor bliver han af! Sagde han ikke, han kom om tre Dage — hvis ikke Herremanden fra Odden absolut vilde handle om de Stude — og han fra Baggessvogn, der er tosset efter de sorte Rideheste, ikke kom for at købe.

Fru Ingeborg strækker Armene op mod Vinduet, griber om Tværposten, som hun lige kan naa, og lader sin kraftige Skikkelse halvt hænge, halvt støtte sig, idet hun stirrer ud i Vinterdagen. Hun stirrer længe, sukker, gaar paany den samme Vandring over Gulvet, op og ned, op og ned. Lidt efter griber hun en Klokke og ringer stærkt. En Pige kommer springende ind og staar nejdende ved Døren.

— Var det ikke Tirsdag, Otto Banner drog til Asdal? Hvad, Signe! Holder du Tal paa Dagene? Jeg har glemt det, der er saa travlt nu mod Julen.

Pigen nejter paany. — Jo, Deres Naade. Otto Banner rejste Tirsdag op paa Dagen. Solen var gangen forbi Middag.

— Hvem talte han med sidst, da han kørte?

Pigen nejter forvirret. Ingeborgs Ord er saa haarde, som er hun vred. — Det ved jeg ikke. Mon ikke Rideknægten? Eller kanske Staldknægtene. Jeg saa det ikke, da Naadigherren kørte.

— Naa — ikke. Det var mærkeligt. Du er ellers langsjøjet nok, naar der er Karlfolk i Nærheden. Bring mig Staldkarlen Jens fra Løgtved herind. En eller anden, der har været med til at ordne Køretøjet for Otto Banner. Det skal være fort paa Minuttet. Jeg venter.

Pigen springer ud af Stuen. Fru Ingeborg fortsætter sin Vandring. Lidt efter mildnes Trækkene, hun smiler, sætter sig i en Armstol ved Kaminen, folder Hænderne og drømmer. Hendes Mand, Otto Banner, drog afsted netop den Tirsdag, fordi Fuldmaanen havde skinnet to

Aftener og vilde lyse til over Midnat. Maaske tog han ind paa Ormholt, maaske tog han Rejsen i eet til Asdal Borg? Da vilde han ikke naa frem før sent.

Efter han var rejst, havde Maanen skinnet hver Nat, løftet sig højere og højere paa Himlen, straalet stærkere, mere sølvhvidt og skært, hun havde ikke set saadan Maane, siden da hun som syttenaarig Kone drog med Otto Banner til Landet her nordpaa. Saa ung hun var den Gang. Da havde den lange Færd op gennem Jylland været velsignet med et Maaneskin som det, der straaledede nu. De fo'r i September, i Solskin og høj Luft. Dagene var klare og gyldne, og Nætterne gjorde Jyllands Banker langs de mange Fjorde til et Eventyrland.

I tyve Aar havde hun været gift, og nu denne Længsel? Hun smiler, Otto er en statelig Mand og Ridder, han er snart tres, men hvad gør det? Skægget bliver graat, men hans Øjne er stærke, naar de er fyldt af Elskov til hende. Sært, saa urolig hun er. Hun springer op og gaar til Vinduet, sætter sig atter og grubler. Det er sjælden, han nu kommer til hende. Døren til hendes Sovekammer knirker ikke saa tit som i de unge Aar. Eller skulde han bære Elsk til en af de unge Terner, Agathe eller Mette Krans med de smægtende Øjne? Ingeborg knuger Hænderne mod sit Bryst. Er hun da gammel, saa han har Grund til at forsømme hende? Hun gaar hen til et stort spejl, stirrer nøje ind i sine egne Træk. Hun er træt i Øjnene. Men har hun ikke hver Nat, i den Uge Otto har været borte, sovet saa urolig, staaet ved Vinduet og set Maanen sejle mod Vest over Storskoven. En Nat klædte hun sig paa og gik rundt om Slottet. Det var Rimtaage, Stilhed, den store Gaard var saa tyst, hele Verden var gledet ind i Hvile. Alene hun var fyldt af Længsel, vandrede rundt, stirrede mod Maanen, der lyste hvid og alvidende til hende —

Nej, endnu har hun ikke Rynker. Hun stirrer nøje, da gaar Døren, hun vender sig hurtigt, hele Skikkelsen forandres, bliver større, Ansigtet fast og Mundvigene strammes. — Er det Jens Løgtved. Kan han sige mig, hvad der skete, da Otto Banner fo'r til Asdal. Sagde Herren noget om, naar han kom hid igen?

— Nej, Deres Naade!

— Ikke et Ord. Han maa tænke sig godt om.

Staldknægten retter sig og siger fast: — Der var kun jeg og to andre Karle, da den naadige Herre steg til Vogns. Herren var tavs, som hans Skik er.

— Gaa!

Staldknægten farer sammen, skubber sig baglæns ud og trækker Døren til. Pigen staar ventende, angst for det Sind, der glimter i Fru Ingeborgs Øjne. Men der sker intet. Ingeborg gaar hen til Vinduet og stirrer mod Nordvest, hvor jyske Aas løfter sine Kupler i det svindende Dagslys. Lidt efter siger hun venligt: — Hent Jomfru Agathe herind. Hun maa løse mit Haar. Jeg er saa hed i Hovedet.

Pigen gaar. Hun ved ikke, hvad hun skal tro. Det er sjældent, Fru Ingeborg er lunefuld. Hun er streng, siger Folk om hende. Signe tænker ved sig selv, det er ikke slemt med Ingeborgs Strenghed. Men hun er bestemt. Alt maa være hende til Vilje, saa stærk er hun. Og hun straffer haardt, hvis man gaar hende under Øjne, lyver eller snyder hende.

Jomfru Agathe ler erfarent, da Signe kommer. — Jeg ved det nok, det er kun, at Naadigfruen ikke kan undvære Otto Banner. Hvorfor? Kan du ikke tænke det? Hun er ganske bare skinsyg? Er det ikke nok? Der er vel ogsaa Kvindfolk oppe paa Asdal. Otto Banner er en stads Mand endnu. Kunde du sige Nej, hvis Herren til Asdal bød dig Kys og Kærtegn til? Ha ha! Hun ler og gaar ind til Fru Ingeborg, mens den forbavtede Signe staar rødmeende tilbage.

Fru Ingeborg vaagner ud paa Natten. Maanen staar ind gennem de høje Vinduer, skinner helt hen i den brede Himmelseng. Der er sære Lysringe om den, hun maa op for at se. Natten har den samme dybe Stilhed som forleden, hun gik sig træt langs Voldgraven. Hun staar ved Vinduet, til Kulden ryster hende, lægger sig, men kan ikke sove. Timerne gaar, Maanen hænger nu lavt i Sydvest. Søvnene flygter. Hun borer Hovedet ned i Pudsen, hvisker stille: Otto, Otto, sover du? Ved du ikke, jeg længes. En Nat kan være saa lang som et helt Liv, hvis man er alene.

I alt det er hun kun halvt nærværende. Da griber en Tanke hende, hun sætter sig op i Sengen, strækker Armene frem: Ja, ja! siger hun halvhøjt. Det vil jeg. Nu kommer jeg! Hun staar op med det samme, klæder sig halvt paa og gaar til Signes Kammer. Den søvndrukne Signe tumler forskrækket efter hende, bliver vaagen, gnider Øjnene for tyvende Gang. Fru Ingeborg er ikke vred, har slet ikke det farligt stærke, saa man skælver, bare hun taler til een.

— Kald paa Agathe og Mette Krans. Her skal tændes Lys, og Staldknægtene skal vækkes. Jeg farer til Asdal Borg nu straks.

— Snart er Karlene vækkede, Lys flakker bag letfrosne Ruder, Fodtrin og Raab gjalder, Fru Ingeborg til Voergaard gaar rolig og stærk midt i Virvaret. Hendes Ord falder fast som altid, hun faar Kraft af en hemmelig Glæde, for nu er Tingene i Løb. Hun elsker, der skal ske noget, handles, arbejdes. Den maabende Staldkarl er ved at falde bagefter, da hun kommanderer: — Spænd Seksspandet for Karossen og gør klar til en lang Færd i alle Maader. Vi kører til Asdal Borg nu straks. Der skal Foder med til Hestene, og to Ryttere skal følge. Kald mig Ladefogden herop, men det maa ske fort.

— Natten er kold og isnende. Maanen hænger over jyske Aas og aander Kulde fra den slørede Himmel. Fru Ingeborg dækker sig med Skind og Tæpper, løfter en Haand: — Kør! Seksspandet med den tunge Karosse drøner over Brostene. Tilraab og Svar gjalder, Gaardens Hunde stemmer i med arrigt Morgenglam. I Larmen høres et skingrende Hanegal. Lidt efter dør Lyde og Larm, idet Karossen kommer ud paa den plørede Vej bag Avlsbygningen. Hestehovene falder med dæmpede

Småt i Sølven, og Hjulene girer lydløst. Men, der Vejen er fri af Bygningerne, er den frosset i Knog, da skramler Hjulene, og Hestenes Tramp giver Genlyd.

Fru Ingeborg ser ud af Vognen. I det samme farer en sort Kat frem mellem Hestenes Ben og styrter hvæsende bort. Fru Ingeborg synker tilbage i Sædet, er et Øjeblik forvirret, nu ved hun, en Ulykke vil ramme dem paa Turen. Angst kender hun ikke, men dog hvisker hun: — Jesu Christ! Beskyt os mod alt ondt! Hun korsor sig og fremsiger en Morgenbøn, til sidst slutter hun: — I Jesu Navn, lad staa til!

Ingeborg ser undersøgende paa den slørede Himmel. Vejret vil snart skifte. Hvad bliver det, Tø eller Sne? En Time gaar, to Timer, Vejen er opkørt, over de smaa Bække er der ikke Broer, tit maa de køre Fod for Fod. I Morgengryet vælter Sneen ned, og Blæsten stiger, som noget levende, der har ligget paa Lur inde mellem Bakkerne. Den kommer fra Nordvest, er svært kold og bidsk med eet. De naar omsider Ormholt, der svinger de ind i Gaarden for at bede. Det stolte Køretøj kalder Karle og Arbejdsmænd til; men Herskabet er ikke hjemme. Ingeborg har Brød, Smør og et Stykke Faarekød gemt i en Tejne, hun sidder i Vognen og spiser.

Paa en Time er Hestene udhvidele, og Farten gaar paany. Snevejret standser en Tid, mens de kører gennem Torslev, men da de søger ad Hulvejene op mod Taars, begynder det igen. Hestene slæber tungt paa Karossen, Rytterne kæmper sig frem forude for at finde Vejen. I en Hulvej, hvor Snehvirvlen lukker sig om dem, raaber Kusken: — Naadigfruen maa tænke paa, vi kører fast, hvis Vejret bliver ved.

Fru Ingeborg har siddet i Spænding og fulgt det skiftende Vejr. Hun raaber tilbage: — Vi skal frem, hvordan Vejret er, Kør til!

Fru Ingeborgs Tanker er een stærk Strøm fremad, eet strakt Løb: — Jeg vil. Jeg vil. Jeg vil til Asdal Borg. Otto, jeg længes! Hun stirrer ud i Snestormen, nu hikner den igen, Bakkerne ligger som hvide Snebjerge omkring dem. Timerne gaar, de strider dem op gennem Taars, her dukker smaa Vaaninger frem allevegne, og Kirken bliver synlig paa en Skraaning. Vejen gaar lige forbi, Ingeborg stirrer, hvad er det? Kirken er lille, uden Vaabenhus, der staar nogle Kvinder i Læ, hver med en lille Bylt. Hun standser Vognen og raaber paa Karlen, der sidder hos Kusken: — Skaf mig at vide, hvorfor de Kvinder staar der. De maa fryse ihjel.

Karlen tumler ned, kravler over det lave Stendige, kommer lidt efter tilbage. — De venter, mens Præsten prædiker. De har smaa Børn, som skal døbes, siger han tænderklaprende.

De kører igen. Ingeborg husker, det er Søndag. Hun ser paa det fattige Gudshus, der tager sig i det onde Vejr. Hun ynkes over dem. Menneskene er fattige. De fleste er fattige som Markens Dyr. Men de har Børn. Hun knuger Hænderne mod sit Bryst. De har alle Børn, men hun har ingen.

Vejret bedres. Farten gaar jevnt, til de kører ind mod den gode By Hjørring. De kommer i Ly for Kulden. Menneskene faar varm Drik, Hestene en lun Stald. Styrkede begiver de sig paa Vej mod Nord. I den hældende Dag begynder Snestormen paany. De kommer til Bjergby, da styrter den ene Hest. Fru Ingeborg staar ud af Karossen, hendes Stemme skærer gennem Stormen, da hun byder de forfrosne Mænd slæbe den døde Hest tilside og køre videre. — Vi kunde søge ind i Præstegaarden til Vejret bedres, indvender Kusken spagt.

— Kan han tie, til han bliver spurgt, og passe sin Tømme, for nu kører vi igen! siger Ingeborg vredt, idet hun tilsneet sætter sig ind i Karossen.

Det gaar langsomt nordover. Den sorte Kat! hvisker Ingeborg. Den Onde er ude for at forstyrre hende. Han taaler ikke, Menneskene har det godt sammen. Jesu Christ, hjælp mig! Og sig, hvad jeg skal gøre? Hendes

Hjerte er fuldt af Bøn, af Løfter, af Længsel. Da husker hun de frysende Kvinder i Læ bag den fattige Kirke i Taars. Tanken paa dem har forfulgt hende hele Dagen. Hun ser deres kuldeblaa Ansigter, de var tyndt klædt alle sammen, Børnene hyllede i Pjalter, de trykkede sig ind mod Kirkemuren, som kunde de signede Sten give dem Varme. Da løfter hun sine Hænder og hvisker sit Løfte: — Gud og din Søn, den velsignede Jesu Christ. Giv mig Vejr og Vej, saa jeg vinder frem til Asdal Borg endnu i Dag. Da skal jeg bygge dig et Vaabenhus ved din Kirke i Taars, saa dine fattige kan søge Ly, og de smaa udøbte kan vinde Saligheden og forenes med dig i den hellige Daab. Amen!

Ingeborg vinder sin Styrke og Ro tilbage. Den korte Dag skrider under i et Brøl af Uvejr; men nu er de nær ved den gamle, stærke Borg ved Kjul Aa. Endnu et sidste haardt Tag mod Snedriver og Kulde, saa slæber de dødtrette Heste den tilsnede Karosse gennem Borgporten. Mennesker kommer til, forundrede Raab lyder gennem Blæsten. Otto Banner kommer ud paa Trappen; før han kan gaa ned, er Fru Ingeborg staaet ud af Vognen og gaar ham rank i Møde. Hun kaster sig i hans Arme: — Du her, Ingeborg! siger han overrasket, men hun lukker hans Mund med et Kys. Da ser han hende rigtig og kryster hende ind til sig. Den, der giver sit Hjerte, behøver ikke at forklare sig.

Den Sommer, der kom efter, bygger Fru Ingeborg Vaabenhus ved den lille Kirke i Taars. Tre Gange kører hun derop for at se Arbejdet til, for det skal være, som naar man bygger for den alvidende. Det skal staa til fjerne Tider, det Hus; thi det skal fortælle om den sælsomme Færd til Asdal Borg, da hun var nærmere ved at sætte Livet til, end hun egentlig vidste — da hun sneede inde i otte Dage, da hendes Husbond var hende saa god, saa kær, da al hendes Længsel udløste sig i hans stærke Favn, og hun kom ham nærmere end nogentid før. Det sker, Otto Banner er med, de standser ved Kirken paa Vej til Asdal, og han stryger Skægget og siger: — Svært, som du elsker de fattige her paa Hedestkrænterne. Man skulde tro, de spiste dit Brød og arbejdede paa dine Marker. Vaabenhuset tegner til at blive mere værd end den forsømte Kirke. For Kirken kan ramle sammen en Dag og slaa hele Sognet ihjel med Kapellan og Degn og det hele, før nogen tænker.

Fru Ingeborg ler af hans venlige Spot og bygger videre. Men han spotter hende for sidste Gang, en Dag, hun gaar Regnskaberne igennem over det færdige Hus, og det forlængst er signet til sit Brug. Hun tager hans Haand og siger ømt og stærkt: — Kære Husbond og Herre. Det har jeg ikke fortalt, men nu skal du vide det. Da jeg gav mit Løfte ude i Snestormen og lovede at bygge Vaabenhuset, var det ikke for at redde Kjøretøj og Mandskab og mig selv. Jeg havde den hemmelige Tanke, du skulde være mig god. For den Dags Skyld byggede jeg Gudshuset, og nu har jeg bygget, som min Kærlighed og min Lykke hød det. Huset er ikke for dyrt, thi en Kærlighedsgave kommer med Gave til een selv igen. Det er som at saa i god Jord. Da er en Udsæd aldrig for dyr.

Otto Banner stryger Skægget paany. Han ved godt, man ikke kan spotte over en Kærlighedsgave, alligevel siger han drillende: — Kan man faa et Vaabenhus til at gro?

— Nej, men man kan faa det til at give Ly for ondt Vejr. Mit Hus ved Taars Kirke skal staa aabent Nat og Dag, saa alle Vejfarende kan søge ind.

Tre Aar er gaaet. Det er Midvinters. Otto Banner rider ud fra Asdal Borg sammen med en Svend. Han vil naa Voergaard, har ventet paa Vejr et Par Dage, er nu blevet utaalmodig og begiver sig paa den lange Færd. De bier en Stund i Hjørring, Hestene trænger allerede til at hvile, saa svært er Føret med Snedriver

paa Vejene, saa de maa ride over Marker og Skel, som i et øde Land. Gert Gæstgivers Øl og Brændevin flyder rigeligt, Købmænd og Godtfolk kommer til, Dagen hælder betænkeligt, da Otto Banner bestemmer sig til at fare videre. Udenfor Byen ser de, en Snestorm er begyndt. Otto raaber til Svenden: — Vi kan standse og overnatte i Ormholt, eller kanske Tidemansholm, hvis Vejret sætter paa! Svenden nikker og rider frem paa Siden af Otto Banner. Sneen pisker allerede saa håardt, den blinder dem.

Den gamle Herremand har prøvet mange Slags Vejr paa sine Farter mellem Asdal Borg og Voergaard, men dette overgaar pludselig alt, hvad han har været ude i. Stormen sætter paa i svære Stød, snart raser den som Orkan, der vælter Sne og Mørke over dem. Natten er der med eet, Kulden lammer dem. Hestene er ikke til at styre, de driver af for Vejret, hvor haardt de end pisker dem frem. Stædigt tvinger Otto sin Hest frem mod Orkanen, han ved den kommer fra Nordost. Da en Time er gaaet, raaber Otto Banner til Svenden: — Vi maa prøve at naa Boller — eller Hvidstedgaard! Vi maa snart være der? Hvor tror du, vi er?

Svenden brøler tilbage gennem Stormen: — Det ved jeg ikke. Hvem kan se eller sanse noget nu?

Nej, hvem kan se eller sanse? De rider og rider, Hestene luder og krykker sig sammen for Vejret, tvinges op igen, for driver de af, maa de vel komme ned i Engene omkring Sindal Aa? Da kan de sætte sig selv og Hestene til. Tiden gaar. Kulden svider ikke længer, nu lammer den. Otto Banner har ikke Kræfter til at raabe. Svenden rider op imod ham. — Hvad skal vi? Det er ikke til at holde ud.

— Hvis vi kunde finde en lille Lund eller en Bakke, hvor der var Læ — eller et lille Hus?

— Her er ikke Huse eller Gaarde paa saa øde en Egn, raaber Svenden tilbage. Otto Banner modsiger ham ikke, de rider videre i Mørket.

Svenden er ung og stærk, han rider nu stadig tæt ved Otto Banner. Det ser ud, som Herremanden kan skride af Hesten, han vakler, svajer i Sadlen, blev han virkelig ruset derinde i Gert Gæstgivers røgede Skænkestue? Svenden raaber, brøler: — Naadigherre! Hold fast! Vejret er haardt. Hesten kan stikke af, hvis den bliver fri! Otto Banner svarer ikke, han er halvt bevidstløs af Kulden og den stærke Drik. Da standser Hesten foran en lav Snevold, Svenden driver paa, Hestene tumler over, han hører Hovene skrabe mod Sten. Der maa være et lavt Stengærde, nu op over en lav Banke, men her er en Skygge i Natten, et Hus. Snehvirvlen hujer med en ny Tone. Svende raaber med sin stærke Stemme for at vække Otto Banner: — Her er Hus, Naadigherre! Hold fast i Tøjlerne. Nu er vi reddede!

Svenden springer af Hesten, famler hen mod Muren, undres paa, saa høj den er, da ser han, det er en Kirke. Otto Banner svinger sig af Sadlen, falder, men Svenden løfter ham. — Det er en Kirke, vi er kommet til! raaber han.

— En Kirke! Otto Banner kommer til sig selv, sanser, det maa være Taars. — Find Døren til Vaabenhuset. Der kan vi gaa ind.

Svenden trækker Hestene og famler sig langs Muren, snart finder de Døren, den slænger tilbage for Vejret, de vakler ind og trækker Hestene med. Da Svenden lukker Døren, hugger Stormen den i med et Brag, der gjalder i det tavse Kirkerum indenfor. I det samme møder de en sær, lun Stilhed, et Mørke som i en Grav, en Tryghed; nu er de frelste. Otto Banner sætter sig tungt paa Bænken langs Væggen. Da naar en Tanke ham og tænder hans Bevidsthed. Han husker Fru Ingeborgs stærke Ord om Kærlighedsgaven. En Kærlighedsgave kommer med Gave til een selv igen! Vaabenhuset skulde staa aabent Dag og Nat — Sært. Sært. Nu sidder han her i Ly for det dødsens Vejr. Den, der elsker, er stærk. Nu forstaar han, en Kærlighedsgave kan frelse.

Photo: Martin Sandgreen, Elmwood Park, Ill.

ANTON KVISTS SIDSTE BESØG HOS SIN MODER

MIN BARNDOMS JUL

*Der klang en Klokke, der lød en Sang
saa frydelig ind over sneklædt Vang;
det var Julens Klokke og Moders Røst,
der mødtes i fælles Glæde og Trøst.*

*Det var i Barndomshjemmets Skjul,
hvor først jeg hørte Sangen om Jul.
Fattig var Hjemmet, lille var Mor,
men skøn hendes Røst i Festens Kor.*

*Forlængst hendes Stemme med hendes Støv
er gemt under Muld og vissent Løv,
dog end i Højtidsklokkernes Klang
jeg hører Lyd af min Moders Sang.*

*Spag og vemodsfuld mildt den lød,
men jeg vil mindes indtil min Død —
hvor jeg end vandrer bag Hav og Fjæld —
Salmen hun sang hver Julekvæld.*

*Det var som en Bøn i Tonens Lyd
steg op til Vorherre om Sjælefyrd,
om Højtidsglæde og Fred paa Jord,
hvor Savn og Længsel hos Smaafolk bor.*

*— Den danske Tone blir aldrig glemt,
saalænge Mindernes Strenge er stemt
blandt Slægt og Venner i Livets Havn —
— GLÆDELIG JUL i Mor Danmarks Navn.*

Anton Kvist

DANMARKS ANSIGT

Af AXEL H. ANDERSEN

DET VAR EN LILLE JULEAFTEN tidligt paa Aarhundredet, da det rygtedes paa Trappegangene i en Lejlighed paa en af Vesterbros Sidegader, at der var kommen en Lille hos Rullekonen.

"Naah!", sagde Naboerne. Og hvad andet er der i Grunden at sige. Fødsler er jo saa hyppige, særligt paa Vesterbro. Ovre i Frederiksberg Allé sender Naboer og Venner Blomster til Barselpatienter. I Istedgade Hønsekødsuppe!

Men den Lille, som fik Navnet Carl, voksede op til at blive en rask Dreng, som nok kunde klare for sig selv og tidligt viste gode Evner som Bokser. Det var den dybt gudfrygtige Moder ikke rigtig glad for; men hun var alligevel stolt, da han en Dag kom hjem med Mesterskabet i Middelvægtsklassen.

Han giftede sig tidligt med en Barndomsveninde, Cleo Jørgensen, og saa viste det sig, at de to havde ud-

prægede Evner for Scenen. De tournerede Sverig, Finland og Tyskland, men det store Vendepunkt i Carls Karriere kom, da han i London fik en ledende Operette-Rolle, saa hans Navn straaede i Piccadilly og naaede ud over Verden.

Siden saa han kun sit Hjemland paa korte Visitter, men hans Landsmænd fylkedes stolte omkring ham, naar de var i London, og i de Aaringer var en af hans bedste Venner den folkekære Statsminister, Th. Stauning.

Saa fulgte Engagementer i Wien, Paris og andre Storbyer paa Kontinentet, ja, helt ned til Syd Afrika. I den anden Verdenskrig blev han de Allierede Soldaters Favorit i Normandiet, og Anerkendelse blev ham til Del fra de højeste Steder i Form af britiske, svenske og danske Dekorationer. Paa samme Tid mistede han sit dejlige Hjem i London med de kostbare Malerier, som sank i Ruiner under de angstfyldte Bombeangreb.

Paa dette Tidspunkt kastede det fjerne Amerika, hvor hans Ry allerede var stort, sine Øjne paa Carl Brisson. I Hollywood blev han Stjernen i et Par romantiske Film hvori han bl. a. udødeliggjorde den hvide Jasmin (Gardenia), som han siden altid bar i Knaphullet. Og saa var det, han slog ind paa en hidtil ret ukendt Dramatik, idet han begyndte at optræde i celebre Natklubber fra Boston til Los Angeles og fra Minneapolis til Miami. Det var et ganske væsentlig Omslag i Scene-

ÆLDSTE BILLEDE AF CARL BRISSON

kunst, idet han her var i saa at sige direkte Berøring med sit Publikum, naar han med Mikrofonen i Haand færdedes fra Bord til Bord og sang sine udsøgte Arier af populær eller klassisk Rang, der efterhaanden har mejslet sig i Hjerterne paa Tusinder af Beundrere — og det var ikke blot Damerne, han smeltede, men sandelig ogsaa haardhudede Mandfolk, som blev grebne, naar han sang d'Artagnan's inspirerende Ord til Cardinal Richelieu eller den minderige Vise om den gamle Lygte-tænder (The Old Lamplighter) saa menneskeligt og rørende.

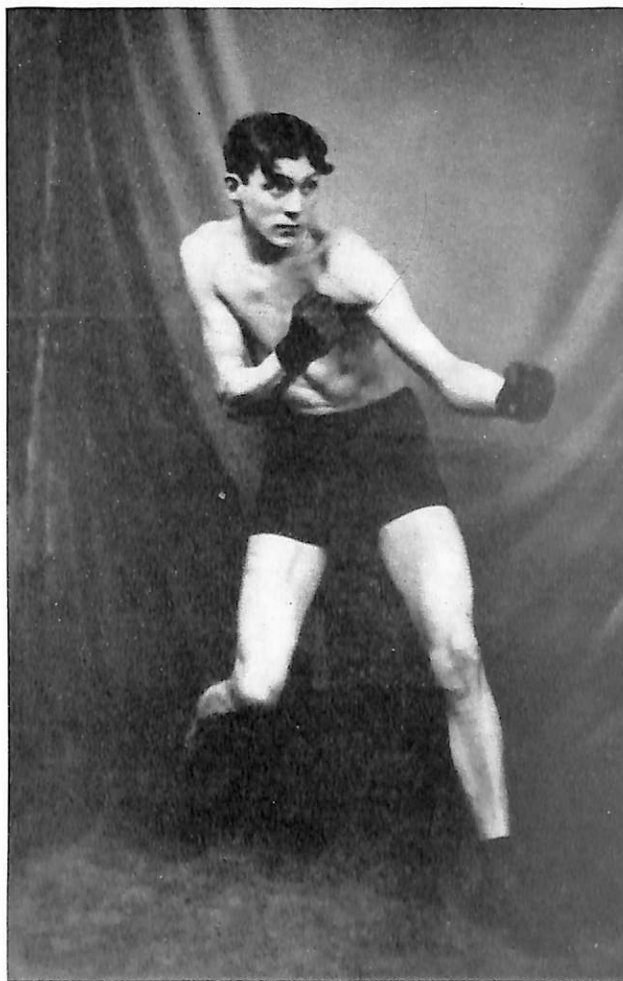
Det har dog ikke her været min Hensigt at fordybe mig i Carl Brisson's Kunstnerkarriere, thi man kan jo enhver Søndag finde livfulde og malende Artikler om ham i en eller anden amerikansk Storstadsavis. Derimod vil jeg prøve at skildre hans Personlighed, fordi den saa enestaaende ypperligt betegner alt det fine og gode, som netop nu om Dage siges om det danske Folk. Han lægger aldrig Skjul paa sit danske Borgersind, og hos ham er den danske sociale Klogskab paa een Gang saa fængslende og saa naturlig, at han kan forblive den selv samme Carl, enten han taler med Enkedronningen af England eller med en ung Mor, som er sengebunden i et Odense Hospital, hvor han ser ind til hende, naar han er i Danmark. Det er dette ligefremme Væsen, som maa anses for udpræget dansk, — og det har Carl Brisson alle Dage ført med sig.

Fra H. C. Andersen og fremefter har der jo nok været adskillige danske Kunstnere som har vundet Berømmelse i den store Verden. Carl har dog aldrig lænet sig op ad H. C. Andersen, og han er slet ikke

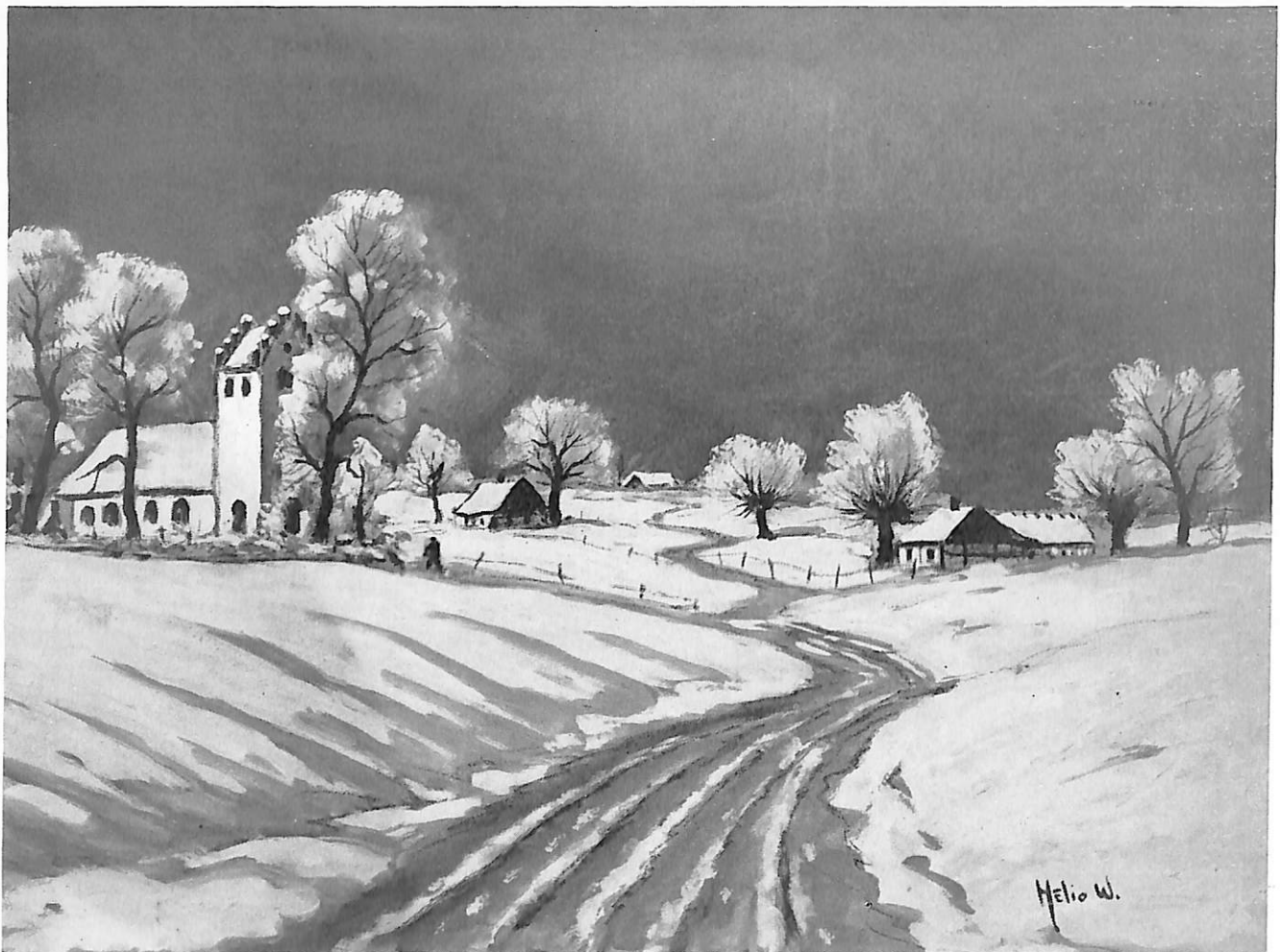
nogen grim Ælling; han kan tværtimod baade spinde en Ende og — i mental Hensende — "gøre Æg." Saa vilde jeg hellere sige, at han er Eventyrdigterens Efterfølger i den store Verden, og det er betegnende, at Sangen om "Wonderful, Wonderful Copenhagen," som han stedse indfatter i sit Program, egentlig blev til oppe i hans Penthouse i New York's Central Park, hvor Komponisten sad og gjorde sig det hyggeligt, mens han aflurede Carl hans Personlighed. Den Sang blev forresten det eneste ypperlige Moment i den dundrende Hollywood Fiasko om H. C. A.

Der er ingen Statistik over de Tusinde Turister, som er bleven dragne til det vidunderlige København paa Grund af Brisson's Væsen. Milde, imødekommende, uskrømtede og knagfornuftige — saaledes er Danskerne, og det er det Billede, Carl fremviser paa Verdensscenerne. Maaske der er en hel Skala fra Rangklasser til det jævne Borgerskab, men for Brisson er det hele een Melodi. Naar han besøger Det Hvide Hus, sender Præsident Eisenhower sine Sekretærer bort, og saa drager han Gæsten ind i de private Gemakker, hvor Carl snakker Svensk med Mamie's Mor, mens Præsidenten sidder i et Hjørne og morer sig kosteligt.

Naar nu om Dage den forgudede Sangkunstner og forhenværende Bokser er hjemme i Danmark, saa siger man ikke "Naah!" ude paa Vesterbro. Man vandrer i Parade for ham til Søndermarken — thi trods al Berømmelse er han jo alligevel deres eget Kælebarn.

MESTERBOKSEREN CARL BRISSON

Et gammelt Julemínde fra Ryslinge paa Fyn

Af AKSEL H. BERNTSEN

DET var i aaret 1888 og begynder i Omaha, Nebraska, U.S.A., og der var kun godt tre uger til jul. En ung mand sad i sit lille værelse, hvor han lige havde sluttet sit julebrev hjem til Danmark til far og mor og til en lille gullokke-gaardmandsdatter fra hans fødeby. Brevet sluttede saaledes: "Om et aar kommer jeg selv hjem at fejre julen sammen med jer. Modtag hermed mine kærligste tanker og ønsker om en glædelig Jul og et godt velsignet nytaar for jer allesammen. Eders hengivne søn Peder."

Da brevet var skrevet, rejste Peder sig og strakte sig, som kun unge Mennesker kan gøre det, og tog overfrakken paa. Brevet skulde i postkassen samme aften, det var paa høje tid, hvis det skulde naa Danmark til juleaften.

Da brevet gled ned i postkassen, var det som Peders hjerte krympede sig af misundelse paa det brev, der istedet for ham selv skulde naa hjem til julen i Danmark, hjem til far og mor, og til den lille lyslokkede pige — ja, alle de andre barndoms og ungdoms venner.

Der hjemme var julen noget andet end her i Omaha,

hvor alting saa saa graat og trist ud, her hvor ingen tænkte eller talte om julen, skønt den var saa nær forestaaende. Det var kun forretningerne, hvor man regnede med en god Julehandel, at man havde begyndt at lægge spraglene og lokkende varer frem bag de store spejlglassvinduer.

Naa, Peder havde ingen herovre at købe julegaver til, ja han fortrød ligefrem, at han var kommen til Amerika, og han fortrød nu, han havde sendt brevet.

Da han atter sad hjemme i sit lille værelse med dansk jul i sine tanker, saa han sig om i det lille svagt oplyste kammer med det lille gasblus. Hans tanker kunde ikke frigøre sig for længslen efter at holde jul hjemme hos far og mor, ja, og den lille pige. Hans standhaftighed var veget fra ham for hjemmet, kirken og sognet, det hele vinkede med juleglæde til Peders sjæl, og nu talte han paa knapperne i sin trøje: Skal, skal ikke, skal, skal ikke, skal.

Peder havde været her i landet i to somre og en vinter. Han havde allerede en hel pæn sum paa sin bankbog, med et aar mere vilde fylde godt op i bogen. Peder var kun tyve aar gammel, og længslen blev Peders overmand. Hvad der bedst kunde betale sig, blev sat tilside som no. 2, og igen talte han paa knapperne: Skal, skal ikke, skal.

Peders beslutning var taget, nu kunde han gaa i seng og sove og drømme, mest om den lille guldoykkede gaardmandsdatter, der ventede ham saa sikkert.

Næste morgen tidlig var Peder i støvlerne og fik alt i orden til rejsen. Hele verden laa foran ham saa lys og

saa glad, helt i modsætning til de dagligdags triste og graa omgivelser.

Peder var den første, der den formiddag traadte ind paa det store dampskibskontor og spurgte: "Kan jeg naa at være i Danmark til juleaften?"

Manden saa i protokollen, der laa paa disken foran ham. "Ja," sagde han, "naar du rejser over England, kan du være i Danmark førend jul," men for at naa skibet i New York, maatte Peder rejse fra Omaha samme dags eftermiddag Kl. 3.

Med den dejlige billet i lommen var Peder hurtig inde i en af de store foretninger med de spraglede og lokkende ting i vinduerne for at købe nogle faa julegaver. Nu havde Peder mange at købe til, til far og mor, til den lille lyse pige og hendes tre søskende, som dengang var børn, 7, 9 og 13 aar gamle.

Som det lykkeligste menneske paa jorden var Peder paa den store jernbanestation i Omaha 10 minutter før togets afgang. Da Peder i toget sad og tænkte paa alt det, han skulde opleve, syntes han, at toget kørte alt for langsomt. I Chicago var der fire timers ophold. "Spildt tid," tænkte Peder ved sig selv.

I New York laa det store skib færdig til afgang. Musikken spillede den amerikanske nationalsang, mens skibet sejlede ud af floden, paa hvis bredder New York er bygget, og snart laa frihedsstøtten langt bagude.

En morgen nogle dage førend jul kom Englands kyst tilsyne. Musikken spillede "God save the king" og, "Glade Jul," og glæden var stor ombord paa skibet.

Den 24. December tidligt om morgenen gik Peder fra borde efter rejsen over Nordsøen til Esbjerg og steg ind i det tog, der holdt nede ved havnen. Det var en af de gammeldags tredie klasses kupeer, hvor vinduerne i en bred læderrem kunde aabnes og lukkes efter de rejsendes ønsker, to lange bænke og to døre. Konduktøren stod udenfor paa trinbrættet og sagde: "Vær saa venlig, maa jeg se Deres billet?"

Peder lagde sit rejsetæppe paa den haarde træbænk og satte sig ved vinduet for, naar dagen brød frem rigtig at kunne nyde synet af fædrelandet.

Først da toget naaede Lunderskov, var det saa lyst, at man kunde se, hvem der stod paa perronnen. En lille fyr, der saa ud til at være konfirmeret sidste efteraar, var kommet til stationen for at se toget. Han gik og bakkede paa en stor sekstønder hartkorns træpibe med en mine saa alvorlig som en gammel ligsynsmand. Peder aabnede kupevinduet og raabte ud til drengen: "Glædelig jul du der med den store pibe." Drengen gloede paa Peder og svarede rap tilbage: "A kinner dej it." "Det var sært," sagde Peder, "men farvel og god røg."

"Afgang," raabte Stationsforstanderen, et fløjt fra lokomotivet og toget rullede videre. Peder sagde til sine medrejsende: "Ham der skal nok blive ved at være en god Dansker."

Klokken lidt over tre om eftermiddagen stod Peder af Toget ved Ringe station paa Fyn. "Nu det lange ben foran," tænkte Peder ved sig selv, "saa kan jeg naa at møde dem allesammen ved Ryslinge Valgmøde. Gudstjenesten begynder kl. 4."

Det var dejligt atter at vandre her paa de gamle kendte veje. Da Peder gik ned ad Lørup banken og omtrent var naaet til aen, der skiller sognet i to dele, kimedede kirkeklokkerne Julen ind.

Der var højtid i Peders sind, da han traadte ind i kirkens vaabenhus. Den store kirke var allerede tæt pakket med juleklædte mennesker. Et stort juletræ stod

ved hvert side af alteret, de var begge pyntet med hvide lys og smaa dannebrogssflag, og hvor Peder end vendte sine øjne hen, var der en overdaadighed af lys, der strømmede ham imøde, alt til ære for barnet, der var født i Bethlehem.

Nu tav klokken, alt blev stille i og omkring kirken, stilhed, som naar en engel gaar igennem de hjemlige stuer, kun for et øjeblik. Da begyndte kirkeklokken, i hvis rand der staar indgraveret: "Se jeg forkynder eder en stor glæde," igen med den kendte og elskede sølvrene tone at ringe sammen.

Karl Poulsen, præsten, stod nu foran alteret og med milde øjne ser han ud over den store forsamling.

Nu hørte Peder en mand bag sig, der rømmede sig: "Plads," siger han, og giver Peder et lille venligt skub i ryggen, saa han maatte flytte sig saa meget, at parret kunde gaa forbi ham igennem døren til kirkerummet, det var Peders far og mor, men nu var de borte i den store vrimmel af mennesker. De vidste jo, at Peder var saa langt borte fra dem. Idag til middag havde de modtaget Peders brev.

Lidt efter kom en anden familie og gik forbi Peder. Der var mand med kone og fire børn. Den gullokkede pige saa Peder, da de gik forbi ham, kærlighedens øjne ser alt.

Da gudstjenesten var forbi, og de atter kom ud af kirken, var det saa mørkt, at ingen kunde se en haand frem for sig, men Peders pige vidste, hvor Peder stod. Hun gik hen til ham, gav ham sin lille varme haand og sagde stille, men saa glad: "Glædelig Jul og velkommen hjem, Peder, jeg vidste du kom trods alt."

Haand i haand gik de ud paa mørke kirkevej, hvor de snart indhentede Peders forældre. Peder slog armene om dem begge og sagde: "Glædelig jul, far og mor." Glæden overvældede moderen. Hun kom i saa stærkt sindsbevægelse, at hendes ben rystede, saa de knapt kunde bære hende, men med den kære søn under armen kom de snart hjem til det hyggelige hus, der laa nede under banken ved Lørup mark.

Et lille pyntet juletræ stod i stuens hjørne. Den hvide dug laa paa bordet, en herlig duft af ribbenssteg og medisterpølse fyldte den hjemlige stue med julens varme glæde.

Snart satte de sig til bords og sang sammen: "I Jesu navn gaa vi tilbords." Faderen rejste sig, gik hen til vægskabet og fremtog den gamle Klukflaske og to glas, fyldte dem og sagde: "Skal min dreng og velkommen hjem til Jul."

Søndagden 20. April 1890 efter gudstjenesten i valgmenighedskirken i Odense, blev Peder og den lille lys-haarrede pige erklæret for rette ægtefolk at være.

Bryllupsmiddagen blev serveret i malermester Tang Tanggaards hjem ved kirken. Det, der særlig tog min opmærksomhed fangen, som 11 aars dreng var, at efter middagen gik fru Tanggaard hen til bruden og flængede en revne i hendes fine slør og gentog de gamle ord: "Med revnet slør gaa ind til din mage, han trofast skal blive alle dage."

Mandag formiddag den 21. April i 1890 var vi end ikke saa lille en familiekreds samlet paa statsbanegaarden i Odense for at sige farvel til Peder og den lyshaarede pige, som rejste over Hamborg til Amerika. Som Mand og Kone sagde de farvel til Danmark.

10 aar senere var Peder den meget kendte og afholdte bygmester i Chicagos vestside. Hans navn var: P. P. Kilstofte.

Dr. J. Christian Bay i Malm og Sten

 ET var en straalende Dag, den anden Juli i Aar, at Dr. J. Christian Bays Statue, i Malm og Granit — som her afbildet — blev afsløret under stor Højtidelighed i Ørstedsparken i Rudkøbing, Langelands hyggelige, gamle Hovedstad og Bays Fødeby.

Flagene smældede i Sommerbrisen over Byens offentlige Bygninger og over Festpladsen i Parken, der er opkaldt efter de store Ørsted-Brødre, hvis Statuer er opstillet der, og hvis Livsveje, ligesom Bays, gik fra Rudkøbing i Verden ud, til Storgernings Daad og Berømmelse.

Danske Mænd og Kvinder, som tager Del i Danskhedens Liv og Virke i Amerika, kender Dr. Bays Navn, som et af de bedste i dansk Udvandringshistorie, gennem hans utallige, belærende Artikler, Digte, Skrifter og Bøger, som han, gennem tre Snese Aar, paa mesterligt Dansk har skrevet og givet os i Gave. Danske i Chicago, hvor han har tilbragt mere end Halvdelen af sit lange, virksomme Liv, kender og skatter ham højt, for hans altid levende Velvilje og Støtte til hver Sag, der vil løfte og bevare dansk Aand og Sprog iblandt os, for hans Venneraad og Vennesind, der aldrig sveg.

Dr. Bays Indsats som dansk Kulturbærer i "Folkestævnets" Land er stor og ærefuld. Men endnu større Ære og Anerkendelse har han vundet ved sin medfødte Begavelse, akademiske Uddannelse og Evnerigdom i Amerikas videnskabelige Samfund.

Som Plantefysiolog, Bakteriolog, Bibliotekar, Historiker osv. er hans Gernings Gavn navnkundiggjort og højagtet i lærde Kredse, inden og udenfor Amerikas Grænser. — Store Ting — javist. Men tænk, hvilken uhyre Udfoldelse af Vilje og Flid i Studielæsning, der maatte til, før der vindes Anerkendelse paa slige Felter. Anerkendelser har Dr. Bay i rigt Maal vundet, bl. a. ved Ordensudnævnelser af vort Hjemlands Konger, Christian X og Frederik VIII, samt Æresdoktorgrader og Professortitler fra flere Universiteter og andre Kulturcentre i Amerika og Danmark.

Folk, der kender Dr. Bay personligt, vil vide hans Sind og Væsen er ganske upaavirket af al Ros og Hæder, som er ham tilkendt. Han har levet og kæmpet sin Kamp efter Budet i de kendte Linjer:

"Paa det jævne, paa det jævne,
ikke i det himmelblaa,
der har Livet sat dig Stævne,
der skal du din Prøve staa."

I samme Retning vidner følgende Uddrag af et af hans Breve, som Hovedtaleren ved Afsløringsfesten, Præst og Folketingsmand Evald Kristensen, citerede saaledes. "Jeg kroer mig kun af een Ting, og det er, at det er lykkedes mig at leve et dobbelt Liv, at kunne arbejde ligeligt i og med to Kulturformer og bevare Ligevægten og Hjertefreden. Min Hustru har med mageløs Troskab staaet mig bi i dette. Vore Børn taler altid Dansk med os, men hverken de eller vi har i vort

Forhold udadtil noget fremmed Præg, nogen fremmed Følelse. For saa vidt er vor Udvandring lykkedes."

Dr. Bays Biblioteksvirksomhed begyndte ved Library of Congress i Washington 1901 og fortsattes derfra til det landskendte John Crear Library i Chicago (1905), hvorfra han som Chef Emeritus trak sig tilbage i 1946, men maatte indvilge i stadig Tilknytning som livsvarigt Medlem af Biblioteksraadet.

Nu staar altsaa, som skrevet af Chicagoredaktionen i "Pioneer" og mange andre Blade, Dr. Bays Billedstøtte under Træerne i hans kære Barndomsby, rejst af Venner i Chicago, under Restauratør Aksel Nielsens Ledelse og Tilsyn. Billedets, Bustens Udførelse skyldes Billedhuggeren, Christian Warthoe, der ogsaa har modelleret andre kendte Personligheder i Amerika og Danmark. Om Dr. Bay siger Warthoe: "Jeg kendte Manden længe før jeg mødte ham, gennem hans skønne Fortællinger, og det blev mit Ønske en Gang at faa Lov til at modellere ham. Mit Ønske blev opfyldt, da jeg tog Bopæl i Chicago og fik talt derom med min gamle Ven, Aksel Nielsen."

Og hvad er der saa mere at sige end Tak og til Lykke med denne vel udførte Mindegave fra Chicago til Rudkøbing, til Ære for J. Christian Bay, der aldrig blev træt af at gavne, glæde og ære sine Medmenesker.

Han gav os tusind gode Ord,
han værnede Arv og Lære. —
Hans Gernings Gavn paa Nylands Jord
blev Danmarks Navn til Ære.

A. K.

Danske i New York for 300 Aar siden

Af Carlo Christensen

DET trykte bogstav kan være farligt. Naar noget bliver trykt, hvadenten det er en artikel i en avis eller i et tidsskrift, eller det er i en bog, faar det skær af verderhæftighed over sig, og samtidig bliver det en kilde, som andre øser af. Den omstændighed, at man kan hen-vise til, hvor en udtalelse eller en paastand har været trykt, er imidlertid i sig selv ingen bevisførelse for sandhed eller dokumentation.

Denne artikel ville næppe være blevet til, hvis ikke et dansk-amerikansk blad saa sent som i maj maaned 1955 anførte, at det var to danske, der for 200 aar siden paabegyndte handelen i Manhattanomraadet (New York), og at den ene af disse danske endda grundlagde en koloni der. Den paagældende artikel lyder i uddrag:

“Allerede for 200 aar siden satte danskerne deres præg paa det amerikanske liv.

Det var saaledes to sønderjyder, Hendrik Christiansen og Adrien Block, der begyndte handelen paa Manhattan-omraadet. Block grundlagde endda en koloni der, da hans skib “Tiger” et aar strandede, medens Christiansen lod bygge fortet “Nassau.”

Det tør vist siges at være paakrævet at aflive den myte, som den citerede avisartikel giver udtryk for, og som ogsaa findes i danske værker, at det var to danske søkaptajner, Hendrik Christiansen og Adrian Block, der i 1613 (altsaa for 342 aar siden og ikke som anført i ovennævnte artikel 200 aar) byggede fire blokhuse i New York paa sydspidsen af Manhattan-øen og derved blev de egentlige grundlæggere af storbyen, idet disse fire blokhuse, som utvivlsomt blev opført i 1613, eiter at kaptajn Adrian Block var strandet med sit skib “Tiger”, var den allerførste bebyggelse i det omraade, der nu dækker byen New York.

Der findes imidlertid ikke noget som helst bevis for, at de to kaptajner var danske. Det havde jo været yderst tiltalende, om man havde kunnet opretholde den fiktion, som jo nok er blevet til, fordi de to sømænds navne er dansklydende; men danske var de ikke, de var hollændere, og det findes der adskillige beviser for.

Det var 13 aar senere, at den hollandske koloni paa Manhattan-øen blev officielt grundlagt. Det skete den 4. maj 1626, da den hollandske generaldirektør, eller guvernør, som han ofte blev kaldt, Peter Minuit, købte den for visse værdigenstande bestaaende af økser, knive, spejle, glassmykker og kulørte silkebaand, saadanne ting, som havde en særlig tiltrækning, og derved værdi, for indianerne, som Peter Minuit købte øen af. Disse ting repræsenterede en værdi af ca. 60 gylden eller 24 dollars. Fra 1626 kom der ordnede forhold i kolonien, et fort blev opført paa sydspidsen af Manhattan, og fra Europa kom flere og flere mennesker til den nye hollandske koloni.

Der findes intet, der tyder paa, at der var danske med i 1626, da Peter Minuit købte Manhattan-øen. Jeg har i de undersøgelser, som jeg har foretaget paa kongresbiblioteket i Washington, paa New York Statsbibliotek i staten New Yorks hovedstad, Albany, paa forskellige museer i byerne New York, Philadelphia og

CARLO CHRISTENSEN

Wilmington samt paa Det kongelige Bibliotek i København ikke kunnet finde autentiske vidnesbyrd om, at der boede danske i det omraade, som af hollænderne blev kaldt Ny Nederland-kolonien, og som i store træk udgør en væsentlig del af det, der nu er staten New York, før i aaret 1631, hvor man ved, at en dansker, som hed Laurits Lauritsen van Copenhagen, bosatte sig i Van Rensselaer-kolonien, som laa ved New York stats hovedstad Albany. Med Laurits Lauritsen har vi faaet fast bund under fødderne i spørgsmaalet om, hvem der var den første dansker i Amerika. Som navnet antyder, var han fra København.

Paa Manhattan-øen boede der, saavidt det er konstateret, ingen danske førend 1636, da en hel familie kom til den hollandske koloni. Familien hed, eller angives at hedde, Jan Janssen van Breestede, og denne familie stammede fra Bredsted i Sydslesvig.

Det var ganske almindeligt, at de danske kolonister, og ogsaa kolonister af andre nationaliteter, allerede inden de rejste fra udskibningshavnen i Europa, fik et hollandsklingende navn, og det gik ganske simpelt til paa den maade, at de, naar de henvendte sig til skibsagenten for at købe en billet, foruden at opgive deres navn ogsaa maatte anføre, hvor de kom fra, og da Jan Janssen utvivlsomt har heddet Jens Jensen, var fra Bredsted, fik han af den hollandske skibsagent det hollandsklingende navn Jan Janssen van Breestede.

Jørgen Thomsen fra Ribe, der udvandrede fra Danmark en del aar senere i den hollandske periode, kom til at hedde Jurian Thomasen van Ripen, og Christian Bærentsen, som kom til at bo paa et af den lille by Ny Amsterdams skarpe gadehjørner, fik navnet Van Horn — fra hjørnet — og han blev almindeligvis omtalt som Christian van Horn, og hans slægt lever videre under det navn. Paa samme maade fik Laurens Andreassen, som boede ved buskene nær kirken, navnet Laurens van Buskirk, og Laurens fra buskene ved kirken, som var dansk, er stamfader til en meget kendt amerikansk familie, Van Buskirk.

De mest værdifulde oplysninger til belysning af danskerne i den hollandske periode findes i Statsbiblioteket i Albany, hvor en meget stor del af de originale hollandske haandskrifter fra den hollandske periode, der begyndte i 1626 ved den omtalte berømte handel, og varede til 1664, da englænderne overtog kolonien og Ny Amsterdam blev til New York, er opbevarede.

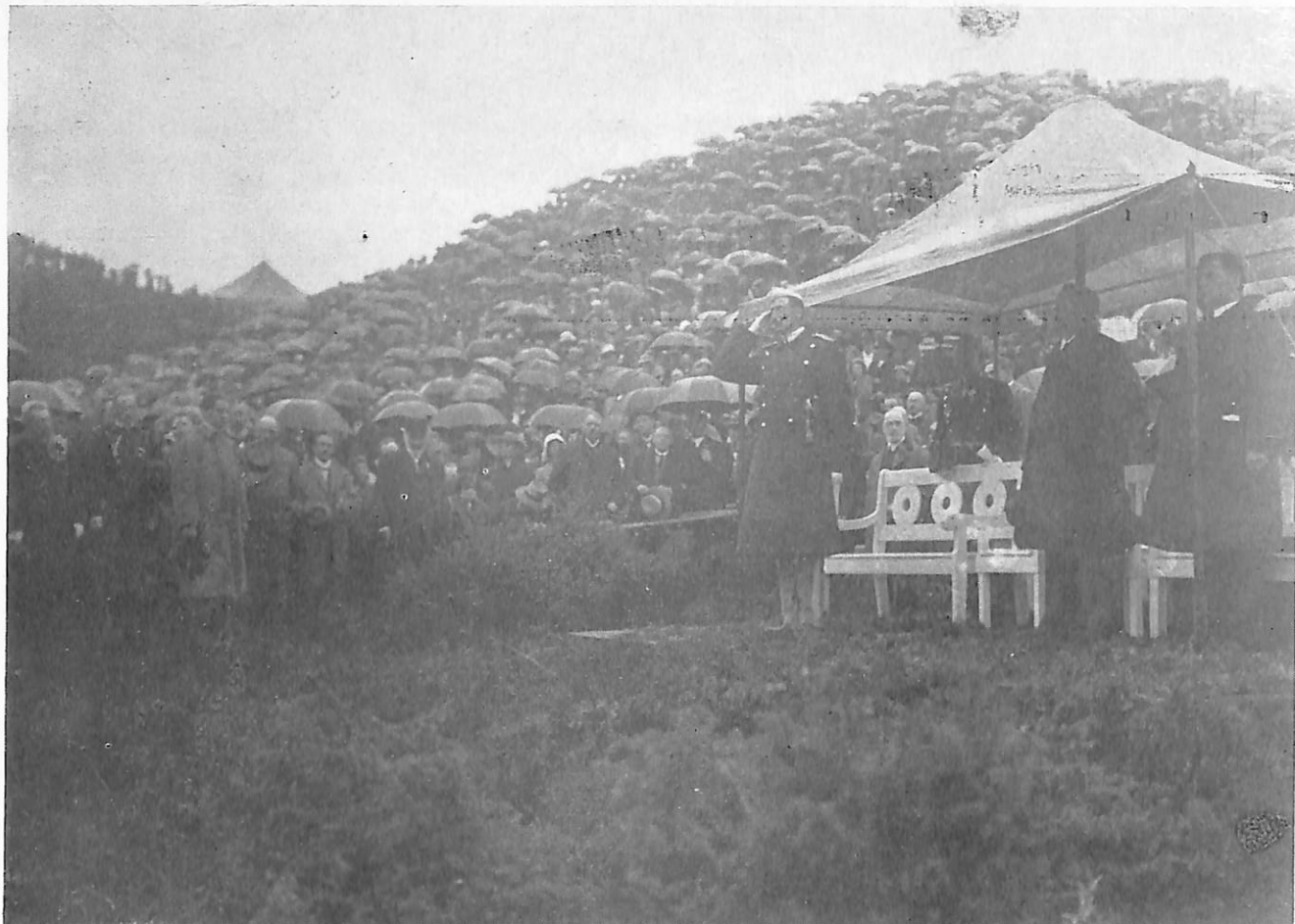
Freden underskrives i Jonas Broncks hus Emaus den 28. marts 1642

Paa kongresbiblioteket i Washington findes der et yderst værdifuldt kort over den hollandske koloni paa Manhattan. Det hedder "Manatus-kortet" og er tegnet i 1639 paa selve øen af den hollandske kartograf. Joan Vingboon. Han var funktionær i det hollandsk vestindiske kompagni og havde bl. a. som opgave at kortlægge de kolonier og omraader, som det hollandsk vestindiske kompagni drev handel paa. Kortet Manatus er det mest værdifulde dokument, der eksisterer til bevisning af, hvem der boede paa Manhattan-øen i 1639. Det giver navnene paa 45 af de mest kendte kolonister, som havde deres egen ejendom, og blandt disse er der fire danske familier, som kortet giver sikre oplysninger om. Kortet viser, at nu, i 1639, er det ikke alene sydspidsen af Manhattan-øen, hvor den hollandske garnison beskyttede kolonisterne fra det ret primitive fort, der er beboet. Nu er kolonisterne begyndt at rykke nordpaa. Ikke alene helt op til den nordlige ende af Manhattan-øen, men endogsaa landet paa den anden side af den flod, der idag kendes som Harlem-floden, havde kolonisterne faaet øje paa.

De allerførste, der flyttede saa langt mod nord, var fire danske, der var ankommet til stedet i 1639. Den mest berømte af disse fire danske, og isøvrigt den kendteste af alle danske kolonister fra denne periode, var Jonas Bronck, hvis far var præst paa Færøerne. Jonas Bronck, som aabenbart har været en velhavende og lærd mand, købte jord i den landsdel nord for Harlem-floden, som nu udgør en af de fem storstadskommuner i New York City, og er opkaldt efter denne dansker

med navnet Bronx. Henvend to millioner af storbyen New Yorks mere end 8 millioner indbyggere er nu bosiddende i Bronx. Der findes autentiske og sikre oplysninger om denne dansker, hvis ophold i Bronx-området fik stor betydning. Hans største betydning maa maaske søges i, at han var den første kolonist, der havde mod til at flytte saa højt mod nord, og fordi han var fredsmægler i de alvorlige kampe, der var opstaaet mellem kolonisterne og indianerne. Han døde i 1642; hans tid i kolonien blev kort. Det anføres, at han blev myrdet af indianerne. Sikre holdepunkter herom har man dog ikke.

En anden af de kolonister, som anføres paa Joan Vingboons Manatus-kort, er danskeren Jochem Pietersen Kuyter, som var den første hvide mand, der bosatte sig i det omraade, der nu dækkes af bydelen Harlem, der er den største negerbydel i Amerika. Jochem Pietersen Kuyter kom paa samme maade som Jonas Bronck til at betyde overordentlig meget for koloniseringen af Ny Nederland kolonien. De var begge kommet til stedet for at bosætte sig der for at dyrke jorden og ikke for, som det inden 1636 i det store og hele havde været tilfældet, kun for at drive handel med indianerne; en handel, der isøvrigt ofte nærmede sig en form, der grænsede til rovdrift. Da landsbyen Harlem en del aar senere, det var den 4. marts 1658, blev inkorporeret som by, levede Jochem Pietersen Kuyter ikke længere, men der var andre danske bosiddende i omraadet, og disse var med til at grundlægge byen Ny Harlem, som mange aar senere blev inkorporeret i storbyen New

Minder fra den 1ste Rebildfest i 1912

 OR flere Uger havde Rygterne om den første Rebildfest haft travlt, ogsaa blandt os Drengene ved Kioskselskabet i Aalborg.

Selve Kong Christian X skulde jo komme, Max Henius havde været i Byen længe for at faa alt arrangeret, alle Aviserne fortalte vidt og bredt om alt det, der skulde ske i Rebild, og i Gaar havde en af Frøknerne paa Kontoret fortalt os, at 14 Kioskdrenge i fuld Uniform (blaa ligesom Infanteriets Bukser) og med store, blanke Messingknapper, skulde til Rebild for at sælge Programmer med det amerikanske Flag paa den ene Side og det danske Flag paa den anden Side.

Ja, hvem der nu bare kunde komme med der. Det vilde jo være en Begivenhed — men hvad med "Flora". For flere Uger havde det været min Bestilling hver Morgen at køre med Trækvogn ud til "Flora's" Blomstergartneri, og derfra bringe Blomsterne til Butikken i Gravensgade. Det var jo egentlig, hvad vi Drengene kaldte for en slem Hyrebasse, for der var langt med Trækvogn ud forbi Kjærs Mølle og tilbage igen, men de to Gartnere var flinke og ikke bange for at give en god Drikkeskilling —, og hvad, en Kioskdreng kunde jo bruges til alt. Hver Lørdag skulde Barbereren i Grønnegade have sit pæne Tøj tilbage fra Pantelaaneren, for Mandag Morgen maatte det bringes til Pantelaaneren igen, eller vi kunde ogsaa bruges til at tappe Petroleum i 2 Pots Flasker hos Remiens Efterfølger, men bedst af alt var det dog, at blive Budbringer af smaa kulørte Breve mellem et Par forelskede, og særlig hvis der havde været en lille Kurre paa Traaden, og vi kunde bringe Bud tilbage, at alt var tilgivet, saa den stakkels forelskede Fyr jo blev helt vild, og der kunde vanke helt op til 1 Krone i Drikkepenge.

Det lykkedes at komme til Rebildfest, da de to Gartnere ogsaa skulde med. — Om det var den Dag, at disse to fik Lyst til Amerika, ved jeg ikke, men en Tid efter forsvandt de til Amerika, efterladende nogle grædende Kreditorer.

Det var et specielt Tog fra Aalborg til Skørping, vi Drengene blev i hvert Fald puffet ind i en Bænkevogn (en saakaldet Grisevogn), og vi var efter Spadsereturen fra Stationen, nogle af de første ved Indgangen til Rebild, lige neden for Top Karens Hus.

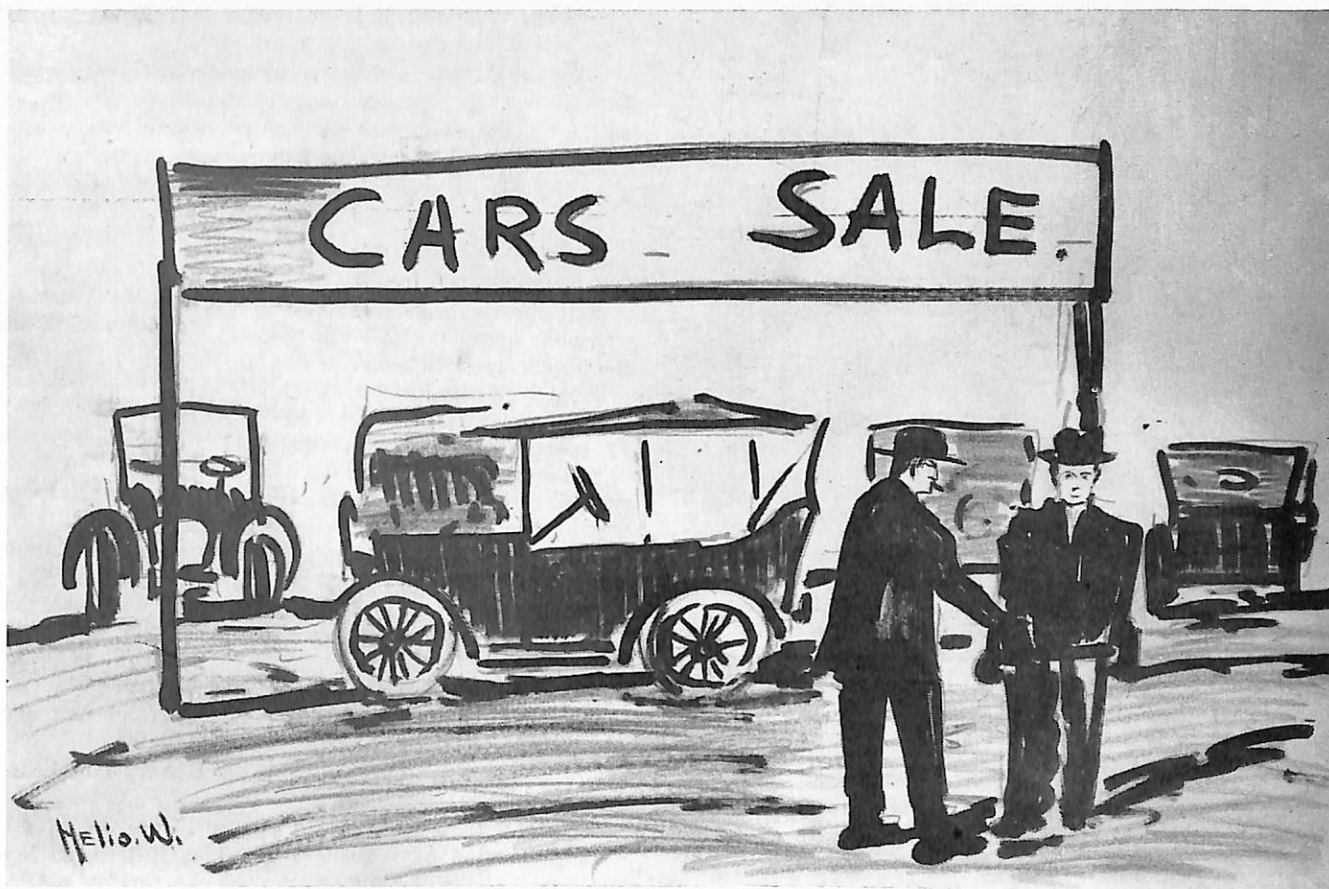
Med beundrende Øjne betragtede vi de forskellige Fremtoninger, der var kommet fra Amerika, med gule Knapstøvler, alenhøje Flipper, Slipsnaale med Perler eller Stene, der glitrede som var det Diamanter, og Sko-hornsbukser, der var saa snævre, at vi havde en stor Diskussion imellem os om, hvordan i Alverden de kunde faa dem paa, ikke mindre af igen, særlig som det regnede den Dag.

For om det regnede, der er vist ikke noget Sted, der er mere trist end i Lyngbakker, naar det regner, ingen Steder, hvor man kan blive saa vaad som ved at spanke rundt i de vaade Lyngris.

Hvad der forgik i Gryden, hvor Talerne blev holdt, saa vi ikke noget af, men vi kom af med vore flagsmykkede Programmer, og fik ovenikøbet Tid til at uddele Programmer, som var trykt i Amerika. De amerikanske Programmer kostede ingenting, men vi sagde jo ikke nej til en 25 Øre — der var da ingen Grund til at give dem væk for ingenting. Hvis vi ikke havde "uddelt" dem, var de jo bare blevet ødelagt af Regnen.

Det var 14 trætte, vaade og sultne Drengene, der kom med Toget tilbage til Aalborg ved Aftenstid, men trods alt, det havde jo været en historisk Dag, som vi havde haft vor lille Part af. Vi blev ihvertfald lige saa vaade, som de andre Deltagere.

Hjalmar Bertelsen

KJELD - Vil præsten gifte os paa søndag

Af MARIUS LARSEN

KANS fornavn var Kjeld. Efternavnet kan det være det samme med. Det var saamænd ellers fint nok. Fædrene havde siddet som højlærde prælater. Sidste led var med provstetitel.

Men med Kjeld blev den højlærde linje brudt. Han naaede kun gennem "realen." Saa kunne familjens bønner og trusler ikke bringe ham længere.

Helt fra dreng var for Kjeld forpagtergaardens liv anderledes spænd end det, der foregik i den fornemme embedsbolig med dens hvide kamgavle, kviste og høje trapper, i stuernes tæppetykke gulve og mahognimøbler og ting med utallige, irriterende maa-ikke, rør-ikke, bliv-væk-fra!

Saa var Ole Røgter og hans ting noget ganske andet. I hans seng kunne man boltre sig, som man ville — uden at faa skænd. Og i Oles rige levede kalvene med blaakolde næser, men især med store, forundrede øjne, der genspejlede baade ham selv og Ole og hele gaarden og himlens skyer til en forunderlig lilleputverden. Det var noget af det sjoveste at stikke en tommelfinger i kalvens varme gab og mærke det kildrende sug langt op i overarmen, mens man hørte de veltfredse gylp langt nede i kalvens op-og-nedadglidende strube. Eller naar han fik lov til — bare ganske kort — at holde en lille varm, lyserød griseunge, der hele tiden sprællede og skreg, fordi den — som Ole sa'e — "itte ku' li'e åa faa sine nalliker fra gulli." Men det allerbedste var

lammene, for de var de sødste og kaadeste kammerater i spring og leg og hvil.

Paa de lange sommerdage fulgte han den sjokkende Ole Røgter fra ko til ko i flyttetiderne. Ole snakkede lige stort til Kjeld som til ko og kalv, som var de alle voksne og jævnaldrende og med lige forstand.

Ole var mageløs. Han vidste lige paa en prik, hvor lærken havde sin rede og tøjrede kørerne udenom. Saa satte han pind ved reden, saa ungerens mor let kunne finde sine børn igen. Nede i fælleden med de mange hegn, hvor kvierne gik løse, boede den gulnæbbede, glasøjede solsort nederst i hasselbuskene; men i pilenes hule stammer smuttede de vævre mejser ind og ud.

Det stærke behov for det levende forlod aldrig Kjeld.

Naa . . . ville drengen ikke studere, saa maatte han følge sin lyst. Provsten fandt ham en plads som landvæsenselev paa en herregaard.

Men da der var gaaet et par aar, havde lysten flyttet sig til Amerika. Skulle Kjeld finde den igen, maatte han altsaa rejse bagefter.

— Lad ham bare løbe hornene af sig, knægten! ytrede provsten. Han skriver snart hjem og be'r om godt vejr.

Men Kjeld løb ikke hornene af sig, som provsten mente, selv om det nok kan siges, han kom til at løbe linen ud.

Godt med rejsepenge — knægten skulle da ikke sulte de første par dage — kom Kjeld vel i land bag Friheds-

PASTOR MARIUS LARSEN
Als, Østjylland, Danmark

støtten. Nu havde han to ønsker — foreløbig da: at eje en bil og se Amerika. Han tog ikke fejl i, at de kunne forenes som haand og handske.

Da han havde set sig om i New York et par dage og studeret dens ydre — han boede hos den danske præst — sagde han farvel og tog over til New Jersey. Saa var han over det vand og ude af den værste trafik.

Dernæst opsøgte han det nærmeste "automobil-hospital" og kikkede "patienterne" over. Her stod "doktorerede" biler i tætte rækker. De fleste var sat i brugbar stand ved at laane dele fra flere vrøg. Slig en "oplappet patient" kunne udskrives som et nogenlunde køretøj, bare man brugte sine øjne.

En geskæftig "doktor," der tillige var sælger, gjorde sig klar. Han saa den nye kunde over. Her var en grønskolling, som det var let at ta' ved næsen.

— Se her, unge mand! Kjeld blev ført hen til en nymalet herlighed af vældige dimensioner. — Se kun paa den! Kram — hvad? En fornøjelse ogsaa at køre med, reel, solid, slidstærk, velløbende. Saa godt som fornyet i alle enkeltheder. Kører med lethed 80 miles i timen. Bruger næsten ikke hverken gas eller olje. Et helt fund. Desuden . . . mærk det vel, unge mand . . . kun 350 dollars.

Kjeld begreb ikke det halve af mandens ordstrøm. Kun prisen bed han mærke i. Det tog ham nogen tid at omregne til dansk mønt . . . ca. 1500 kroner.

— Forstaar sig. Ingen købetvang. Sælges selvfølgelig ikke uden prøve og garanti.

Vognen skulle i gang. Langt om længe blev den startet med haandsvinget. Da motoren endelig tog ved, lød det som et helt stenskrud. Sveddryppende satte manden sig ind i førersædet med Kjeld ved sin side, og vognen rullede som et godstog ud over pladsen, hen til udgangen, ud paa gaden og omkring den nærmeste huskarre og tilbage igen. Umuligt at føre samtale undervejs.

— Naa, unge mand! Hvad mener De? Et rent fund!

— No! Kjeld rystede paa hovedet.

Sælgerens stemme tog en overbærende tone, overrasket-ærgelig og samtidig bedrøvet under en ny tirade om dette mærkes afgjorte fordele og soliditet.

Kjeld begyndte at se sig om.

— Vi har selvfølgelig andre mærker — alle gode vogne i tip-top stand.

Kjeld var standset op ved en ensædet Ford model T uden top.

Igen var handelsmanden der straks med denne models ypperlige egenskaber i almindelighed og denne maskines ydeevne i særdeleshed.

Kjeld begyndte sindigt at undersøge den: Gummi, rat, gearskifte, tænding. Han saa paa blokken, om den havde revner, gik de forskellige ting igennem, først den ene side, saa den anden. Han kravlede ind under vognen. Kom ud igen. Rykkede i hjulene og styregrejerne, om der var slør.

Sælgeren blev paf af lutter forbavselse. Den kunde var nok ikke saa grøn, som han havde tænkt sig.

Kjeld havde ganske vist aldrig kørt en bil; men paa Brobyggaard havde han lært at køre traktor. Det kom vel ud paa et.

— Ska' vi saa prøve denne hersens, mister?

Manden fik travlt. Endnu et par kunder havde meldt sig.

T-modellen løb tilfredsstillende — i hvert fald bedre end en traktor.

— Prisen? . . . Tja . . . lad mig se . . .

Sælgeren stod og regnede i den blaa luft, mens han samtidig skelede til køberen; men denne forblev aldeles urørt.

— Røverkøb! Tip-top stand. 200! snuppede han af.

Kjeld rystede paa hovedet.

— 175! lirede manden.

Tavshed.

— 150! handelsmanden bandede stygt.

Det endte med, at Kjeld fik den for 100. Han kunne rimeligvis ha' faaet den tilslaaet for 50.

I en fart udskreves papirerne. Kjeld var bil-ejer. Nummerpladerne var i orden for det løbende aar. En bagatel som kørekort oversaas. Det havde en bil-ejer selv ansvaret for.

Kjeld var selvejer — en fri mand, der sad paa sit eget og raslede tværs gennem det eventyrlige land fra øst til vest. Han maatte løbe linen ud, naaede Stillehavet paa en maaned, men var saa ogsaa aldeles blank paa mønt.

Var køretøjet og den unge mand end ikke noget usædvanligt syn, da der blev gjort holdt uden for præsteboligen, maatte præsten dog gnide sine brilleglas en ekstra omgang: En lyshaaret nordbo, skindet brunet af vejr og vind, kroppen rank og trænet, opførsel fri og tilpas beskeden. Han duftede af sol og sæbe, rimeligvis fra vask og bad i floden, der løb forbi byen.

Hans fars navn var velkendt; men Kjeld var ellers en anbefaling værd i sig selv. Allerede samme aften var han medhjælper paa "Kløverblad Mælkerifarm".

Kjeld passede godt ind i arbejdet. Det fine Jersey kvæg i lyse, rene, luftige stalde blev passet og plejet baade med videnskabelig og menneskelig omhu. Al larm og ubeherskethed var bandlyst. Selv motorstøjen fra de mange nødvendige maskinanlæg var fjernet, saa den snarere lød som rytmisk musik end en forstyr-

rende støj. "Contented cows" — tilfredse køer var formaålet.

Kjeld begyndte nedefra. Det var kun rimeligt. Men Ole Røgter havde været ham en god læremester. Snart kendte han den store besætning ud og ind — baade afstamning og afkom, navne, mælkeydelse og fedtprocent. Han overraskede John Olsson — arbejdsgiveren — gang paa gang med kendskab til og indsigt i de enkelte dyrs ydeevne. Ja, da Kjeld havde været der et aarstid, tillod han sig at komme med forslag: Den og den ko skal du beholde, men den eller den skal du skille dig af med; den kalv der er værd at lægge til, den ved siden af dur ikke. Kjelds omdømme slog til.

Straks den første vinter havde Olsson foreslaaet den nye hjælper at søge den lokale aftenskole. Kjeld havde ikke alene godt sprogmemme, men han var langtfra nogen sinke i regning og matematik. Det sidste kunne ikke siges om Estella. Hun var forøvrigt Olssons yngste, snart atten aar og skulle gøre sit sidste aar i "high school". Hvad var rimeligere, end de hjalp hinanden? Estella var baade en naturlig og en sød pige, velformet, kvik og munter, men tit skælmsk og drilagtig. Naar hun ikke talte amerikansk, skete det ved en morsom blanding af ophavets to sprog — svensk og dansk. Hun ertede ham til at yde sit yderste med de svære gløser og deres udtale. Gik drilleriet for vidt, da nægtede han pure at hjælpe hende med matematikken. Saa maatte hun be' om godt vejr.

Kjeld befandt sig endog meget vel i Estellas selskab. Sommeren igennem havde de spillet tennis. De fulgtes ad til ungdomsmøder og sangkor.

Men ellers var der ikke noget, som i den henseende førte ham paa alvorlige tanker før næste forsommer. Det var kort før Estellas eksamen. I skolens aula spilledes et amatørstykke, hvor hun havde en af hovedrollerne. Og hun spillede storartet. I fremstillingen blev hun "forlovet" med stykkets helt, en smart ung mand, der øjensynlig snart maatte ende som direktør for et stor-firma.

Kjeld sad med en underlig klemmen i brystet. Dette her kunne, han i hvert fald ikke lide. Estella spillede alt for naturligt. Hun fik megen ros. Næste dag havde hun ogsaa ventet at høre anerkendelse fra Kjeld; men aftenens ubehag nagede ham endnu, og han mumlede noget, som hun maatte mene var dadel.

— Aa . . . I fra Danmark bilder jer ind, der er ikke noget som der! Hun gik stødt sin vej, og skønt det var nær eksamen, kom hun ikke tiere og ønskede hans hjælp, og selv kunne han ikke tilbyde den. Estella var saa optaget af sin læsning, eller var det den lange, smarte fyr, der skulle ende som direktør, at hun knap havde tid til at vise sig ved maaltiderne. Først efter overstaaet eksamen kom hun glad og viste ham, at selv i matematik havde hun opnaaet et resultat paa 92 point, og hun var villig til at lade Kjeld faa sin del af æren derfor.

Det kammeratlige forhold var genoprettet.

Den sommer var de i fritiden ikke saa lidt sammen; men Estella havde mange kammerater, og efter høsten rejste hun til statens universitet og kom kun hjem af og til.

Alt i alt kom der god ligevægt over Kjeld. Det havde haft sin betydning, at han fik lov at løbe linen ud. Al lyst til eventyr og rejser og forandring var fordunstat. Han levede fuldstændigt med i mælkerifarmens mangesidige arbejder og pligter. Den følgende vinter deltog

han atter i aftenskolens kursus og tog blandt andet bog- og regnskabsføring, og da Estella nu ikke længer kunne hjælpe sin far med regnskaberne, faldt det naturligt, at Kjeld tog fat. Ogsaa mælkevognenes forskellige ruter blev han kendt med. Lønningen steg. Man ymtede allerede om ham som gamle John Olssons arvtager — eller konkurrent, om han skulle kunne magte engang at begynde for sig selv.

Men Kjeld var ikke færdig til at begynde noget saadant. En aften kom han til præsten — endnu i den gamle model T-Ford fra New Jersey. Den havde bare forlængst faaet andre nummerplader og nye dæk. Han ville da betro præsten, at nu tog han paa landbrugs-skole — til Corvallis.

Jo . . ., han syntes vel selv, han paa en maade var ved at sakke agter ud. Der var noget og nogen, som han ville og maatte naa, ogsaa i rent ydre kundskab og stilling. Han maatte gøre sig værdig til hende, han nu kun saa og mødte i hendes ferier.

Atter svandt et aar — eller næsten da. Morellerne rødmede i mark og haver. En flunkende ny coupe gled lydløst hen foran præsteboligen. De var et prægtigt par — Estella og Kjeld. Og det var juni.

— Jo . . ., begyndte Kjeld lunt. — Jeg har bestemt mig til en tur til Fyn, og Estella her er kommen paa den tossede idé, hun samtidig vil til Skaane. Jeg havde ellers tænkt mig, at den gamle "New Jersey" skulle ha' klaret turen igen. Men det skulle ikke saadan være. John Olsson sa' ganske bestemt nej. Hans datter skulle ikke risikere sit eneste og dyrebare liv i den kasse. Den havde længe været moden til skralddyngen. Men om jeg ville paata' mig at bjerge hans kære pige frem og tilbage i god behold, da ville han forære os en ny paa en betingelse: at jeg om tre maaneder kom igen og blev hans partner paa den "Kløverblad Mælkerifarm."

Det lød ikke helt tosset for en ung klør, der for tre aar siden kom som "greenhorn", selv om han var provstesøn.

Der blev ønsket til god lykke baade med ny bil og stilling.

— Og saa er der det . . ., fortsatte Kjeld og sukkede let, — at Estella her sikkert ikke er søstærk . . . (her fik han et raskt dask af en rap kvindehaand, men vedblev uforstyrret) . . . saa havde jeg altsaa tænkt mig at søge plads hos hende, saa jeg ikke alene blev medchauffør paa køreturen, men ogsaa som hendes kammerterner paa S/S Frederik den Ottende, som afsejler første juli. Men dertil behøver jeg en kraftig anbefaling.

Saa standsede han lidt og smilte til Estella.

— Vil præsten gifte os paa søndag?

EAST ROOM

BANQUET

SMORGASBORD TABLE

NIELSEN'S RESOURCES stand behind every Nielsen meal, whether serving one person or five hundred. That is an impressive guarantee of trained personnel and culinary ability, implemented by important Nielsen capacities: 1) Nielsen's serves large groups adeptly. 2) The emphasis at Nielsen's is always on the individual—each diner enjoys food of an excellence known in the past to only a sifted few as well as service long associated with a staff of servants.

Since 1927, Aksel Nielsen, your host, has been providing meals for large groups. For 18 years of this time, Nielsen headed a catering firm which specialized in industrial feeding—supplying meals from a central kitchen to factories without cafeterias and operating cafeterias in such Chicago manufacturing companies as Zenith Radio, Kellogg Switchboard & Supply Co., Chicago Transformer Corp., Allis Chalmers Mfg. Co., Milwaukee, Wisconsin and A. O. Smith of Milwaukee and other well known plants in and out of state. Nielsen's success in feeding such firms derived, in part, from the catering firms identification of itself with the manufacturing plant's best interests.

AKSEL NIELSEN

This experience proved valuable when Nielsen's became a catering restaurant — you can rely upon each member of the catering staff to act as your representative in every possible situation. Thus the father of a bride may depend upon Nielsen's to provide at

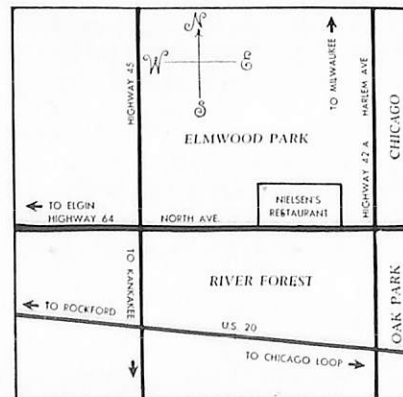
CARL PETERSEN

Since 1937, Carl R. Petersen has worked with Mr. Nielsen, first in industrial feeding, now as co-manager of the Nielsen Restaurant. His experience in feeding large groups has proved valuable in catering for banquets, weddings and other occasions.

BEBSIE JENSEN

A member of the office staff who also serves as cashier, Bebsie Jensen joined the Nielsen organization in May, 1951. Bebsie, a daughter of the founder is blonde, blue-eyed and sunny of disposition; she obviously adds to Nielsen's Danish-American character.

NIELSEN'S

7330 W. North Ave.

Phones: GL 4-1111

Our Banquets

It's Festive

BANQUET HALL

DINING ROOM

LOUNGE

popular prices a repast that he would furnish in his own home if he maintained a staff of highly trained and trusted servants.

Comfort and the scrubbed Scandinavian look typify the Nielsen Restaurant. The main dining room and the Nordic room (combined seating 250) are old world in atmosphere with carved beams and supports, patriotic American and ancient Norse legends on the beams. Both rooms are used primarily for public dining, and the number of high chairs in constant use indicates Nielsen's popularity as a family restaurant. The East Room accommodates groups as large as 50 for private dining. Rectangular in shape, the room contains a service bar, piano and every facility for complete service. For larger groups (up to 400) there is the Banquet Room with a stage at one end, public address system, piano and service bar. The Banquet Room can be used for large dinners, weddings, organizational dances, lectures, business meetings, industrial exhibits, etc., due to the flexible and versatile room design. All rooms at Nielsen's are airy and well lighted — planned to give complete comfort to the diner.

The restaurant's founder, Aksel Nielsen was born and raised in Denmark; he came to America at the age of 21. Understandably, then, Nielsen's leans toward Scandinavian and especially Danish delicacies. Above all the magnificent smorgasbord has won the restaurant a reputation as an exceptionally fine specialty. But Chef Johnnie Lawler, who has been at Nielsen's for 12 years, excels at American cooking as well as Scandinavian. To prove it — try his steaks, fried chicken or barbecued ribs — they're terrific.

JOHN LAWLER

NIELSEN'S RESTAURANT

10th Avenue Chicago 35, Illinois
 Madisonstone 3-6650 and Merrimac 7-4221-2

Private Room Available for Your Convenience
 Relax and It's Cozy to Dine at Nielsen's

CARLO PETERSEN

Co-manager Carlo E. Petersen came to Nielsen's in 1945, just a year after the restaurant was established. The managers administrate the restaurant skillfully directing the preparation and service of food and supervising catering for private parties.

MARY LAWLER

A member of the office staff since 1944, Mary Lawler, now assistant manager of Nielsen's, takes care of the clerical work connected with operating a quality restaurant — the bookkeeping, payroll detail and correspondence, confirming of reservations, etc.

OP MOD LYSET

Af LEVI PERSSON

EIGIL JENSEN

DET er lige ind under Jul sidst i Tyverne, og et Fragttoget snegler sig mod Nord gennem Indiana's frostkugede Landskab. I den halvaabne Dør paa en tom Fragtvoan staar to Danskere. De stirrer haabløse ud i Natten, hvor gule Lys fra Farme skinner ud i Sneen. Den ene, en Kæmpe fra Frederikshavn, er i let Sommertøj med hvide Gymnastiksko. Han tripper med Fødderne for at holde dem varme; Hænderne er dybt i Lommerne, og Hovedet har han trukket ned mellem de brede Skuldre. Den anden er en Splejs af en Københavner, som hoster næsten uafbrudt; et fryndset Tæppe har han viklet omkring sin værkbrudne Krop. Der hænger en "Bull Durham" Cigaret i hans tynde, blodløse Læber.

Frederikshavneren bryder Tavsheden, som Toget rasler ingennem en hyggelig lille By, hvor Folk har travlt med Juleindkøb. "Du, Lars," siger han. "Det lover jeg dig, hvis jeg nogensinde faar min egen Fabrik, saa er der ingen, der skal fryse eller sulte, som vi har gjort paa denne Tur."

Københavneren suger paa den slukkede Cigaret. "Du

fantaserer Eigil; din Hjerne er omtaaget af Sult og Kulde. Du bliver sgu aldrig rig nok til at købe mere end Mad nok til dig selv. Jeg troer ikke engang, saa meget Mad findes." Hans Øjne lyser af Begejstring. "Ja, og Kaffe, varm Kaffe. Mon der findes saa meget Kaffe, skoldende hed, som jeg kunde drikke lige nu. Varm Kaffe i mine Tarme, over mine Tæer, mine Fingre."

Frederikshavneren nikker. "Jo, jeg ved nok hvad, jeg vil — jeg vil op imod Lyset," siger han. Der er Bestemt-hed i hans Stemme.

Den anden ler halvt haanligt. "Du er skør," siger han. "Men kom lad os brydes og faa lidt Varme i Kroppen." Kæmpen griber Splejsen og slynger ham op imod Væggen. Arme vikles om Kroppe, der spændes Ben, der udstødes Eder. Begge ruller omkring i Vognen. Hjerter banker mere voldsomt, og varmt Blod pumpes ud til kolde Muskler. Stønnende synker begge sammen, Krop ved Krop med et fryndset Tæppe til at udelukke "below Zero Temperatur."

Fragttoget rasler afsted gennem det natdunkle Landskab imod Nord — imod Detroit og Lyset.

Scenen skrifter. Det er tidligt i Trediveerne. I et Konference-Værelse i Detroit sidder et Dusin alvorlige Mænd ved et langt Bord. Man lægger især Mærke til tre af disse. Walter, der er rødhaaret og diskuterer uafbrudt, dertil to Mænd af ualmindelig Størrelse. De samtaler lavmælt paa Dansk. "Du sidder paa den forkerte Side af Bordet, Eigil," siger den ene, der er hvidhaaret og ældre.

Eigil trækker paa de brede Skuldre. "Kan være William," svarer han. "Men et er sikkert. Hvis jeg sad, hvor du sidder, vilde vi ikke mødes her hver Dag, Uge efter Uge for at diskutere Lønforhold."

William smiler forstaaende og nikker. Eigil fortsætter. "Hvis jeg nogensinde kommer til at sidde paa den anden Side af Bordet, vil mine Arbejdere faa en højere Løn, og bedre Arbejdsforhold end noget andet Sted." Han bider Læberne sammen og hamrer en stor Næve i Bordet for Eftertryk.

Den hvidhaarede nikker igen, forstaaende, men han smiler ikke.

Scenen skifter igen. Det er nu først i Halvtredserne. En flunkende Cadillac glider til et lydløst Stop paa en af Los Angeles' solmættede Sidegader. En stor, velklædt Mand stiger ud og gaar op til det gamle, frønnede Hus. Han banker paa Døren og bliver ladet ind med Glædesudbrud fra sin gamle Ven, Hans.

Den fremmede ser paa det lille Juletræ med de danske Flag og Hjerter. "Minder mig om Danmark," siger han. Der tales om gamle Dage. Der drikkes en kold Øl. Da den fremmede gaar, trykker han en Seddel i Vennen's Haand. "Glædelig Jul," siger han og gaar ud til Bilen.

Hans stirrer forundret paa den grønne Pengeseddel. Han har aldrig ejet en saa stor. "Tak, Eigil," siger han stille.

Denne Scene gentager sig mange Gange i Dagens Løb i forskellige Dele af Los Angeles, og da Mørket er faldet paa, kører han til sit palmeskyggede Hjem i Monrovia. Hans Lomme er tom, men hans Sind er lyst og let.

Saadan omtrent har Livet formet sig for vor Landsmand, Haandværkeren, Fagforeningsmanden, Velgørenen, Fabrikant Eigil Jensen — bedre kendt blandt sin store Omgangskreds som "Store Eigil." Det er et ret usædvanligt Livsløb trods sine kun 52 Aar, men Eigil er ogsaa et ret usædvanligt Menneske.

Efter at have udlært som Cyklesmed i Frederikshavn, er han gaaet eller rettere løbet væk fra, hvad var Skik og Brug. Som Arbejder og som Arbejdsgiver har han brudt sig Pokker om gamle Traditioner. Han har altid holdt paa sin Ret til at tænke for sig selv, til at bane egne Veje; til at prøve nye Metoder; til at tage Chancer — Chancer paa andre Menneskers Ærlighed.

Men dette uortodoxe i Eigil Jensen har skabt ham Modstand i mange af hans Foretagener. Han har været Genstand for ubarmhertig og ofte uberettiget Kritik. I det store Hele har der aldrig været Tvivl om hans Endepunkt, kun maaske om hans Fremgangsmaade.

Eigil Jensen er bramfri; man er aldrig helt sikker paa, hvad han vil gøre om en Sag, kun et: det altid er godt og til andres Fordel, kun at han arbejder bag Kuliserne og skubber andre ud i Rampelyset.

Han taler altid Dansk og siger altid "Du," og venter andre skal gøre det samme. Han hader alle Slags Formaliteter, har aldrig ejet et Sæt Selskabstøj, og kommer sikkert heller aldrig til det.

Det er dog især som "Skytsengel" for Fodboldholdet, "Los Angeles Danes" at Eigil Jensen har vundet Ry ud over skandinaviske Kredse og langt ind i amerikanske.

Eigil Jensens Hjem i Arcadia i Skyggen af Bjærgene. Her banker varme Hjerter for alt, hvad Dansk er. — Her staar Døren altid paa Klem.

Da han overtog Holdet for godt 1 Aar Siden, var det haabløst i Bunden af anden Division, men i Løbet af nogle Maaneder blev det det mest omtalte, det mest omskrevne Hold i Amerika.

"The Danes" naaede ind i Finalen om det amerikanske Mesterskab, før de blev slaaet. Men indtil det skete, var Holdet paa Forsiden af amerikanske Aviser. I fede Overskrifter læste man om "Cinderella" Danskernes Bedrifter. Da Holdet tabte, sagde Eigil: "Vi har godt Grundlag nu —, vi vinder i 1956."

Holdet er stærkere i Aar og Favoritten til at vinde Mesterskabet. Sker det, er der Mulighed for, at Eigil Jensen arrangerer en Danmarkstur for sine Svende. "Vel vilde vi ikke komme til Danmark for at lære Danskerne at spille, men jeg troer, det vilde være godt for det internationale Samarbejde; hjælpe til bedre international Forstaaelse."

Spurgt om der saa var Mulighed for at Holdet vilde spille til Rebildfesten i Aalborg, lyste det op i "Store Eigil's" Øjne. "Det er noget at tænke paa," svarer han tankefuldt.

Artrcraft Engineering paa 8800 S. San Pedro, som han ejer og driver med sin 46 aarige Partner, Thomas Ramsay, er Eigil's andet Hjem. Her finder man ham hver Morgen Kl 7 — efter en Times Kørsel fra Hjemmet i Arcadia, og her kunde man de første Aaringer som Regel ogsaa finde ham ved samme Tid om Aftenen. Artrcraft specialiserer i stort Værktøj for Standsemaskiner og Værktøj for Luftfartsindustrien.

Vanskeligt Arbejde og Arbejde, som intet andet Firma tør binde an med, tager Eigil og Tom med Glæde. Er det umuligt at fabrikere, finder de en Udvej alligevel. Siden Artrcraft blev grundlagt for circa ti Aar siden, er Fabrikken blevet udvidet fem Gange. Hjulene løber 20 Timer i Døgnet seks Dage om Ugen regulært, og de 3-400 Arbejdere er bedre betalt end maaske noget andet Sted i Amerika. Eigil har holdt sit Ord om god Betaling for sine Arbejdere. Her har Eigil fundet Beskæftigelse ikke alene til alle sine Fodboldspillere, men ogsaa til en anseelig Skare Danske.

Der er selvfølgelig ogsaa andre Sider af Store Eigil. Han kan godt blive irriteret, som da hans Hjemmetelefon blev ved at ringe, netop som han vilde tage en Lur. Han stod op, rev Telefonen ud af Væggen og lagde sig roligt til at sove igen. Det er ogsaa sket, at en fræk Repræsentant er blevet hevet ud af Eigil's Kontor, mere eller mindre blidt.

Naar han er i Danmark med Fru Amelia og Datter Elsie, er der altid Glæde iblandt Hotelfolk. Eigil Jensen or nemlig blevet valgt som den Dansk Amerikaner, Tjenerne helst vil servere for — fra Hotel d'Angleterre til den lille Kafe ikke langt fra Strøget.

Hovedvarteret er altid i Frederikshavn, Flynderbyen, hvor Eigil først saa Dagens Lys, og hvor Faderen nu over 90 endnu lever. Og her finder Eigil altid sine gamle Venner og Skolekammerater, ligemeget hvorend Skæb-
nen nu har anbragt dem. Det fortælles, at han engang paa Vejen til en fin Banket mødte en gammel Ven, som kørte omkring og solgte Fisk. "Kom med mig til Gilde i Aften," sagde Eigil.

"Som jeg ser ud?" sagde Vennen.

"Gør ikke et Spor."

"Jeg maa have Fiskene solgt først."

"Den er fin," sagde Eigil. "Dem køber jeg." Og saa gik de til Banket i Byens fineste Hotel.

Det fortælles ogsaa, at han engang kom forbi en Cykleforretning, hvor nogle Børn stod og beundrede de nye Cykler. Eigil købte omgaaende alle Cyklerne og

delte dem ud til Nabolagets Børn. Der findes et Utal af lignende Episoder fra Eigil Jensens Liv, ustyrlig morsomme eller gravalvorlige, men det tillader Pladsen ikke her.

Spurgt, hvad han skylder sin Succes, trækker han paa de brede Skuldre. "Jeg har blot været heldig — heldig, at jeg kom til Amerika i en ung Alder, at jeg fik en forstaaende Hustru, en god Datter. Ja, og saa selvfølgelig en god Partner, Thomas Ramsay, min bedste Ven. Jeg har ogsaa været heldig at faa lidt humoristisk Sans i Fødselen. Jeg tager ikke Livet for alvorligt. Min største Fornøjelse er at le af mig selv."

Eigil Jensens Felt som Velgører og Filantrop naar fra Boys Town til Alderdomshjemmet i Solvang. Med sin runde Haand og sit ukuelige Humør spreder han Glæde, hvor end han gaar. Som Menneske er han i Klasse helt for sig selv; en Sværvægter, fysisk, mentalt og filantropisk set.

Eigil Jensen er ikke alene naaet "Op mod Lyset" — han er blevet et Lyspunkt.

Danske Fodboldspillere i Amerika

Fra 2. Division til USA's Pokalfinale . . .

 EVI PERSSON, Los Angeles Redaktør af California's danskprogede Avis "Bien" ringede mig op forleden:

"Poul . . . Levi . . . Red. af "Dansk-Amerikansk Jul" har bedt mig om at forsøge at overtale (!!) dig til at skrive lidt om det sensationelle danske Fodboldhold her i Los Angeles. Artiklen skal være inde i Løbet af en Uge . . . O.K.?" Afringing!! (Saadan er Levi).

En Uge? Er han rigtig klog? . . . Naa . . . naar man har spenderet 16 Aar af sit forholdsvis unge Liv som "Avismand," (p.t. Los Angeles Times) bliver man jo vandt til lidt af hvert. (Som Typograf, kære Læser, ikke som Skribent.) Nu er De advaret!

Jeg tænkte lidt over Sagen og besluttede at faa startet den følgende Dag — i hvert Fald med at grave lidt statistisk Materiale frem fra Klubbens første Aar. Men ak'.

"I Morgen" blev hin nu hengangne Dag, hvor vi her i el-la slog Varmerekorden fra 1891. 110 Grader. I Skyggen endda!

Man svedte Tran. Jeg skottede til min gamle, trofaste Maskine. Ha! Gummivalserne var ligesom Gele. Her var en god Undskyldning for ikke at skrive noget den Dag. (Desuden var Isboksen fuldstændig tønt for alt flyden-
de.)

Næste Dag var Temperaturen dalet til 108.
Den følgende Dag til 106.

Rolf Ganger og Sven Engedal slaas om Bolden i en Træningskamp. Læg Mærke til Palmetræerne i Baggrunden. — I Californien har man ideelt Fodboldsvejr 300 Dage om Aaret.

Dagen derpaa til 104. (Stadigvæk i Skyggen.)

Men i Dag gaar den ikke længere. Temperaturen er desværre (desværre??) dalet til under Kogepunktet for HO-2, og jeg har atter faaet "Boksen" fyldt op. (Thanks to Lundsing & Co.) . . . CERES . . . Gentlemen!!

Det er sandt. Det var Fodbold, vi skulde snakke om. Fodbold i al Almindelighed og the "Los Angeles Danes" i Særdeleshed.

Lad os begynde ved Begyndelsen.

Man siger, at naar to Danske mødes, og de har den samme Mening om Tingene, danner de straks en Forening, og det er vist ikke megen — skal vi sige Usandhed — (Løgn er saadan et brutalt Ord.)

Og saaledes blev Danish American Soccer Club startet. Nogle faa ihærdige danske Fodbold-Entusiaster, der var kommet til USA. efter 2. Verdenskrig og havde spillet for et Par af de herværende Klubber besluttede, at "det duede ikke." Lad os faa vor egen Klub.

Som sagt saa gjort. Man indkaldte til et stiftende Møde i Danish Hall, og Danish American Soccer Club var en Realitet.

Klubbens første Bestyrelse kom til at bestaa af følgende: Berlich, sen., Præsident, Asger Hansen, Kasserer, Andy Nielsen, Delegate og Peter Skov, Manager og Sekretær Det kneb lidt i Begyndelsen. Mest med Økonomien. Men det gik. Hver Mand betalte sit eget Udstyr. Det hjalp. Man spillede jo Fodbold for Sportens Skyld. Og dog havde man nær mattet opgive at spille den første Sæson. Man manglede nemlig \$100 til Assurance for Holdet. Det var ikke langt fra, at man maatte "pække sammen." Men saa traadte Klubbens aldrig svigtende Kasserer Niels Nygaard til, og lagde resolut sin Ugeløn i Kassen. . . .

Den første Kamp blev spillet mod Maygars (der vandt Mesterskabet dette Aar.) Det danske Hold havde følgende Sammensætning: Axel Jensen, Erik Hansen, Fin Sørensen, Arne Larsen, Carl Erik Clausen, Kenneth Berlich, Ulf Lods, Peter Skov, Niels Nygaard, Charles Nielsen og Oscar Fernes.

Resultatet blev 0-10. Men det tog ikke Modet fra Gutterne. Man holdt — trods Nederlag paa Nederlag — stædigt ved. Og det bar Frugt.

Allerede den følgende Sæson placerede man sig fint i

Da Danskerne slog det berømte professionelle Hold, St. Louis Simpkins, og gik ind i Finalen, blev Sejren fejret ved en Banket paa Statler Hotel, St. Louis. Billedet viser i bagerste Række: Redaktøren for St. Louis Post Dispatch, Dent McSkimmings og Presidenten for L. A. Danes, Impørter Andy (Lundsing) Nielsen. Forreste Række: Manager McGillivray, Eigil Jensen, Presidenten for den Amerikanske Fodbold Union, Ed. Sullivan og Sports-

Rolf Ganger er en blændende Tekniker, kan spille overalt, men er bedst som venstre Vinge.

Turneringen, og i Klubbens 3. Sæson, besatte man 3. Pladsen i 2. Division.

Det følgende Aar vandt man 2. Division — meget overlegent endda — (vandt 17 Kampe spillede een uafgjort og tabte een) og rykkede derefter op i Greater Los Angeles Soccer Leagues 1. Division. Samtidig startede man et Andethold, saa stor var Interessen for Fodbold efterhaanden blevet.

"The Danes" første Sæson i 1. Division (1954-55) gik over selv de dristigste Forventninger. Man klarede sig saa fint, at man af Los Angeles Aviserne blev døbt: "The Cinderella team." Og ikke uden Grund. Man kom fra "nowhere" og spillede sig frem til Finalen om det amerikanske Fodboldmesterskab (U. S. Open Challenge Cup). "The Danes" i Los Angeles placerede California paa Amerika-Kortet, hvad Fodbold angaar. Ikke tidligere var et Hold fra Vesten naaet saa vidt.

Man startede ud med at vinde over Austria 4-1, dernæst Swiss 3-0, Vikings 3-1, Pan Americans 2-1. Som Vinder i Los Angeles mødte man Mexico A.C. fra San Francisco.

Den første Kamp blev spillet i San Francisco og blev vundet af Danskerne 1-0. (Maalet blev scoret af Svend Martensen.) Returkampen blev spillet i Los Angeles og her vandt Danskerne 2-1.

Det blev saaledes "The Danes" der gik videre for at møde St. Louis i Kampen for "The Far West Championship."

Kampen blev af U.S.S.F.A. henlagt til St. Louis, og man levnedes ikke Danskerne en Chance mod dette Hold,

der havde vundet 26 Kampe i Træk og havde haft flere Mand paa USA's Landshold. (Bl. a det Hold, der slog England 1-0 ved Verdens-Mesterskaberne i Rio nogle Aar tilbage.)

Om Morgenen før Kampen var odds paa Langsiden 8 til 1 i Favør af Simpkins. Men Danskerne lod sig ikke dupere.

St. Louis kom straks i Spidsen 1-0 paa et Kanonskud, og man forudsaa en Nedsabling. Men the Danes red Stormen af, og Rolf Ganger udlignede paa Straffespark, og den ord. Kamp endte uafgjort 1-1.

I Omkampen "eksploderede" Danskerne anført af Svend Martensen, der scorede Maal Nr. 2 paa et brilliant Hovedstød helt nede ved Jorden. Bolden var en perfekt Centring fra Rolf Ganger i venstre Side. Dette fik Nerverne til at falde lidt til Ro, og nu fulgte en halv time, som de, der overværede Kampen aldrig vil glemme. St. Louis blev fuldstændig spillet ned. Danskerne scorede ikke mindre end 4 maal i 10 Minutter, saa Slut-Resultatet blev 5-2 (efter at St. Louis havde faaet endnu et Maal et Par Minutter før Tid.)

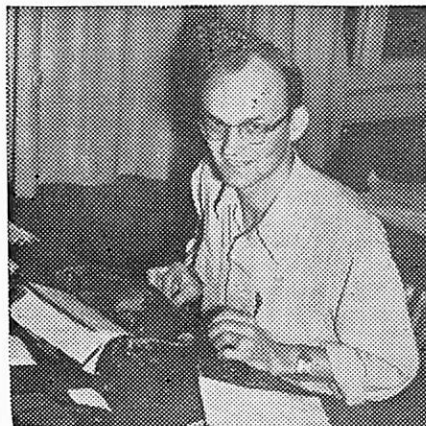
Den næste Dag havde det store Blad "St. Louis Post Dispatch" følgende 8-spaltede Overskrift: "Danes give St. Louis Soccer Lesson," efterfulgt af en "Rosen til Skyerne" af "The Danes from L.A." Man var nu naaet til Finalen — det amerikanske Fodboldmesterskab —, og Danskerne skulde her møde det professionelle Ein-

Sven Engedal fra Skive er Holdets Maalmand og altid sensational. Han har en god Chance for at komme med paa det olympiske Hold.

tracht Hold fra New York. Kampen blev henlagt til Los Angeles.

Særlig Maalmanden Skibonit'en Svend Engedal blev rost for hans rent ud sagt fantastiske Maalmandsspil —, der Gang paa Gang reddede prekære Situationer. (Svend vil uden Tvivl blive udtaget til Fællestræning for USA's olympiske Kandidater i San Francisco, og vi

Paul Dalby Andersen, fra Ringkøbing, er Holdets Presseagent.

tror Chancerne for en dansk Maalmand paa USA's Olympiadehold er ualmindelig fine. En anden Kandidat er "The Danes" Back Bud Lillie.

Der var 7000 Tilskuere paa Rancho Stadium (Tilskuerrekord), og man blev Vidne ttil en spændende og nervepirrende Kamp, der blev spillet i et forrygende Tempo. Efter 84 Minutters Spil, hvor det ikke var lykkedes nogen af Parterne at score, og med kun 6 Minutter tilbage i Kampen vendte Lykken de tapre danske 11 Ryggen. Eintracht fik sin Centerforward Karl Johan Reutzel slaaet i Stykker, og han maatte udgaa. I hans Sted kom Holdets Reservecenterforward John Pinezich ind. Skønt Pinezich kun var inde de 6 Minutter, blev han (set med Eintrachts Øjne) Dagens Helt. To Gange i Løbet af 5 Minutter gik han igennem det danske Forsvar og scorede. Saa var det sket.

Det amerikanske Fodboldmesterskab gik til New York . . . tagende med sig en god Portion Respekt for et "Fighter-Hold," der kom fra 2. Division og kæmpede sig frem til Finalen i USA's fornemste Fodboldturnering.

Indeværende Sæson vil være godt i Gang, naar denne Artikel gaar i Trykken, saa vi haaber Resultaterne til den Tid har talt for sig selv. "The Danes" er ude efter Revanche i indeværende Sæson.

Holdet er i Aar stærkere end nogensinde før. Og vi tror, Maalet "U. S. Champions" kan naas. Der har i hvert Fald ikke været sparet paa Kræfterne, hverken paa den ene eller anden Maade for at sende det stærkest mulige Hold paa Banen under de rød-hvide Farver.

"Det er nu eller aldrig" (som vel ikke skal tages helt bogstaveligt), siger Klubbens "primus motor," Sekretær Egil Jensen. I Fjor tabte vi, fordi vi ikke havde et stærkt nok Mandskab til at udfylde Hullerne, da vi blev ramt af Uheld og fik flere af vore bedste Spillere paa Skadeslisten. (som f. Eks. i Finalen mod Eintracht, hvor Rolf Ganger var paa Skadeslisten) Det vil ikke ske i Aar, hvor vi har 15 Top-Spillere og ingen "Reserver." Vi kan sende hvilkensomhelst af vore Spillere paa Banen. Vi ved paa Forhaand, at de vil fylde deres Plads ud 100%.

(Fortsættes Side 54)

Tæmmet blev den Røde Kriger

Af ANTON KVIST

Lavt gaar Platteflodens Vande,
trægt og dæmpet Strømmen glider,
Bølgerne er graa og triste. —
Paa en stivslidt Krikke rider
en af Sioux Stammens sidste;
uden Fjerpynt om sin Pande,
uden Skalpe i sit Bælte,
uden Tomahawk til Væрге
rider han mod Vestens Bjerge,
fra Nebraskastatens Sletter,
ud langs Platteflodens Vande.

Tæmmet er den røde Kriger,
tam som Platte i sit Leje.
Som en slagen Mand han rider
Sioux Søn, paa hvid Mands Veje
For hans sløve Blik der stiger
Drømmesyn fra svundne Tider:
Sioux Mænd af Stammens bedste
rider ud paa vilde Heste.

Rider ud at jage Bøfler
eller hvide Karavaner,
Bøsser knalder, Øksner hæves;
Sioux dræber, Sioux raner.
Sioux Ret til Landet kræves.
Ret til Vandet, Luften, Jorden;
for sig selv og Bøffeljord
vil de kæmpe og skalpere
Blegfjæsfejden og hans Kvinde,
der vil Sioux Land indvinde.

Mange Skalpe tog de røde,
der ved Platteflodens Vande,
fra de arme Pionerer,
som kom hid fra fjerne Strande.
Blod og Svæd har gødet Vangen,
Suk og Graad er med i Sangen —
Sejrssangen fra den hvide
Dyrkningsmand, der kom at vinde —
skulde vinde og har vundet
Hjem og Brød for Barn og Kvinde.

Det forstaar han nu, den slagne,
der mod Solnedgangen rider:
Havde de forstaaet hinanden,
Rød og Hvid i hine Tider,
budt Velkommen, Haandslag givet,
handlet ærligt, vogtet Freden,
uden Racehad i Livet.
Da var Brydningtidens Minder,
Drab og Vold mod Børn og Kvinder,
ej saa blodigmørke blevet,
som i Vestens Saga skrevet.

Landet taget, Vildmark dyrket,
Hveden gror ved Gaarde, Veje.
Kvæg bag Hegn og Hø i Stakke —
sligt var aldrig rød Mands Eje. —
By bag By med Gyder, Gader
folkefyldt med Gøgl og Handel,
mellem prunkende Facader,
Kirker, Skoler, Markedspladser.
Pengehuse og Paladser,
Drikkestuer, Fattighuse,
Domhus, Fængsel og Fabrikker —
sligt var aldrig rød Mands Eje!

Tæmmet blev den røde Kriger —
tam som Platteflodens Vande,
hjemløs, træt paa stivslidt Krikke,
uden Fjerpynt om sin Pande
rider Siouxfolkets sidste
Stridsmand bort mod Vestens Bjerge.
Men, før han i Skyggen svinder
gør han Holdt og ser tilbage,
ser med sine sunkne Øjne,
uden Hævnlyst, Had og Klage,
mod sin Stammes tabte Rige.
Løfter sine visne Arme
op mod Solens Hjem og beder —
beder, som den slagne beder,
Sioux Gud om Trøst og Naade:

Fader, Storaand i det høje,
du som altid var og bliver
Livets Fader, hør vi beder
dig al Godheds milde Giver:
Giv os Visdoms Lys og Lære
til med dig i Pagt at nære
Søskendsind til alt, der lever.
Du som Himmelsolens Straaler
og hvert jordisk Græsstraa maaler —
Storaand, Fader, hør vi kalder:
Hjælp du os, mens Mørket falder,
paa vor Vej mod Skyggeriget.

Et Juleforlís í Skagerrak for 50 Aar síden

To Flaskeposter bringer Budskabet om, at de to Fiskere var druknet

I disse dage for 50 aar siden forliste den lille jagt "Brødrene" af Frederikshavn med en far og søn ombord. Her skildrer en slægtning af den omkomne skipper, typograf Wilh. Grønhøj, Ringsted, forliset, som han har beretningen fra sin mor. Hendes far var broder til skipper Grønhøj.

DET VAR IND UNDER JUL for et halvt hundrede aar siden. I et lille rødt hus, der laa yderst ved vejen mod havet i Hirtshals, sad en kvinde med sine fem børn. Det ældste var en ung, livsglad pige paa seksten aar. Saa var der nogle smaa raske drenge og endelig den lille paa tre maaneder i vuggen.

Den glade forventning der hos alle børn gaar forud for julens komme, havde alt holdt sit indtog i børnenes hjerter, men det stod nok ingen af dem rigtig klart, om det var selve julen med juletræ, julemad og ferie, eller det var tanken om fars og storebrors hjemkomst, de glædede sig mest ved. Ogsaa fiskerhustruen glædede sig oprigtigt til den store julefest og til at gense sin kære mand og sin store dreng. Nylig havde hun hørt fra dem. De skulle afgaa fra norsk havn til Frederikshavn, og derfra ville de komme hjem og holde jul. Aah — hvilken lykkelig julefest, de skulle fejre! Men — et øjeblik kom angsten over hende — de skulle sejle med trælast.

Den lumske trælast

Fra de mange søture, hun i sine yngre dage havde gjort med sin mand, vidste hun, at trælasten er lumsk. Den ligger nemlig saa højt, at man ikke i storm kan manøvrere med sejlene. Om det nu blev storm — nej, det maatte ikke ske.

Hun ville straks skrive til den norske havn, hvorfra de skulle gaa ud med den lille jagt. De skulle se at faa en anden last. Og atter gav hun sig sin glæde i vold. Hun mindedes sidste jul, hvorledes de netop var kommet hjem lige til juleaften.

Den bedste julegave

Hun og alle børnene var nede ved dagvognen fra Hjørring for at tage imod dem. Og den store, stærke skippers glæde kendte ingen grænser, da han knugede børnene til sig, løftede dem højt i vejret, to, tre ad gangen, mens broderen kyssede sin mor og bar hemmelighedsfulde pakker ind i hjemmet. — Denne gang havde hun en ganske særlig julegave til sin mand . . . den lille derinde, som han endnu ikke havde set.

Det tunge budskab

Fire dage efter kom stormen. Hvinende, jagende i lange dønninger, saa det gav dybe suk i det lille hus. Nedenfor klitten larmede havet. Tre dage og lange nætter i hvilke moderen gik angstfuld op og ned i stuen, hvor børnene laa og drømte om juleaften og om fars og brors hjemkomst. Den fjerde dag kom skipperens broder og dennes hustru gaende hen imod det lille hjem. Da forstod den opskræmte kvinde, hvad de ville,

og knap var de indenfor, og hun saa deres ansigter, før hun sank sammen med et skrig.

Stille modtog hun beretningen. Den trælastede jagt var kæntræt. Faders og søns skæbne uvis, men alt tydede paa, at de ikke længer var blandt de levende.

Det spinkle haab brast

Endnu kunne der jo dog være haab, mente man. Men det haab kunne ikke trøste den stakkels kvinde. Hun følte, at hun nu var enke og børnene faderløse. Og hun paakaldte ham, der er sørgendes og ulykkeliges ven.

Nogen tid efter drev en flaske og senere endnu en ind paa stranden paa vestkysten. De indeholdt budskaber, der viste, at de to brave sømænd, far og søn, i deres sidste stund lod tankerne gaa hjemad og opad. Hjem til de smaa, lyse og varme stuer, der indeholdt alt, hvad de holdt af og elskede her paa jorden, og opad til ham, der gav og tog, og hvis navn skal været lovet!

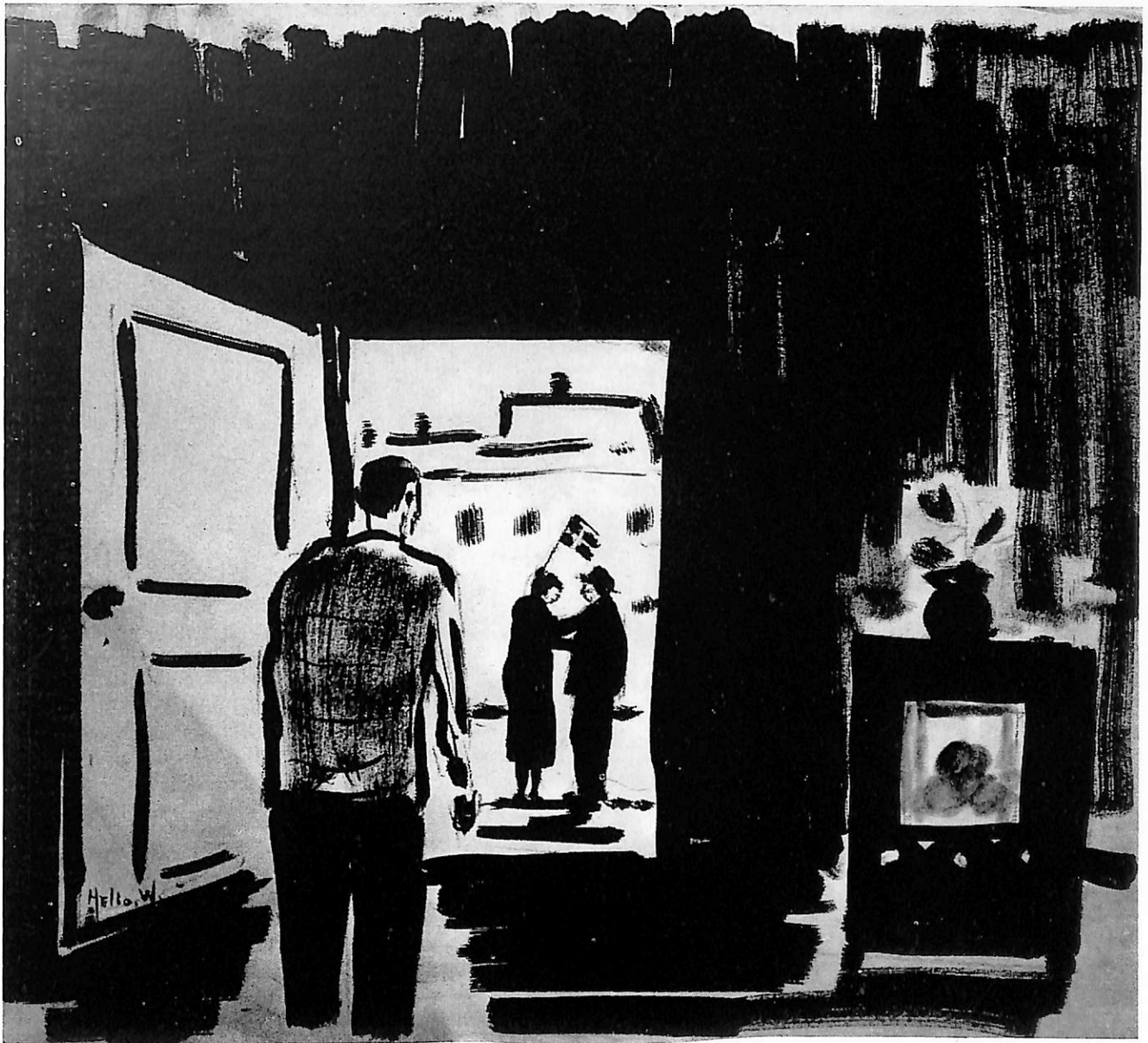
Flaskeposternes indhold

De to flaskeposter indeholdt følgende knappe men meget sigende sætninger:

"Min kære Hustru og Børn, vi ere kæntræde, kan ikke reddes. Jesus være os naadig. Grønhøj, skipper. — O, Farvel da i Jesus Navn, vi ere Dødsens. — Kæntræt med "Brødrene" af Frederikshavn. F. Grønhøj."

Gode mennesker kappedes om at hjælpe den haardttrængende familie og vise dem kærlighed. Og taknemlighedens taarer mildnede smertens. Det blev en tung jul for det lille hjem. Moderens pligtfølelse og fordoblede ansvar overfor de smaa hjalp dog efterhaanden hende til at komme over det. Men den unge, livsglade pige sygnede hen som en blomst, hvis stængel er brudt. Stille og sørgmodig tæredes hun bort, alt imedens hun søgte at trøste moderen, og nogle maaneder efter forenede døden hende med dem, hun havde glædet! sig til at se.

Aalborg Stiftstidende.

KLOKKEFLAGET

Af ESTER JACOBSEN

 EN varm solskinsdag i September 1950 var der fart over feltet i den lille baggaards-lejlighed paa Nørrebro i København. John skulde rejse til Canada. Det have været et hårdt slag for Hanne og John den dag, de paa emmigrationen fik at vide, at det ikke kunde lade sig gøre at følges ad til Canada. Det var for risikabelt for en familie med to smaa børn mod vinteren at staa i et fremmed land uden lejlighed og arbejde med kun faa Dollars paa lommen. Alt var nu klappet og klar til den lange rejse. Johns humør stod højt, for Hanne og børnene vilde bestemt følge Far til damperen. Lille Ani sov trygt i sin vogn, medens Per sad ventende paa trappen. John rejste sig fra frokost-

bordet, hvorefter han aabnede døren paa klem til soveværelset og raabte: "Kom saa, dit lille nusselværk." Hanne viste sig smilende i døren, og med et glimt i øjet rakte hun John det lille hjemmesyede flag og sagde: "—Det skal du vinke farvel med, naar du kommer ombord, Farman." John blev hidsig, kastede flaget ud gennem det aabentstaaende vindue, idet han med lynende Øjne saa paa Hanne og sagde! "Tror du, jeg er en skoledreng, der skal paa udflugt med et klokkeflag i haanden og være til grin for alle de andre passagerer ombord." Hanne følte sig saaret, hun havde gjort sig saa megen umage for at sy flaget saa sirligt og pænt; paa midten af det hvide kors havde hun fastsyet den lille sølvklokke, som John havde foræret hende i julegave det første aar, de var gift, og i tanker havde hun fremmalet den kommende Jul i udlandet, hvor hun vilde pynte bordet med det danske flag, og nu blev det vraget og kastet bort.

Hanne begyndte at græde, og havde nu hverken lyst eller vilje til at følge John til damperen. Efter nogen tryglen fra Johns side, gav hun efter og de tog afsted. Der var mange mennesker paa kajen, John gav Hanne og børnene et kys til farvel og bad dem vinke til ham, naar han kom ombord, han vilde staa i skibets agter-

stavn, derefter forsvandt han. Det tog lang tid at komme gennem tolden, og efter en times forløb så Hanne, John gaa op ad landgangsbroen, hun løftede Per i vejret, da han fik øje paa sin far, begyndte han grædende at raabe: "Far! — Far." John hørte ikke drengens raab, og Hanne trøstede Per med, at han skulde vinke til Far om lidt. Drengen sprællede voldsomt for at komme ned; men aldrig saa snart havde de smaa fødder naaet jorden, før han stak i rend over mod damperen og tog sig ikke i agt for en bil, der i samme øjeblik svingede ind paa pladsen. Hanne gav et skrig! En paakørsel var uundgaaelig. Trods chaufførens hurtige opbremsning havde bilens skærm ramt Per, som faldt omkuld; men slap dog med forskrækkelsen og en lille bule i panden. Hanne gav den hylende Per et klap bagi og smed ham op i fodenden af Anis vogn, og saa gik turen mod Nørrebro.

Da John kom ombord paa den store italienske damper, var det ham umuligt at faa en plads i agterstovnen, han brugte albuerne og tvang sig til en plads midtskibs. Her saa han kvinder og mænd staa og vinke med papirservietter og forskellige flag, der hver især havde sit ejendommelige kendetegn, med blomster, sløjfer eller papirsstrimler i toppen af flagstangen. Han stirrede ud over den store menneskemængde; men ingen steder kunde han se Hanne, hvor var hun? Hans tanker fløj til det bortkastede flag med sølvklokken, havde han haft det nu, vilde Hanne let have fundet frem til ham. Han fortrød bittert sin opførsel overfor Hanne; men endnu var det ikke for sent med en undskyldning, han masede sig hen til landgangsbroen; men blev her standset af billetkontrollen, der paa engelsk gav en hel forelæsning, som John ikke forstod meget af, men blev dog klar over, at det ikke kunde lade sig gøre at forlade skibet. Pludselig fik han en følelse, som om hans hjerte stod stille, taarnerne blinkede i hans øjne, da han nærmest som en vild slog sig gennem mængden, han vilde staa i agterstovnen, han maatte se Hanne endnu en gang og raabe et: "Om forladelse" ned til hende, og hun vilde tilgive — han vidste det.

Mange gange før havde hun tilgivet ham hans hidsigthed; men i dag var det mere nødvendigt end nogensinde, hvis han skulde befries for den lammende skyldfølelse, der nu helt havde ham i sin vold. De syv og tyve aar syntes at lægge dobbelt vægt paa hans spinkle bygning, medens vinden legede tagfat med det lyskrøllede haar og skjulte i flæng den høje pande. Ansigtet var blegt med vemodige træk, han stod urokkelig og blev ved med at stirre mod land, medens damperen langsomt gled ud af havnen til tonerne af: "Der er et yndigt land. . ." Passagererne fortsatte med at vinke, til de tilsidst kun skimtede menneskene paa kajen som ganske smaa prikker og i horisonten aftegnede Københavns taarne sig som skønne silhuetter mod den blaa himmel.

De følgende dage var langt fra en fornøjelsesrejse for John, han følte sig rigtig utilpas.

Efter elleve dages sejllads gled damperen langsomt ind i havnen ved Halifax. Morgensolen maalte himmelen saa langt, man kunde se, maagerne fløj skrigende omkring, snart var de oppe snart nede, som om det var solens straal, de kappedes om at tælle.

Landgangsbroen blev lagt til. Passagererne strømmede i land. John var mellem de første, han syntes ikke at interessere sig spor for det nye eventyrrige, han havde pralet saa meget med til Hanne. I en restauration skrev

John et langt og kærligt brev til Hanne, samtidig med han drak sin eftermiddagskaffe. Inden han lagde brevet i konvolutten, læste han de sidste linier igennem: "Lille Hanne. Husk klokkeflaget! Den dag, jeg hører det ringe, skal blive den lykkeligste dag i mit liv, saa ved jeg, at jeg har dig og børnene. Din for altid John." Da han rejste sig og gik for at lægge brevet i postkassen, var der sket en forandring med ham. De vemodige træk var som ved et trylleslag blæst bort, hans gang var let, da han svingede ud gennem den brede døraabning og hoppede op i det holdende tog, der skulde føre ham til Montreal.

I toget kom han i samtale med en ung dansker, Henry som han før havde set ombord paa damperen. Dagen efter naaede de Montreal, John og Henry lejede sammen et værelse til 10 Dollar ugentlig. Henry vilde nu ud for at søge arbejde paa en maskinfabrik og tilbød John at gaa med, for maaske var der arbejde for dem begge. De to mænd fandt efter nogen spørger frem til fabrikken. Henry fik arbejde, men John blev afvist paa grund af sit daarlige engelsk. Med en ærgelig mine forlod han fabrikken.

Da Henry om aftenen kom hjem, havde John havregrøden parat, det var nu ikke, fordi det var nogen livret, men det var billigt, og de blev nødt til at spare paa centen. Paa fabrikken havde Henry hørt om en farmer, der søgte midlertidig hjælp, fordi kopasseren var blevet syg. Farmen laa ca. tyve miles vest for Montreal.

John tog bussen derud og var heldig at faa arbejde. I en fart satte John et brev sammen til Hanne, hvori han bad hende tage første baad over. Næste morgen begyndte hverdagens slid, det maatte John for alvor sande. Det med at bruge malkemaskinen gik ganske let, men malke efter med haanden, det var dog det værste, han nogensinde havde været udsat for.

Et par maaneder haltede sig af sted for John, saa kom brevet fra Hanne, hun havde solgt møblerne, hver en stump var omsat i penge, kufferten stod pakket og nu ventede hun kun paa papirene. Naar de kom, vilde hun sende John et kort med ankomstdag og tid. Samme aften skyndte John sig til byen for at fortælle Henry nyheden. De følgende dage gik alt ligesom bedre for John, humøret stod højt, og hver dag hørte farmeren ham syng: "Nu dages det brødre, det lysner i øst . . ."

John rev et blad af kalenderen. Første December og vinter — det var ikke til at gaa forkert af. Han strakte sig, gned søvnen af øjnene, og gennem ruden saa han, snegangene, han havde skovlet op dagen i forvejen, var føget til igen. Morgenmalkningen var det første, der skulde til side. Han begyndte at vade over mod kostalden, men fik nu øje paa farmeren, der stod i hoveddøren og talte med en ung mand. "Hvad var der sket?" tænkte han, farmeren plejede aldrig at staa op før ni. Nu lød farmerens: "Good morning John, I would like to talk to you for a moment." John skridtede rask over til farmeren, som presenterede de to mænd for hinanden, hvorefter den fremmede forsvandt ind i stalden. Farmeren forklarede John, at der nu ikke var brug for ham mere, da kopasseren, der havde været syg i tre maaneder, nu var blevet stærk nok til at genoptage arbejdet. Farmeren betalte John hans tilgodehavende, hvorefter han bad ham ind til morgenmad.

John tog sig til panden, haanden gled over det vildt krøllede haar og ned i nakken, hvor han lod den hvile et par sekunder —. Saa var det altsaa sket; han havde

ellers haabet, — jo det havde han, skønt han vidste, det var forkert, saa havde han haabet, at kopasserens sygdom vilde have trukket ud bare een maaned mere, til Hanne kom over i Januar, for før kunde det jo ikke blive, da han vidste, den sidste baad før Jul skulde sejle fra Danmark d. 4 December, og endnu havde han intet hørt fra Hanne. Efter et par spejlæg med bacon var sat til livs, bad John farmeren omadressere hans post til Henrys adresse, for der vilde han tage ind. John hilste af med farmeren, og tog saa bussen til Montreal.

I udkanten af byen sprang John af bussen for at søge arbejde, igen var han heldig, og fik nu et job som pladeskærer paa et værksted.

Der gik tre uger og John forstod ikke, at Hanne ikke lod høre fra sig, skønt han forlængst havde sendt hende den nye adresse. Nu tog han sporvognen til Henrys bopæl. Henry var ikke hjemme, det var dog ærgeligt, tænkte John, han vilde ellers gerne have talt med Henry i aften, nu hans eget humør stod paa nul. Henry havde en egen maade til altid at trække de lyse sider frem af mørket.

John prøvede værtindens dør —, nej der blev ikke svaret paa hans banken. Han kradsede noget ned paa en lap papir og stak det ind under døren til Henrys værelse, hvorefter han forsvandt.

Paa grund af overarbejde kom Henry en time senere hjem end ellers, da han saa papiret, tog han det op og læste: "Gode kammerat. Jeg har været paa din adresse to gange, men ikke truffet dig hjemme. Jeg bor paa et lille hummer, værelse kan man ikke kalde det. Jeg har skiftet arbejde. Jeg ved ikke om min kone har faaet papirerne i orden, det er ad Hekkenfelt til. I dag fem dage kan aldrig blive en Juleaften for mig, naar jeg ikke kan tage Per ved haanden omkring juletræet — ingen Hanne at ønske — "Glædelig Jul" ingen sølvklokke, som jeg plejer at ringe Julen ind med — ingenting nej! Nu vil jeg holde inde, du griner vel bare Henry og tænker, — sikken kagekone. Om ikke før ser du mig Juleaften med en julecigar til dig, John."

Henry undersøgte papiret — ingen afsenderadresse, den maa John have glemt i farten, han lagde papiret bort og satte en kande vand paa varmepladen. Nu blev der banket paa døren, Henry aabnede den.

I entreen stod en frisk, rødmosset og sorthaaret pige, hendes mørkebrune øjne ligesom borede sig ind i ham, det charmerende lidt skæve smil trak op, da hun paa engelsk spurgte: "Undskyld, bor der en..." Sætningen blev afbrudt ved Henrys udbrud: "Johanne! Hvordan kommer du her?" Hun stirrede paa ham —? "Kan du ikke se, det er mig Johanne. Jeg er Henry, Henry Mikelsen fra Mariesvej." Hanne rakte haanden frem, "Gud det er det jo ogsaa." Henry greb hendes haand og bad hende indenfor. Hun strittede imod: "— Hvad er den af Johanne, du var da aldrig bange for mig, dengang vi legede sammen for ti aar siden, og det har du heller ingen grund til i dag."

Hun traadte et skridt tilbage, og det charmerende smil trak op, idet hun sagde, "Nej, det er ikke det, men jeg maa maaske tage min bagage med ind? "Oh ja, nu skal jeg!" svarede Henry og traadte ud i entreen, men stor blev hans forbavselse, for der i krogen stod en kurv med en baby, og en lille dreng var med en sele spændt fast til kurven. Hanne lagde mærke til det forfærdede udtryk i Henrys ansigt og lagde sin haand paa hans skulder, idet hun sagde: "— Ja, lille Henry, det der i krogen er de to trediedele af min ejendom; men det siger jeg dig, den bedste velsignelse Vorherre

har givet John og mig." "John!" udbrød Henry. "Det er vel ikke John Andersen?" Han bøjede sig og løftede kurven ind paa værelset.

"Jo, lige netop," svarede Hanne. Nu stod situationen ham klar, der maatte handles hurtigt. Han smilede ved tanken — Familiefar uden familie, det er noget ud over det almindelige, og frem mellem tænderne hvislede han: "Julen har bragt velsignet bud. . ."

Nu brød Hanne ind: "—Henry, jeg telefonerede til gaardejeren, jeg troede John var der, men fik den besked, at han var flyttet hertil. Sig mig, er det ikke rigtigt, — bor John ikke her? Henry var tavs et øjeblik, saa sagde han: "John er helt i orden, men lad os nu faa noget kaffe, lille Johanne. Hvad med de to rollinger, hvad kan vi finde ud af til dem?"

Hanne var begyndt at tage overtøjet af Per, — men hvor hans ene vante? Det varede lidt før hun svarede: "— Tak, vi har spist paa banegaarden; men jeg vil være glad, hvis jeg maa lægge Per i din seng 'Slinger' for han er baade træt og forfrossen. "Selvfølgelig maa du det," svarede Henry og rødmede som en skoledreng, der deler bolcher ud til pigerne, 'Slinger' det var det navn, hun havde givet ham, da han første gang prøvede hendes cykle derhjemme i baggaarden, dengang syntes han, det var et rædselsfuldt navn, men i dag lød det som klokkespil i hans øren.

Nu hørtes der trin ude fra entreen. Henry gik mod døren, idet han sagde: "Jeg kan høre, det er værtinden, der er paa trapperne, jeg skal lige tale med hende, jeg er tilbage om et øjeblik." Derefter forlod han værelset. Hanne gav Per et godnatkys og pakkede tæppet omkring ham, hun hørte han læse sin aftenbøn, med den ekstra bøn for Far, — men hvad var det? Hanne lyttede spændt til drengens ord: "Kære Vorherre, jeg tror ikke, at min mor kan finde min Far, men du ser ham jo hver dag, vil du saa ikke godt sige til Far, at jeg har den julegave, du ved nok, Amen."

Hanne begyndte igen at lede efter Pers vante. Pludselig kom hun i tanker om, at han jo heller ikke havde flaget i haanden, da han ventede i entreen. Aah, tænkte hun, et flag kan jeg sy igen; — men sølvklokken, hun gik mod døren, hun vilde gaa ud for at se efter, for maaske var det tabt, da de stod af bilen. I døren mødte hun Henry, han tog hende om skulderen: "— Lille Johanne, du maa vide sandheden. John er her ikke før Juleaften, men nu har jeg lejet et værelse til jer for en maaned foreløbig, saa nu bliver du nabo til mig igen 'Stump', og jeg skal nok sørge godt for jer, til din mand viser sig."

Hanne bed sig i læben for at holde taarene tilbage. "Naar du nu har set dig lidt om," — han bød hende en cigaret, "skal vi ind til vores fælles værtinde og drikke kaffe og saa op med humøret."

Pludselig vendte hun rundt: "Klokken!" udbrød hun, i samme sekund var hun ude gennem hoveddøren. Henry hørte svagt en klokke ringe, men tænkte ikke videre over det. Da han hurtig aabnede hoveddøren for at se efter Johanne, hørte han høje glædesudbrud, der skingrede gennem den frostklare nat og fortalte mere, end ord kan fortælle om menneskers og Julens hjerte.

Der stod Hanne og John paa det tilsneede fortov, i inderlig omfavelse, medens klokkeflaget var hævet over Hannes hoved, og i deres hjerter sendtes takken op mod den stjerneklare himmel.

— Deres Jul var begyndt.

PIONERERNES TRO

Skitse fra 1860, da Udvandrerne drog over de nordamerikanske Prærier.

Af JØRGEN W. SCHMIDT

DET var næsten ikke til at udholde længere. Kulden stivnede Fingrene, saa de sprang til Blods, naar Hænderne greb om Hjulegerne for at bringe de store Vogne frem. Og Blæsten jog igennem de alt for tynde, tarvelige og sparsomme Klædningsstykker.

Lidt tilbage fra den øvrige Karavane paa en halv Snes Oksekærrer og vel dobbelt saa mange Haandkærrer, asede en gammel Mand sig frem med en ganske ung Pige som eneste Hjælp til at drive den tunge Haandkærre frem.

Det var et rystende Syn. Udtæret af mange Dages knapt tilmaalte Brødrationer og Ugers anstrengende Marsch, var den gamle Mands Kræfter og Modstanddygtighed svunden ind til intet. Det var tydeligt, at de to sakkede mere og mere bagud.

"Naa . . . op med Humøret; inden Aften har vi naaet Floden!" raabte den gamle frem over Kærren til den unge Pige foran.

Den gamle vidste, at der for ham ikke vilde komme nogen Aften med Udsigt til at naa Floden; men han elskede sin Plejedatter, og han kunde ikke bære over sit Hjerte at sige hende det.

Den unge Pige, Ethlin, var kun 14 Aar gammel; men naar man saa hende her, med Remmen over Skulderen, trækkende en tungt belæst Kærre, med et stenhaardt, sammenbidt Ansigt, som var vejrbit af Ugers Ophold i fri Luft, saa hun ud til at være omkring de tyve.

Hun vendte sig om, og et dybt smerteligt Udtryk gik over hendes Ansigt. "Vi maa hellers standse, du kan jo ikke mere!", raabte hun tilbage gennem Stormen.

"Nej, nej," svarede han, "jeg fejler intet. Vi skal naa Floden."

Og de gik videre, Skridt for Skridt i det bløde Præriesand, hvor Hjulene sank ned, hvis de da ikke tværtimod holdtes fast af de smaa, tornede Buske, som er saa karakteristiske for de nordamerikanske Præriestrækninger.

Med eet mærkede Ethlin, at Kærren blev meget tungere end før. Hun vendte sig forskrækket om, men saa ikke Faderens Hoved over Læsset. Hun slap Taget i Remmen og styrtede om bag ved Kærren. Her laa Faderen som livløs, segnet under de umenneskelige Anstrengelser.

Ethlin sank paa Knæ ved Siden af den døende. Med lidt Vand fra Bunden af Feltflasken vædede hun hans udtørrede Læber. Han stønnede nogle uforstaaelige Ord, forsøgte at løfte Hænderne; men maatte opgive det. Saa sagde han pludseligt, klart og tydeligt, aabenbart med Opbydelsen af alle sine Kræfter: "Vær tro indtil Døden, og jeg vil give dig Livets Krone."

Saa sank han stille tilbage med lukkede Øjne. Han var ikke mere . . .

Imidlertid var de to blevet savnet i Vogntoget længere fremme. Et Par Mænd kom tilbage og fandt Ethlin knælende ved sin Faders afsjælede Legeme. De to Mænd sank ned paa Knæ ved hendes Side; men Tiden var kostbar, og efter en kort Bøn for den Døde, sprang de op og hjalp Pigen op paa en Hest. Den Døde lagdes op paa Kærren, og nu gik det afsted for at indhente de øvrige Pionerer.

Et Par Timer senere var hele Kolonnen nødt til at standse. Ikke færre end 14 af Pionererne var paa denne ene Dag bukket under for Strabadserne, Kulden og Sulten. Vogne og Kærre havde maattet efterlades paa Prærien, blot det nødvendige fyldte nu de tilbageblevne Køretøjer, og endnu var der absolut intet Tegn til, at de nærmede sig Floden, som de efter Beregningerne skulle have naaet denne Dag.

Vognene kørte sammen i en Rundkreds. Okserne og de faa Heste, der endnu var tilbage, blev drevne ind i Kredsen. Stormen havde nu lagt sig; men Kulden tog til Gengæld til. Udenfor Vognkredsen arbejde en lille Flok af Mændene med Spader. En stor Fællesgrav for de fjorten Kammerater skulle graves, inden Mørket begyndte at falde paa.

En Time senere samledes alle Pionererne, Mænd af alle Aldre, mange Kvinder med større og mindre Børn, en Del unge Piger og nogle faa halvvoxne Knægte, omkring Graven. Dernede laa, uden Kister, paa den bare Jord, fjorten Mennesker, som endnu den samme Dags Morgen havde haabet inden Aften at være ude over Trængslerne; men paa en anden Maade end den, der nu var blevet dem til Del.

Ethlin var en kæk Pige. Hun havde set mange af Vennerne bukke under. Nu denne Gang var det den, der stod hendes Hjerter nærmest, hendes Fader. Ved Synet af den frygtelige Grav, som kun svagt oplystes af de blafrende Lygter, brast hun i Graad og maatte føres bort.

En Mand med et barskt Udseende og med en myndig, næsten bydende Stemme, tog Ordet: "Søstre og Brødre," begyndte han, "atter er vi samlede for at stede nogle af vore Kære til Hvile i den kolde Jord. Men Søskende, lad os være Herren taknemmelige, fordi vi ved, at selvom disse vore Søskende aldrig naaede til Zion, saa vil vi dog kunne mødes med dem, igen kunne trykke deres Hænder, ja kunne tale med dem og glædes med dem. Og denne Vished har vi ikke af os selv; men af Gud og formedelst den Herre Jesus Krist og hans Forsoning paa Korset. Søskende, lad os bede Herren velsigne os. Herren er med os nu som altid. Han er med os, som han var med Isralitterne, da de drog ud fra Ægypten. Gud velsigne os, og maa vi alle i Morgen kunne naa ud til Floden. Amen."

En Mumlen besvarede den talendes Bøn, og Skaren gik nu indenfor Vognkredsen og samledes omkring Baalet, men nogle Mænd blev tilbage for at dække Graven.

Et hurtigt Maaltid blev indtaget, dødtrætte var de alle, og en anstrengende Dag ventede dem, saa de længtes alle efter at komme til Ro. Men alligevel ventede de.

Da Maaltidet var tilende, rejste den myndige Mand sig, som havde talt ved Graven, og som aabenbart var Anføreren.

"Mine kære Søskende," sagde han, "vi kan ikke noksom takke Herren, fordi han har hjulpet os hertil. Vi kan ikke noksom takke ham, fordi vi har annammet det fuldkomne, sande Evangelium. Og vi kan ikke noksom takke ham for de Prøvelser, vi nu maa gennemgaa, for

netop derved bliver vore Hjerter lutrede, saa at vi kan gaa rene ind i Zions hellige Dal. Lad os holde ud indtil Enden. Lad os være ved godt Mod. I Morgen vil vi naa Floden."

Og saa skete der det, som var det storslaaede for en udenforstaaende Tilskuer. Hele Forsamlingen rejste sig som paa Kommando. Folk, som efter 14 Timers Marsch næppe mere kunne støtte paa Benene, alle rejste de sig og istemte Pionerernes Takkesang, deres Slagsang, den, som er blevet Symbolet paa hele den vældige Udvandring fra Øst — til Veststaterne.

Kom, kom Guds Folk! fremad og frygter ej,
kun med Mod fremad drag!
Skønt tornestrøet kan synes denne Vej,
Gud er med dig hver Dag.
Os bedre er at jage væk
unyttig Kummer, Kval og Skræk;
Og Fryd bor da i hver en Sjæl —
Alt er vel! Alt er vel!

Mon vi skal græde, om vor Lod er haard?
Nej, o nej — alt er vel!
Hvo kan forvente, han Belønning faar,
som i Kamp ej tog Del.
Omgjord din Lænd, og tab ej Mod!
Gud fører os paa sikker Fod,
og vi skal føle i vor Sjæl —
alt er vel! Alt er vel!

Vi finder Stedet for Guds stille Fred
hist i Vest — Zions Land,
for Herrens Folk et udsøgt helligt Sted —
Gud os der signe kan.
Vor Lovsang der nu høres skal
genlyde højt i Bjerg og Dal.
For Israels Konge — glæd din sjæl! —
Alt er vel! Alt er vel!

De første Vers var sunget med Begejstring og en Styrke, som ville hver af de syngende udraabe for Verden, at han var i Besiddelse af Troen paa Gud og Tilliden til Hans Førelse. — Men i dyb Ærbødighed for deres Kammerater, som var bukkede under for Strabadserne paa Vej til "Det forjættede Land," sænkede alle nu deres Stemmer, saa Sangen lød stille og dæmpet under sidste Vers.

Om Hytten paa vor Rejse brydes ned —
Salig Dag! Alt er vel!
Endt er da al vor Trængsel og Ufred,
og hos Gud bor vor Sjæl.
Men om vort Liv det bliver spar't,
og vi med Israel faar Part,
vi Jesus da vil møde snart —
alt er vel! Alt er vel!

Under de sidste Linier havde Sangen atter hævet sig til et mægtigt Brus, Begejstring og Hyldest, Tro og Tillid jubledes ud, en enestaaende Oplevelse for en fremmed, der maatte overvære en saadan primitiv Sangglæde.

Ti Minutter senere var alt roligt i Lejren, kun de vagthavende gik stille omkring.

Ved Middagstid næste Dag naaedes Floden, hvor Pionererne under gode Forhold hvilede ud nogle Dage, og tre Dage senere kom denne Afdeling til Bjergenes Dale, det Maal, for hvilket de havde trodset alle Farer og enhver Anstrengelse. Og de takkede Herren.

Danebod Højskole

Af ENOK MORTENSEN

HØJSKOLEN I FUGLEPERSPEKTIV

DANEOD Højskole ved den lille By Tyler i det sydvestlige Hjørne af Minnesota blev grundlagt i 1888, og der holdes Højskole den Dag i Dag.

I Sommer ved et af vore Kursus sad vi en cirka 75 Mennesker omkring Lejrbaalet i Lunden. Der var Folk fra et Dusin forskellige Stater. De repræsenterede forskellige Trossamfund. Nationaliteter og kulturelle Baggrunde. Derfor var det dobbelt gribende at høre dem synge — selvfølgelig paa Engelsk — den dansk-amerikanske Digterpræsts mesterlige Sang, "Den Sag er aldrig i Verden tabt," Chr. Richardts, "Lær mig, Nattens Stjerne" og Aakjærs Sang om Havren. Da der blev stille, stod jeg frem ved det flammende Baal og talte omtrent saaledes:

De Gamle siger, at Pastor H. J. Pedersen i Foraaret 1888 kom til den nye Koloni ved Tyler for at blive Menighedens Præst og for at bygge en Højskole. Penge havde han næsten ikke, og Folk var fattige; men allerede i Juli var den nye Skole under Tag. Der var stensat Kælder under hele Huset (ca. 150 Læs Kampesten), og den første December aabnede Skolen sine Døre for det første Elevhold. H. J. Pedersen indledte med Bøn og Tak til Gud, fordi Værket nu var lykkedes. Carl Hansen, senere kendt som en af vore bedste Forfattere og en af Skolens Lærere, talte om "at sætte en ny Streng paa en gammel Harpe." En anden Lærer, Ditlev Kørting, talte, og da Pedersen atter fik Ordet, var det saa gribende, at Referenten simpelthen opgav at beskrive det. "Hr. Hansen sluttede med et Æventyr, og Folk drog muntre og glade hjem."

Endnu var der hverken Kirke, Forsamlingshus eller Gymnastiksal, men Pedersen, der var en driftig Mand, bestemte, at han vilde bygge en Sal, der kunde bruges til alle tre Ting. Tømmer var dyrt, men Sten var der nok af ved den nærliggende Sø. Stenene blev huggede til og Arbejdet ledet af en ung Mand, der hed Kristian Klink. Han havde været Elev paa Ashland Højskole men var nu syg — vistnok af Tuberkler. Han tilbød at

kløve Stenene og fik Hjælp af en Kammerat fra Højskolen, der hed Niels Petersen. Klink er forlængst død, men Niels Petersen lever endnu i West Denmark i Wisconsin. Farmerne samlede Sten op og slæbte dem til Byggegrunden. Arbejdet skred raskt fremad.

En Dag stod Pastor Pedersen og saa paa Arbejdet. Saa standsede Klink et Øjeblik og sagde.

"Jeg har tre Ønsker, som jeg gerne vilde have opfyldt."

"Og det er?" spurgte Pedersen.

"At jeg maa faa Stenhuset færdigt inden jeg dør, at jeg maa naa at komme hjem til Danmark, og at jeg maa dø som et saligt Menneske!"

De Gamle siger, at Klink havde ikke langt tilbage da Stenhuset endelig var færdigt. Medens han laa paa Sygelejet, sagde han til Pedersen, "Kan du huske, hvad jeg en Dag sagde til dig? Stenhuset naaede jeg at faa færdigt; hjem til Danmark naar jeg ikke at komme; men det faar ogsaa være, blot jeg faar Lov at komme hjem til Faderhuset oventil —"

Kristian Klink ligger begravet paa den danske Kirkegaard ved Danebod, og Stenhuset har været brugt lige siden og er endnu en smuk og ærværdig Bygning, som vi holder meget af.

Imidlertid blev der holdt Højskole som i Danmark, tre Maaneders Sommerkursus for unge Piger, tre-fire Maaneders Kursus for Karle. Danebod blev Samlingssted for unge Emigranter, der kom fra alle Egne af Landet. Mange af dem fandt Arbejde paa Egnen omkring Tyler og Kolonien voksede.

H. J. Pedersen var Forstander til 1893 og overgav da Skolens Ledelse til Ole Stevns, der var uddannet paa Askov Højskole i Danmark. Baade han og hans Kone var dygtige Højskolefolk; men det var vanskeligt at leve af de Indtægter, Højskolen gav, og allerede i 1898 drog de til Danmark, hvor de overtog en Højskole. Den nye Forstander paa Danebod var Pastor Anders Bobjerg, der i fire Aar kæmpede for at holde Skolen gaaende. Saa rejste ogsaa han til Danmark, og Skolen stod tom et Aars Tid. Der blev sendt Bud til Pastor Thorvald

Knudsen i Nysted, Nebraska og i Foraaret 1903 sagde han ja til at være Præst ved Danebod Korskirke og Forstander paa Danebod. Skolen blev bygget større, fik en hel ny Fløj og et smukt Taarn. Et Aar senere blev der bygget Gymnastiksal. En stor og smuk Kirke var blevet bygget allerede i 1894, og Kolonien ved Danebod trivedes. Højskolen blev fyldt igen.

De Gamle siger, at "der aldrig havde været holdt bedre Højskole; men hver maa have sin Del af Æren. Th. Knudsen kunde aldrig have begyndt i en Stald, som Pedersen havde gjort, ejheller kunde han selv have skaffet Grund og bygget Skolen op; men Pedersen kunde til Gengæld sikkert ikke have sat Taarn paa Skolen. Han bragte den et stort Skridt frem, strøg det forsigtige og halvt bedende af og sagde, "Tag de Unge med Storm, vi er gode nok dertil, og Højskolen er det værd!"

De Aar var vel Danebods Glansperiode. Der var gode Eleveld. Knudsen var en dygtig og inspirerende Taler. Om Sommeren samledes man til femte Juni Fest og Fjerde Juli Fest i den smukke Lund mellem Skolen og Stenhuset. I Pedersens Tid havde det været aaben Prærie, og den eneste Skygge var den, man fik ved at slaa Paraplyerne op, og saa — som Carl Hansen sagde — ved Hegnspælene Nu løvedes Træerne om Kap med det rige Folke- og Menighedsliv, der voksede frem. Men i 1910 trængte man til en Forstander paa Grand View College, og saa forlod Knudsen Danebod for at overtage denne Stilling.

Fra 1910 til 1914 var Pastor Haakon Jørgensen Menighedens Præst. Omtrent i det samme Tidsrum (1913-1915) var Pastor Halvdan Helweg Skolens Forstander. Fra 1915-20 betjente Thorvald Knudsen igen Menigheden og ledede Højskolens Arbejde, men selv om Knudsen endnu var en forholdsvis ung Mand, lykkedes Arbejdet knapt saa godt som før. Der laa en Verdenskrig imellem og Udviklingen var vandret videre. Knudsens Hjerter var i Danmark, og det stod ham mere og mere klart, at Amerikaniseringen vilde vokse. Han syntes ikke selv, at han magtede at holde Højskole paa Engelsk, og han vilde, at hans Børn skulde have Forbindelse med dansk Aandsliv. I 1920 rejste saa han — som saa mange andre betydelige Mænd — til Danmark, hvor han blev Forstander paa den nys opførte Danebod Højskole paa Als og senere Præst i Ryslinge. Imidlertid var Skolen brændt — i 1917 — men den blev bygget op igen i 1918 og staar endnu som en smuk, rød Murstensbygning.

Pastor P. B. Ammentorp betjente Menigheden et Aars Tid, men fulgte saa i Knudsens Fodspor. I 1923 blev Pastor Alfred Jensen Menighedens Præst. Han tog imod Kaldet paa den Betingelse, at Alfred Nielsen vilde overtage Danebod, hvad han saa ogsaa gjorde. Alfred Nielsen, en Farmersøn fra Nysted, Nebraska, havde dybe Rødder i dansk Aandsliv, men havde ogsaa den Fordel, at han var uddannet paa amerikanske Skoler. I nogle Aar gik Skolen godt; der var ikke saa faa Elever, og det syntes virkelig, at der kunde drives en dansk-amerikansk Højskole, men saa bristede ogsaa denne Drøm. Allerede i 1926 forlod Alfred Nielsen Danebod og gik tilbage til offentlig Skolevirksomhed — for senere at blive Lærer ved Grand View College.

Jeg mindes endnu Mødet, hvor man bad Pastor C. P. Højbjerg om at overtage Danebod. Højbjerg havde været en glimrende Højskolemand baade i Nysted og paa Grand View College, hvor han havde været Forstander. Men han var ogsaa et Stridens Tegn, der havde

mange Fjender eller i alt Fald Modstandere. Nu var han blevet tvunget til at forlade Gerningen paa Grand View og tog derfor med Glæde imod Lejligheden til at lede Arbejdet paa Danebod.

Højbjerg var en dygtig og ildnende Taler. Han holdt Foredrag om Rusland og Ghandi, der samlede Tilhørere ikke alene fra Skolens Elever men fra hele Kolonien, Han vandt sig mange Venner; men gennem sin Tale stødte han ogsaa mange, og det var smaat med Elever. Allerede i 1931 forlod han Danebod og rejste tilbage til Nysted, hvor han havde været Lærer og Forstander før. Der fik han Lov til endnu en Gang at gøre et Stykke Højskolearbejde, inden han rejste tilbage til Danmark som en nedbrudt og skuffet Mand.

Imidlertid var Pastor Holger Strandskov i 1930 blevet Alfred Jensens Afløser som Præst for Menigheden, og i 1934 indtil 1940 prøvede han og hans dygtige Hustru at holde Højskole — denne Gang udelukkende paa Engelsk. Men det var fattige Tider med Tørke og Depression, og man magtede ikke at gennemføre Arbejdet, der krævede altfor meget af sin Mand. Pastor Strandskov var desuden ogsaa syg.

I Efteraaret 1943 blev jeg saa hans Afløser. Jeg mindes endnu mit første Besøg paa Danebod efter vor Ankomst. Det var et sørgeligt Syn. Skolen havde staaet tom og ubenyttet i flere Aar. Det havde regnet og sneet ind gennem Vinduer og Døre. Gulvet i Kælderen og mange Vinduer var raadne. Kalkpuds var revnet og hang i store Flager fra Vægge og Loftet. Det lignede en Ruin, og jeg aandede lettet, fordi man ikke havde bedt mig om at prøve paa at holde Højskole. Det saa altfor haabløst ud! Vi prøvede paa at afhænde Skolen til Kirkesamfundet i Haab om, at de maaske vilde istandsætte Bygningen og bruge den til Alderdomshjem; men Samfundet vilde ikke en Gang have den som Gave!

Saa gik et Par Aars Tid. Jeg prædikede i Kirken, men holdt ogsaa Foredrag i det gamle Stenhus. Jeg syntes ikke, jeg kunde lade den Del af den danske Arv ligge ubrugt hen. Vi danske Mennesker har ikke alene et rigt Menighedsliv, men ogsaa et rigt Folke- og Aandsliv. Og saa en Dag fik vi Mod og Kræfter til at begynde igen. Vi samledes i mindre Grupper udover den store Koloni og taltes ved. Var det ikke muligt, at Danebod endnu kunde bruges som et Samlingssted for Aanden og Ordet? Jo, men det var jo prøvet saa mange Gange før og gaaet i Stykker, blev der sagt. Og det det var saamænd saa sandt!

Men hvad om vi alligevel prøvede igen og paa en ny Maade? Vel kunde det ikke lykkes at holde Højskole, som man gjorde det i Danmark. Vore Kaar var nu en Gang anderledes. Mon ikke der endnu ogsaa i Amerika var Brug for et Sted, hvor man ikke uddannede sig for at kunne tjene flere Penge eller for at faa en akademisk Grad, men for at "lære sig selv og sin Gud at kende?" Og kan vi ikke samle de Unge, saa lad os kalde paa de Ældre; og vil de ikke komme i tre Maaneder, saa lad dem komme i tre Dage eller saa lang Tid de lyster!

Og saa gik vi ud og samlede Penge ind, og der kom nok ind til at gøre Skolen i Stand for. Hver Aften gennem Efteraaret og Vinteren kom en Flok Mænd ind og arbejdede. Vi rev Kalkpuds ned og reparerede Vinduer og Døre. Vi malede og ferniserede og gjorde rent, og inden længe stod Danebod endnu en Gang rede til at modtage et Hold Elever.

Lige inden et stort Møde kom der nye Vanskeligheder.

Det gamle Komfur i Køkkenet var revnet, og der var næsten ingen Tallerkener eller andet Køkkeninventar. Krigen rasede, og det var faktisk umuligt at skaffe det, vi manglede. I min Nød skrev jeg til min gamle Ven, Aksel Nielsen i Chicago. Han var Restauratør i stor Stil og havde mange Forbindelser, vidste jeg.

Og jeg blev ikke skuffet. Der kom Brev pr. omgaaende — "Jeg sender jer er et nyt Komfur samt tolv Dusin Tallerkener, Kopper, Underkopper, Knive, Gafler, Skeer, med tilhørende Fade og Skaale. Og det skal være et Bidrag fra Ester og mig til Danebod!" Det var vel nok en Gave.

Det første store Møde paa Danebod var et Fællestævne, der samlede mange hundrede dansk-amerikanske Unge fra hele Landet (det sidste af den Slags, desværre:

Skole og køres til Danebod i vores egen Bus. Om Lørdagen har jeg to Konfirmandklasser paa Danebod. Desuden er der Sangøvelse, Kvindemøder, Mandsklubmøder, Ungdomsmøder, Folkedans, Bryllupsfester o.s.v.

Men vi har prøvet paa, at Danebods Indflydelse skulde naa videre ud i Sognet. Derfor bruges Skolen ogsaa i stigende Grad af andre Grupper. Forskellige Farmorganisationer samles der. Der er ingen lukkede Døre! Vi har holdt Koncerter og offentlige Møder, spillet Dilletant og haft "square dance" Aftener regelmæssigt. Fjerde Juli Festerne samler hundreder af Mennesker. Forrige Aar talte Mrs. Eugenie Andersen, Amerikas forhenværende Ambassadør til Danmark, ved en Friluftsfest, der samlede ca. et Tusinde Mennesker. Der var ogsaa Koncert og Folkedans paa Plænen.

MRS. EUGENIE ANDERSEN OG PASTOR ENOK MORTENSEN VED 4. JULI FESTEN PAA DANEOD 1954

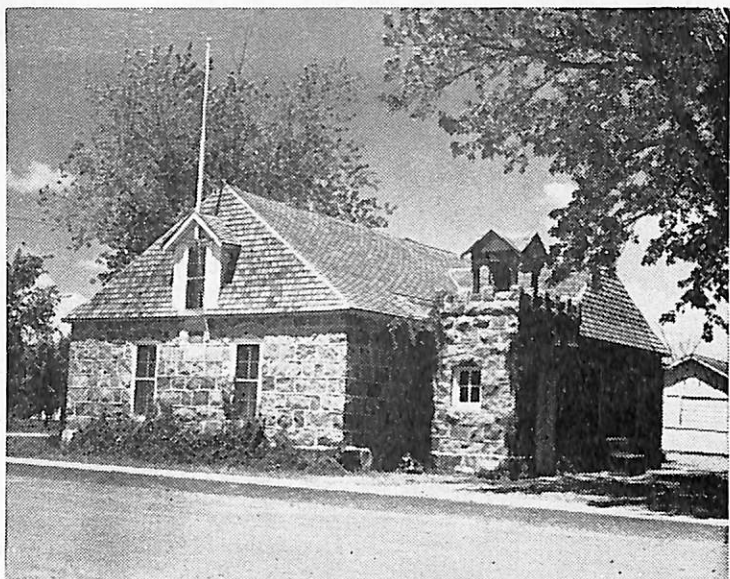
nu er det blevet til "workshops" over hele Linien!) De Unge var indkvarteret paa Skolen og i mange af Koloniens Hjem. Den første Aften gjorde Kloaksystemet Kludder og der stod Vand over Køkkengulvet til Anklernerne. Mens de Unge svang sig i Gymnastiksalen, sled Mændene med Cementgulv og Rør, og fik det hele i Orden inden næsten Morgen!

— — —

Og siden de Dage har Danebod været i stadigt og voksende Brug. Arbejdet kan af praktiske Grunde inddeles i tre forskellige Grupper. Der er først de lokale Aktiviteter nærmest knyttet til Menighedens Arbejde. Fire Dage i Ugen samler vi Menighedens Børn til Religions-undervisning. De Smaa, der endnu ikke gaar i den offentlige Skole, bringes og hentes af Forældre eller Bedsteforældre. De andre hentes ved den offentlige

Og saa er der endelig de store Møder eller Kursus, hvor Eleverne bor paa Skolen i flere Dage. Saavidt har vi ikke turdet holde noget Kursus om Vinteren, da vi knapt nok tør stole paa det gamle Varmeapparat; men det første Møde begynder i det tidlige Foraar og har samlet ca. 75-100 Kvinder til et fem-Dages "Women's Retreat." Sidste Aar var Talerne bl. a. Pastor Erik K. Møller; Dr. George Selke, Guvernør Orville Freemans Sekretær; Mrs. Elizabeth Heffelfinger, Amerikas Repræsentant i United Nations o.a. Det var et Forsøg paa at tage Husmoderen bort fra Køkkenet og den daglige og prosaiske Trædemølle og lukke Vinduerne op til en ny og større Verden.

I Juli Maaned har vi de sidste otte Aar holdt et "Recreation Institute," der har samlet Deltagere fra mange forskellige Stater. Vi giver Undervisning i mange

STENHUSET

forskellige Slags Kunstsløjd (crafts), samt i Folkedans og Musik. Vi synger en Masse, og dansk Folkesang har naaet vidt ud i Verden. Der er ogsaa Foredrag og Diskussioner om Samfundsforhold og andre Problemer.

De sidste tre Aar har **Kvækerne** været vore Gæster. I Aar havde de to forskellige Grupper her de sidste to Uger i August. Det er alvorlige og dygtige Mennesker,

H. J. PEDERSEN

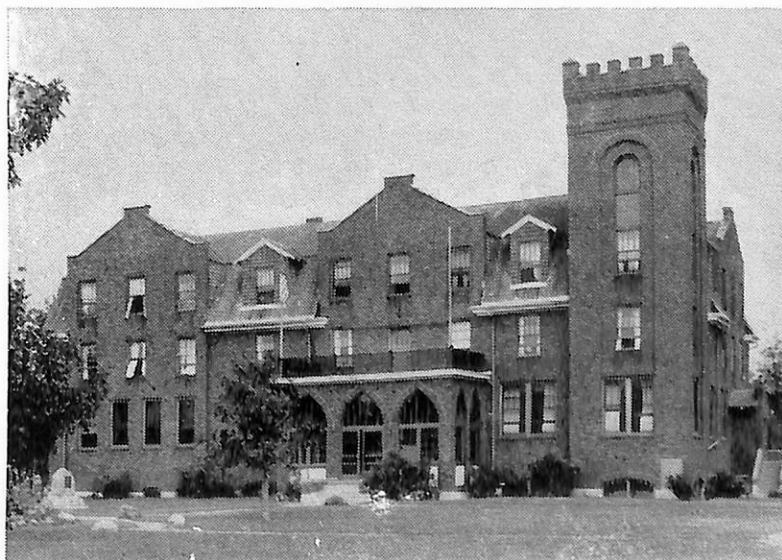
og vi har lært mere af dem, end de har lært af os; men de holder af at samles her, fordi de aner, at Højskolens Aand er i Pagt med det, de stiler og stræber efter.

Og enelig samles vi i den første Uge i Oktober til et dansk **Folkemøde**. Det Møde, der planlægges mens dette skrives, bliver det tiende, og trods Klager over

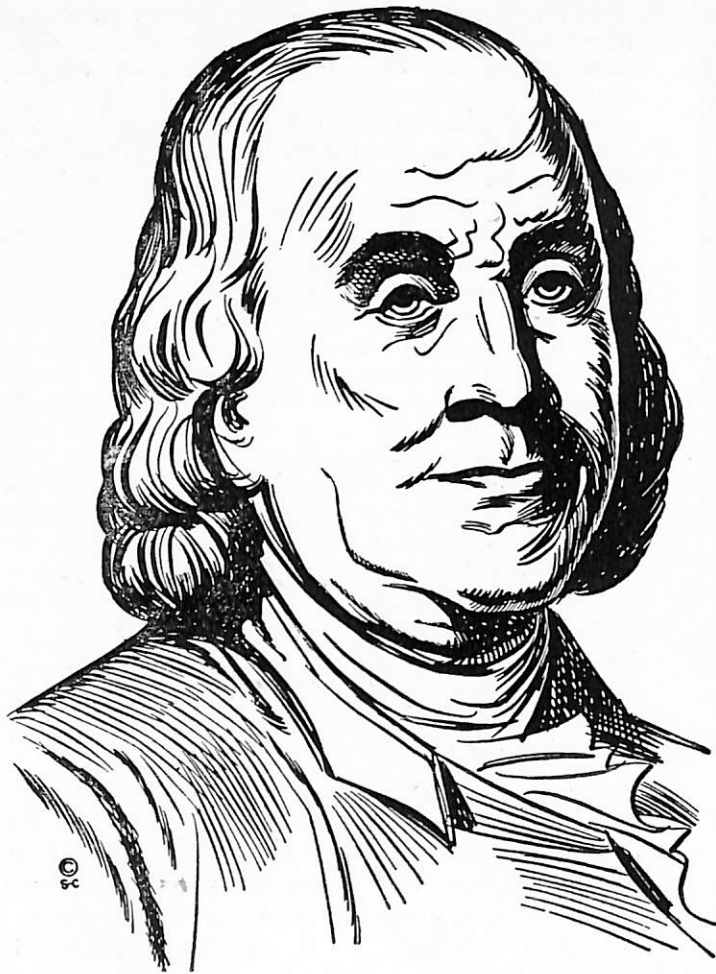
døende Danskhed, samler vi endnu ca. 100 Mennesker til saadan et 6-Dages Folkemøde. Men Folk er ogsaa kommet baade fra Texas og Kanada, fra New Jersey og saa langt borte fra som Californien. Nu har vi jo ogsaa altid prøvet paa at byde noget, der var værd at høre paa. Næsten hvert Aar har vi haft en Taler fra Danmark. Pastor Halvdan Helweg, forhenværende Præst ved Helligaandskirken, har besøgt os to Gange. Andre Talere fra Danmark har været Anton Berntsen; Oplæseren, Pastor Chr. Nissen; Højskoleforstander Hans Haarder; Pastor C. P. Højbjerg; og mens dette skrives venter vi i Efteraaret 1955 at have Forstanderen paa selve Askov Højskole, Knud Hansen, til Hovedtaler. En fast Gæst og selvskreven Taler ved alle de danske Folkemøder, vi har haft saa vidt, har været den gamle Kæmpe, Pastor P. Rasmussen fra Canada; og desuden har vi selvfølgelig benyttet de bedste Kræfter fra vore egne Kredse. Den store Tilslutning — vi maa som Regel indkvartere Folk hos Naboer i Omegnen — er et Tegn paa, at der endnu i Amerika er danske Mennesker, der gerne samles til dansk Tale og Sang. Og mens Talen er om Sang kan det nævnes, at Thyra Nussle i ti Aar har ledet Sangtimer og har spillet til alle Møder!

* * *

Danebod staar endnu med aabne Døre. Vore Kaar er anderledes end danske Forhold. Vore Kræfter og Evner strækker ikke til, saa vi magter at holde Højskole, som man gør det i Danmark. Men vi prøver saa godt vi kan paa at omlante den danske Højskole i amerikansk Jordbund. Vort Fædreland blev større og rigere paa Grund af det Folkeliv, der havde Rod i Højskolen. Vi Udvandrere maa ikke svinge noget af det bedste i vor danske Folkearv. Vi maa vogte om det og bruge det. Maaske vor bedste Gave til Amerika er den Aand, der har levet i Højskolen. Maa den aldrig dø iblandt os.

DANEBOÐ HØJSKOLE

BENJAMIN FRANKLIN

BOGTRYKKEREN
FILOSOFEN
OPFINDEREN
STATSMANDEN

Sv. Waendelin.

Da De Forenede Stater i 1776 underskrev Uafhængighedserklæringen, og dermed definitivt rev sig løs fra England, talte de mange fremragende Mænd i deres Rækker; adskillige af disse var fremmedfødte, men der var mange Amerikanere ogsaa, og fremmest mellem disse — Benjamin Franklin, der var født i Boston, Massachusetts, den 6' Januar, 1706.

Benjamin Franklin var Nr. 15 i en Børneflokk paa sytten, og var den yngste af Drengene. Faderen, Josiah Franklin, var Lysestøber. Benjamin blev født, medens Dronning Anne regerede i England, og baade under hende og de efterfølgende tre Konger, Georg I, II, III, var han selvfølgelig engelsk Statsborger, og det kan uden Overdrivelse siges, at de fire Regenter ikke havde nogen Undersaat af hvem, de kunde være mere stolte end Benjamin Franklin, og saa gik det alligevel saa mærkeligt til, at Franklin ved sin Død nærmest var afskyet af Englænderne, thi faa havde som han maalbevidst og energisk kæmpet for De Forenede Staters Frigørelse.

Ingen Englænder af Franklins Generation har været saa berømt, saa populær, eller har efterladt sig et saa varigt Eftermæle som han, thi de fleste Mennesker er berømte paa et enkelt Punkt, et enkelt Felt, men Franklins Navn som Bogtrykker, som Opfinder, som Filosof og Statsmand, vil bevare hans Navn gennem Sekler.

Franklins Familie hørte ikke til de prominente, men der flød rent og ublandet Blod baade i hans Faders og

Moders Slægt, af den Slags der egnede sig til Ompantning, og altid vilde være i Stand til at klare sig selv under vanskelige Forhold. Benjamin Franklin var omtrent et fuldent Eksempel af en fuldent Amerikaner, initiativrig, begavet, idealistisk indstillet og alligevel sund og praktisk.

Franklin begyndte at gaa i Skole, da han var otte Aar gammel; selv siger han i sin berømte Selvbiografi: "Jeg har kunnet læse, saa langt tilbage jeg husker." Han var i sin første Barndom som Dreng er flest, viste ikke særlige Evner, vilde som mange andre raske Dreng med Vold og Magt til Søs, men glemte dette Ønske, da han voksede til. Kun ti Aar gammel begyndte han at hjælpe sin Fader med at koge Sæbe etc. Familien førte et stille, roligt Liv; Josiah Franklin blev, trods sin ret beskedne Livsstilling, jævnlgt spurgt til Raads om Ting, der angik Byens og Kirkens Affærer, og Byens Embedsmænd rettede sig ofte efter hans Raad. Samtalerne i Hjemmet havde sin store Betydning, thi den ældre Franklin plejede at hævde, at den aandelige Føde var adskilligt vigtigere end den legemlige.

Benjamin Franklin hævdede hele sit Liv igennem, at han aldrig efter et Par Timers Forløb var i Stand til at erindre, hvad han havde spist. Maaske var denne sunde, fornuftige Levevis medvirkende til, at Josiah Franklin og hans Hustru blev henholdsvis 89 og 85 Aar gamle, og begge var raske og aandsfriske lige til det sidste. Franklin selv blev som bekendt 84 Aar.

Benjamin Franklin var ikke interesseret i sin Faders Forretning, derimod interesserede han sig for mekaniske Ting og var meget fingernem. Han læste meget, og som alle Læseheste slugte han meget, der ikke var beregnet for et Barns Fatteevne. Da han var tolv Aar gammel, blev han sat i Bogtrykkerlære hos en af sine voksne Brødre, James. Han vedblev at læse meget i sin Fritid og elskede at diskutere. Han var meget frisindet, og søgte saa vidt muligt at undgaa Kirkegang, hvilket ikke var let, da Forældrene var ret ortodokse. Hans Ideer var nye og friske, og ofte langt forud baade for hans Tid og Alder. Han hævdede f.Eks., at Kvinderne skulde have en mere alsidig Opdragelse; han var kun 16 Aar gl., da han af sig selv prøvede og gennemførte en ret langstrakt Vegetar-Diæt, og blev enig med sig selv om, at Vegetar-spiser var stimulerende for Hjernen. Han slugte en Mængde filosofiske Værker, og det var forbavsende saa let, han tilegnede sig Kernen i disse.

Jury og Journalistik har ofte ført en Mand frem til store Stillinger; for Franklins Vedkommende blev det ret naturligt Journalistikken. Hans Broder James udgav en af de fire Aviser, "New England Courant," der paa det Tidspunkt fandtes i Kolonierne, og længe varede det ikke, før den unge Franklin begyndte at indsende Bidrag til samme; først anonymt, men ret hurtigt under eget Navn.

Broderen var ikke begejstret, og det hændte, at Benjamin fik en Omgang Klø, ikke fordi han havde gjort noget, men simpelthen fordi den ældre Broder var misundelig paa den godt begavede yngre Broder. Disse Klø gav Benjamin Franklin Aversion mod legemlig Afstraffelse, en Aversion, der fulgte ham Livet igennem.

Da Broderen en Gang havde offentliggjort visse Ting om den høje Ret, overtog Benjamin Ledelsen af Bladet; saa kom det til aabent Brud mellem Brødrene, og det endte med, at den nu 17aarige Benjamin forlod Boston og tog til New York. Her kunde han ikke finde Arbejde, og gennem New Jersey rejste han saa, for det meste til Fods, til Pennsylvania, hvor han slog sig ned i Philadelphia. Franklins Indtog i Philadelphia foregik ganske ubemærket, thi hvem lagde vel Mærke til en Knøs, der snavset og i sit gamle Tøj marcherede gennem Byen. I Lommen havde han ikke en Gang to Dollars. Han købte et Par Rundstykker, som han gumlede i sig, og i et Kvæker-Menighedshjem fik han Logi.

Franklin fik snart Arbejde hos en Bogtrykker, Mr. Keimer, der ogsaa var Forfatter, og som øjensynligt holdt mere af at skrive Bøger end af at trykke dem. Franklin kom til at bo hos en Familie ved Navn Read, og søgte nu at "glemme Boston." Det lykkedes den unge Bostonianer at lære selveste Pennsylvania Guvernør at kende, ja, han blev endog, til Mr. Keimers store Forbavselse og Forargelse, inviteret af Sir Wm. Keith, og var flere Gange Gæst i Guvernørboligen. Saa stor var Guvernørens Interesse, at han endog betydede Franklin, at han, Guvernøren, vilde støtte ham, dersom han begyndte for sig selv; f.Eks. kunde Franklin maaske faa Trykningen af de officielle Tryksager. Først maatte Franklin dog til Boston for at tale med sine Forældre.

Det var ikke just "en fortabt Søn," der vendte tilbage, og særlig Broderen, James, var irriteret over, at denne unge Fløjs lod til at være ret velbeslaaet. Faderen var imponeret over, at Sønnen havde saa høje Velyndere, men vilde ikke høre Tale om, at Sønnen allerede skulde etableres som selvstændig Bogtrykker.

Atter forlod Benjamin Franklin Hjemmet og Fødebyen,

denne Gang dog med sin Faders Velsignelse. Han tog først til en langt ældre Broder, John, der boede i Newport. Broderen var glad for at se Benjamin; efter et kort Ophold i Newport rejste Franklin til New York, men da han ikke kunde finde Arbejde der, tog han atter til Philadelphia, og blev igen ansat hos Keimer. Da han var 18 Aar gl. forlovede han sig med Datteren af sine Værtsfolk, Deborah Read; imidlertid vilde han se sig om, og rejste kort Tid efter Forlovelsen til London. Han ankom hertil i December, 1724.

Saa begyndte en afvekslende og livlig Periode for den unge Franklin; han maatte som alle unge betale Erfaringens Lærepenge, men i det store og hele gik det ham godt. Han havde saa travlt, at han omtrent glemte, at han var forlovet. Een Gang fik han dog skrevet til sin Kæreste, og i dette Brev sagde han bl.a., at det sikkert vilde vare noget, før han atter kom tilbage til Amerika.

Franklin arbejdede hos en Mr. Watt, og forargede sine Kolleger ved ikke at ville drikke Øl i Arbejdstiden; nød han noget, var det et Glas Vand. Stærk var han baade af Aand og Legeme; han elskede at svømme og satte mangan en Rekord, naar han og Kammeraterne badede i Themsen. I Sommeren 1726 syntes Franklin at have faaet nok af London, og sammen med en gammel Kværkerkøbmand, Mr. Denham, tog han tilbage til Amerika og Philadelphia. Han havde lovet at arbejde for Mr. Denham, skønt Gagen, denne bød, var mindre, and hvad han tjente i London.

Rejsen tog ti Uger, og glad var Franklin, da han atter saa Amerikas lyse, solbeskinne Kyst. Straks efter sin Hjemkomst erfarede han, at hans Kæreste, da hun ikke hørte fra ham, havde giftet sig med en Mr. Rogers. Denne havde vist sig at være en Døgenigt, havde forladt sin unge Kone, var rejst til de vestindiske Øer, og formodedes at være død derovre.

Mr. Denham aabnede nu sin nye Forretning, og gav Franklin en ansvarsfuld Stilling i Firmaet; saa blev baade Denham og Franklin meget syge, det saa ud til at begge skulde dø, men Franklins stærke Konstitution vandt, og han kom sig.

Denham døde, og Franklin tog, om end tøvende, igen Ansættelse hos Keimer. Det lykkedes ham at faa Keimers Forretning gjort baade større og bedre, men han sparede heller ikke sig selv, sled tidligt og silde, for dog — som det saa ofte gaar — kun at høste Utak for sit Slid, og det endte med, at Keimer afskedigede ham.

Saa slog Franklin sig sammen med en tidligere Kollega, Hugh Meredith, og de begyndte i Fællesskab et Bogtrykkeri; samme Aar, 1728, stiftede Franklin en lille Klub, som han først kaldte "The Leather Apron," men som senere fik Navnet "The Junto," hvilket betyder noget lignende som Kliken. Hver Fredag mødtes man for at drøfte Filosofi, Etik, og Dagens brændende Spørgsmaal, og da Medlemmerne kom fra meget forskellige Lejre, gik Diskussionens Bølger højt. Franklin og hans Kompagnon arbejdede begge haardt, og især undte Franklin sig hverken Søvn eller Hvile. Da han var 23 Aar gammel, overtog han en lille Avis, der ikke havde mere end c.90 Abonnenter; i Løbet af forbavsende kort Tid havde han omtrent fordoblet Abonnaternes Antal og omdøbt Bladet, og "Pennsylvania Gazette" gjorde ikke alene Franklins Navn kendt i vide Kredse, men gav ham et stort pekuniært Overskud.

I 1730 ophævedes Kompagniskabet med Meredith; den-

ne drak og var ikke stabil, og Franklin var nu ene om Foretagendet. Franklin havde skrevet og udgivet flere Brochurer, Artikler, m.m., bl.a. om Nødvendigheden af at have Papirspenge, og da flere Pengesedler skulde trykkes, blev det Franklin, der kom til at udføre Arbejdet. Han sagde selv derom, "at det var en god Forretning" for ham; i det hele taget gik det nu stadig fremad for ham. Hans forrige Chef var gaaet fallit og havde forladt Byen, og en Mr. Bradford var nu hans eneste Konkurrent i Philadelphia. Franklin var atter begyndt at komme i det Readske Hjem, og i Sept. 1730 giftede han sig med sin tidligere Forlovede.

Bøger og Boghandlere var der ikke mange af i 1730 hverken i Philadelphia eller New York; Franklin startede det første Bibliotek i Philadelphia; det mindede i mangt og meget om vore moderne Læsekredse. Han begyndte med 50 Abonnenter, der hver betalte en vis Sum til Indkøb af Bøger, og derefter skulde man betale et mindre, aarligt Bidrag til Indkøb af nye Bøger etc.

Det gik stadig fremad for Franklin, og i sin Kone havde han faaet en stor Hjælp. Som Aarene gik, var Ægtefællerne ofte tvunget til at leve Aarevis borte fra hinanden, men de respekterede og holdt af hinanden, og Franklin glemte aldrig sin Kone derhjemme, men sendte hende smukke og kostbare Gaver, dels til hende selv, dels til deres komfortable og hyggelige Hjem i Philadelphia.

Næsten enhver Bogtrykker i de engelske Kolonier udgav paa den Tid en aarlig Almanak, men ingen af dem gjorde saa stor Lykke som den af Benjamin Franklin for første Gang i Dec. 1732 udgivne "Poor Richard's Almanac." Den blev en enorm Succes; tre Gange maatte den optrykkes alene i den første Maaned, og overalt og alle Vegne citerede man "Stakkels Richard's" Visdomsord. I 25 Aar udkom denne Almanak, og Gennemsnitssalget var ti Tusinde Eksemplarer pr Aar, et Antal der den Gang nærmest var fabelagtigt. Nu til Dags kan man næppe købe de originale Udgaver af "Poor Richard's Almanac," ja, selv meget senere Optryk af samme er begyndt at regnes for Sjældenheder.

Visdomsord som "Gud hjælper dem, der hjælper sig selv", "Et Ord til den Kloge er nok," o.s.v. skyldes Benjamin Franklin. Baade i Aviser og i Bøger, i Skrift og i Tale, citeredes "Poor Richard." Almanakken var et absolut Produkt af Humor og Satire, og det var man ikke vant til. Noget af det morsomste var Forordene til de forskellige Aargange; det var utroligt, hvad Franklin her kunde faa sagt i korte, koncentrerede Sætninger. Hans Fyndord og Proverber var enestaaende, og mange af dem er gledet ind i daglig Tale. De fleste aner ikke, hvor disse Fyndord stammer fra. Her er nogle faa af dem: "Tre kan holde en Hemmelighed, — dersom de to er døde," "Her kommer den store Orator med sin Flod af Ord og sin Draabe af Visdom," "Den — der gaar bag Ploven — er ingen Dumrian, men den — der gør dumme Ting." o.s.fr.

Tonen i "Poor Richard's Almanac" kunde være lidt vel bred, Ordene lidt vulgære, men maaske var det netop een af Grundene til, at den blev saa populær. Almanakkens Succes var Skyld i, at Franklin i 1733 fik Raad til igen at besøge sin Fødeby, efter ikke at have været hjemme i ti Aar og Resten af sit Liv gennemførte han — saa vidt gørlygt — at besøge Boston hvert tiende Aar.

"Pennsylvania Gazette" voksede sig større og bedre Aar for Aar, og var efterhaanden blevet en af de mest

kendte Aviser i Kolonierne. Franklin var en ualmindelig dygtig Journalist, og her, som i andre Retninger, forud for sin Tid. Fritid havde han ikke meget af, men hvad han havde, blev benyttet til at læse Sprog, og i Særdeleshed Fransk, disse Sprogfærdigheder kom ham senere i høj Grad tilgode.

I 1736 mistede Franklin sin eneste Søn, hvilket var ham en meget stor Sorg; først otte Aar senere fødtes et andet Barn i Ægteskabet, nemlig Datteren, Sarah, der senere blev gift med Philadelphia-Borgeren — Richard Bache; fra dette Ægtepar stammer Benjamin Franklins eneste direkte Efterkommere. Omkring 1736 gled Franklin ret ubemærket ind i det offentlige Liv, idet han modtog en Stilling i et af Pennsylvanias offentlige Kontorer, uden derfor at opgive sin Bogtrykkervirksomhed, der netop nu var blevet et meget rentabelt Foretagende. At han gennem sine nye Forbindelser fik en Masse nye Bestillinger, var maaske ikke helt retfærdigt mod hans Kolleger, men det var den Gang, som nu, nøje i Traad med, hvad andre ogsaa gjorde under lignende Omstændigheder.

Franklin tog mere og mere aktiv Del i det politiske Liv; det var paa hans Initiativ (ogsaa i 1736) at Philadelphia fik sit første organiserede Brandvæsen; han kæmpede ogsaa for bedre sanitære Forhold i Byen, tvungen Rensning af Gaderne, o.s.v. Det var ikke alene Forholdene i Philadelphia, Franklin var interesseret i, nej, det var hele Provinsen Pennsylvania; det nuværende "University of Pennsylvania" skylder ham sin Eksistens, idet han fik startet en Skole, der oprindeligt hed "Academy and Charitable School of the Province of Pennsylvania," og dette Akademi blev senere til det nuværende Univ. of Pennsylvania. Han kæmpede ihærdigt for at faa et frivilligt, men organiseret, Forsvar for Provinsen, der skulde sikre dem mod eventuelle Overfald af franske eller spanske Tropper, og han fik sine Planer gennemførte.

Hele Tiden eksperimenterede og læste han; han havde opfundet en ny Ovn, den saakaldte Franklin Ovn, og vilde ikke tage Patent paa den, for ikke at fordyre Salgsprisen; han vilde have, at saa mange som muligt kunde nyde godt af den. I 1744 lagde han Grunden til "The American Philosophical Society," og i 1746 begyndte han sine elektriske Eksperimenter, og hans Fremgang her var saa hurtig, hans Forsøg saa vellykkede, at hans Opfindelse — Lynaflederen — snart var en Kendsgerning, og han blev nu valgt ind i "The Royal Society" og flere andre videnskabelige Selskaber.

Franklin blev Medlem af Byens Raad, og samtidig valgt ind i Provinsens lovgivende Forsamling, og her blev han genvalgt Aar paa Aar, skønt han intet gjorde for at hverve Stemmer. Fra Tid til anden offentliggjorde han Brochurer og Artikler om offentlige og saglige Spørgsmaal, og blev efterhaanden en berømt Mand. I 1753 udnævntes han til General-Postmester for de engelske Provinser, en Stilling han beholdt i en lang Aarrække; ogsaa her fik han indført adskillige nye og praktiske Forbedringer. Han var efterhaanden i Besiddelse af flere akademiske Titler, og deltog som Provinsens officielle Representant i flere meget vigtige Konferencer og Konventioner.

Det var i 1754, at han forelagde sit Udkast til en Plan om et samlet Styre for alle Provinserne, men hverken i Provinserne selv eller i England fandt denne Plan Tilhængere, i alle Tilfælde ikke nok til at kunne vedtages som Lov. I 1757 blev Franklin for første Gang sendt til England som Pennsylvanias Representant; det var særlig

Skat paa faste Ejendomme, der skulde drøftes. Sidst i Juli Maaned kom han til London, og blev straks Genstand for megen Opmærksomhed fra de engelske Videnskabsmænd og andres Side.

Ca. 5 Aar blev han i London, og det lykkedes ham for en stor Del at udrette, hvad han var kommet for, bl. a. blev en Lov om Skat paa faste Ejendomme vedtaget. Aarene i London benyttede han iøvrigt til fortsatte Studier, og en Mængde Essays og Artikler fra hans Pen stammer fra denne Periode, ligeledes førte han en enorm Korrespondance. I 1759 blev han udnævnt til Æresdoktor ved Edinburgh Universitet, og i 1762 blev en lignende Ære ham til Del ved Oxford Universitet.

Hjemkommen til Philadelphia blev han med det samme slugt af det offentlige Liv. Hans Kone og Datter havde det godt, og hans private Forhold var i det hele taget i glimrende Orden. Han rejste en hel Del omkring i Kolonierne for med egne Øjne at se og studere Forholdene, Pennsylvanias lovgivende Forsamling havde helt af sig selv bevilget ham tre Tusinde Pund Sterling som et Slags Honorar for hans værdifulde Tjenester i England.

Noget senere fulgte private Stridigheder indenfor Pennsylvanias egne Grænser, og da Franklin tappert kæmpede for, hvad han fandt ret og rigtigt, skaffede han sig mange Fjender, saa mange — at han ved næste Valg til den lovgivende Forsamling ikke blev genvalgt. Trods dette Nederlag blev han alligevel valgt til atter at rejse til England for at representere Pennsylvania; Vinteren 1764 tog han saa til London for at forelægge Kongen forskellige Ting vedrørende Provinsens Forhold. Franklin havde troet, det hele kunde ordnes i Løbet af faa Maaneder, men atter gik der Aar, før han gensaa Amerika.

Medens Franklin (1765) var i London, vedtoges Loven om at beskatte de amerikanske Provinser gennem højere Stempelafgifter. Man havde i England regnet med, at denne Lov ikke vilde vække Modstand i Kolonierne, men deri tog man Fejl, thi Kolonierne tog denne uretfærdige Beskatning i høj Grad ilde op, og protesterede paa det kraftigste. Der blev klaget baade til Konge og Parlament, og i Protestskrivelsen hævdedes der, at Kolonierne kun kunde beskattes af deres egne Repræsentanter i Koloniraadet, og man fordrede Loven indanket for en Nævningedomstol.

Franklin, der paa dette Tidspunkt var mere Filosof end Statsmand, tog Sagen meget roligt; han mente, det var nyttigt at kæmpe mod Loven, den vilde sikkert alligevel gaa igennem. Dette Standpunkt blev taget ham meget ilde op i Amerika, og selv mange af hans intime Venner fordømte hans Stilling til dette Spørgsmaal. Franklin var imidlertid baade for gammel og for rolig til at lade dette paavirke sig, han forblev i England og fulgte med Interesse hele Sagens Udvikling.

Da det viste sig, at Kolonierne i mange Henseender kunde klare sig uden Moderlandets Produkter, begyndte man i England at blive betænkelig. Adskillige af Koloniernes Repræsentanter, deriblandt Benjamin Franklin, blev raadspurgte og forhørte om Forholdene i Amerika. Franklin hævdede roligt og uanfægtet, at "Kolonierne ikke vilde finde sig i slig en Beskatning; Englands Parlament havde ikke, og havde aldrig haft, og kunde aldrig faa Ret til, uden Koloniernes Samtykke, at vedtage Love, der var bindende for de amerikanske Kolonier, og i Særdeleshed ikke Love vedrørende Skatter paa Kolonierne alene."

Franklin lod sig ikke rokke, men holdt fast ved sine Udtalelser, og det endte virkelig med, at Loven om Stempelafgiften ikke vedtoges, til stor Glæde for de amerikanske Kolonier.

Franklin skrev meget i denne Periode i engelske Blade og Tidsskrifter, og ofte gjorde han tykt Nar af Engländerne, uden at disse mærkede det. Aarene gik, og Franklin repræsenterede nu baade New Jersey, Georgia og Massachusetts foruden Pennsylvania. Han talte Gang paa Gang om at vende hjem, men stadig kom der noget i Vejen; flere Gange var der alvorlige Uoverensstemmelser mellem ham og den engelske Regering, men da Franklin altid var rolig og uforstyrrelig, og ikke lod sig imponere, gik han ofte af med Sejren, og hans Prestige og Anseelse blev større og større.

Alle disse Stridigheder og Uoverensstemmelser, Englands uretfærdige Behandling af Kolonierne, havde efterhaanden bevirket, at Franklin, der oprindeligt baade tænkte og følte sig som Engländer, nu var AMERIKANER helt og fult, og da han i Foraaret 1775 endelig vendte tilbage til Amerika, følte han sig, trods mange personlige Venner i England, ikke længere bundet til Moderlandet.

Da Franklin naaede til Amerika, havde der allerede fundet flere mindre Sammenstød Sted mellem de britiske Tropper og Kolonisterne; adskillige af disse Smaakampe var ikke faldet saa heldigt ud for de britiske Tropper. Franklin naaede ikke at faa sin Kone at se igen, hun var død nogle faa Maaneder, før han kom hjem; hun havde lige til det sidste styret hans Hjem og hans Forretning med stor Dygtighed.

Dersom Franklin, efter atter at være vendt tilbage til Philadelphia, følte sig gammel og ensom, fik han i alle Tilfælde ikke Tid til at vise det, thi han blev straks valgt til, sammen med to andre Mænd, at repræsentere Pennsylvania paa den Continentale Kongres, der aabnedes d. 10' Maj, 1775. Skønt nu næsten 70 Aar gl. var Franklin uafbrudt paa Færde; talte i Forsamlinger, talte ved Komitemøder, og blev ydermere af den nye Regering udnævnt til General-Postmaster for alle Provinserne. Atter indførte han forskellige Forbedringer, og det er ret forbløffende at se, hvor Franklin var en fremsynt og vidtskuende Personlighed.

I Oktober 1775 var Franklin og General George Washington sammen i Lejren ved Cambridge, nær Boston, og det kan vist betragtes som givet, at den unge General har lyttet til den gamle Statsmands Raad i mangt og meget. Et Forsøg paa i Foraaret 1776 ogsaa at faa Canada til at opsiges England Huldskab og Troskab mislykkedes, Franklin og et Par andre Udsendinge repræsenterede de oprørske Kolonier, men Missionen mislykkedes som sagt.

I Juni 1776 var Franklin atter i Philadelphia, og blev kaaret til denne Bys Delegat ved den Kongres, der skulde afholdes for at affatte en Konstitution, og han var en af de fem Mænd, der skrev Udkastet til den berømte amerikanske Uafhængighedserklæring og denne blev, som vi ved, underskrevet d. 4' Juli, 1776. Et Møde mellem Englands Udsendinge og Repræsentanter for de amerikanske Kolonier, hvori Franklin ogsaa deltog, førte ikke til noget. Spørgsmaalet om Staternes Uafhængighed kunde aabenbart ikke ordnes ad fredelig Vej, og for Alvor brød Krigen nu ud, og de smaa fjendtlige Sammenstød, der havde fundet Sted, blev nu afløst af store Slag, hvor Frænde stod mod Frænde, men hvor, som vi ved, de revolutionære Tropper til sidst gik af med Sejren. Udover at berøre de Punkter, hvor Frank-

lins Medvirken spillede en Rolle, skal vi ikke her komme ind paa selve Revolutionen.

Man var i Kolonierne klar over, at Frankrig nærmest var dem venligsindet; Frankrig havde jo faa Aar forinden tabt sine store Besiddelser i Canada til England, og de saa i og for sig gerne, at den britiske Løve blev traadt lidt paa Tærne. Benjamin Franklin blev sammen med Arthur Lee, og noget senere Silas Deane, sendt til Frankrig for at sikre Kolonierne Ludvig d. 6's og Frankrigs Hjælp og Støtte, særlig maatte og skulde der skaffes et større Laan, thi uden Penge kunde Kolonierne ikke føre Krigen. Franklins Ry som Videnskabsmand og Filosof var gaaet forud for Manden selv, og da han kom til Frankrig, blev han straks budt velkommen i de allerbedste Kredse. At en god Portion Nysgerrighed ogsaa gjorde sit dertil, er der næppe Tvivl om.

Franskmændene syntes straks om Franklin, hans Vid, hans Humor, hans gammeldags Galanteri, alt bidrog til at gøre den nu 71' aarige Amerikaner meget populær. Tilsyneladende havde Franklin Tid til en Masse forskellige Ting, som de andre amerikanske Udsendinge mente var unyttigt og tidsspildende, men i Virkeligheden havde Franklin hele Tiden sit Maal for Øje, kun var han klar over, at Franskmændene skulde tages paa en ganske særlig Maade, de var alt for forskellige fra Amerikanerne til at kunne tages paa disses direkte ofte klodsede Fremgangsmaader.

I December Maaned 1776 fik de amerikanske Udsendinges endelig Audiens hos Frankrigs Udenrigsminister; deres Kreditiver modtoges, og deres Ønsker om Venskab med Frankrig og en Handelsoverenskomst mellem de to Lande blev klart og tydeligt fremsatte. Det gik ikke lige glat altsammen, men det lykkedes dog at faa et rentefrit Laan paa to Millioner Francs arrangeret, hvilket allerede var noget.

England gjorde, hvad det kunde for at forhindre, at Skibe ladet med Materialer og Ammunition til De Forenede Stater forlod de franske Havne, og Franklin og de andre Udsendinge var omgivet af Spioner paa alle Sider. Franklin tog det hele roligt og sindigt; da hverken han eller de andre Udsendinge havde Sekretærer, Stenografer, etc., maatte de selv besørge alt, og det skulde gøres med Omhu og mange Detailler, som det nu en Gang fordredes. Især skulde der megen Takt og ofte Overtalelsesevne til for at faa de amerikanske Skibe til at forlade Frankrigs sikre Havne, men ogsaa her var Franklin lidt af et Vidunder.

Masser af unge Franskmænd, baade Adelsmænd og Eventyrere, vilde absolut til Amerika for at hjælpe Amerikanerne mod England, og det tog hele Franklins Takt og Snille at forme Afslagene til de mange Ansøgere, uden dog at fornærme disse. Skønt Franklin levede yderst beskedent i Paris, var hans aarlige Udgifter alligevel ca. 15 Tusinde Dollars, et ret stort Beløb i hine Tider. Hjemme i U.S.A. rasede Krigen, ingen Penge var disponible, saa Franklin tærede foreløbig paa sin egen Formue, og var, ligesaa vel som George Washington, uselvisk og rede til at bringe Ofre paa Unionens Alter.

Da Krigen var forbi, og Forholdene igen rolige, skulde man tro, at Regeringen vilde refundere Franklin hans Udgifter og mange direkte Udlæg, men en virkelig Ordning blev aldrig truffet. At den amerikanske Regering næsten ingen Penge havde, forklarer delvis Sagen, men undskylder den ikke. Franklins Ro, hans filosofiske Maade at se og tage Tingene paa, hjalp ham igennem

flere Perioder, der paa de fleste andre vilde have virket enerverende og irriterende.

En Egnskab, der ærgrede baade hans Fjender og hans Venner, var Franklins Ubestikkelighed; han havde Gang paa Gang Lejlighed til at kunne berige sig personligt, dersom han vilde, men han gjorde det aldrig; i den Henseende er hans politiske Løbbane uden Plet og Lyde. Det er meget vanskeligt at gøre Rede for Franklins komplicerede Forhold i Frankrig. Frankrig var maaske til at begynde med ret ligegyldig overfor Revolutionen i Amerika og dens Mænd, men som Tiden gik, blev Stemningen mere og mere for de Revolutionære, og Centrum for megen af denne Begejstring (og den indirekte Aarsag) var den maleriske, gamle Mand, der simpelt paaklædt, venlig og bebrillet færdedes rundt i Paris, nemlig — Franklin.

Der er ingen Tvivl om, at Paris og Pariserne glædede sig, hver Gang Meddelelser om revolutionære Sejre naaede frem; da den officielle Meddelelse om Sejren ved Saratoga, d. 17' Okt., 1777, havde naaet den franske Regering, (det var i Dec. s.A.), fik de amerikanske Udsendinge en halv Snes Dage efter at vide, at den franske Regering anerkendte De Forenede Stater som en selvstændig Magt, og at man var villig til at affatte og underskrive de ønskede Traktater og Overenskomster.

Det skete i Februar, 1778, og De Forenede Staters Udsendinge blev nu ogsaa modtaget ved Hoffet som U.S.A.'s lovlige og officielle Representanter. Franklin optraadte uden Paryk, uden Spænder paa Skoene og Sværd ved Siden, men værdigt og klogt forstod han alligevel at gøre sig gældende, hvor end han færdedes, og at skaffe Respekt baade for sin Person og for det Land, hvis Gesandt han var.

Det gjalt om at faa en for begge Parter saa ærefuld Fred som mulig, men een Ting gjorde Franklin hele Tiden, i Tale som i Breve, Samtiden klar over, og det var, at De Forenede Stater var, og skulde vedblive at være, **fuldstændig uafhængige**, derom maatte der end ikke være en Antydning af Tvivl. U.S.A.'s øvrige Udsendinge til Frankrig blev hjemkaldte eller sendt andetsteds hen, saa Franklin var nu den nye Stats eneste befuldmægtigede Ambassadør.

Skønt der stadig var utrolig meget at gøre for Franklin, kunde han dog nu, da han var ene, tillade sig at trække Vejret nu og da. Han var utrolig populær baade hos høje og lave, og det syntes som om alt, hvad han foretog sig, blev modtaget med Velvilje. Overalt traf man paa Franklin-Snustobaksdaaser, Franklin-Ovne, Franklin-Portrætter, og- buster, og mange smaa Luksus- og Nødvendighedsartikler blev ogsaa opkaldt efter den berømte Amerikaner. Han blev optaget som Æresmedlem i et Utal af videnskabelige Selskaber i alle Europas Lande. Franklin var menneskelig nok til at sætte Pris paa al denne Virak, men intet Øjeblik tabte han Herredømmet over sig selv og sine Handlinger, eller lod sig blænde af den megen Popularitet, rolig og uanfægtig skred den gamle, hvidhaarede Mand stadig frem mod de Maal, som han havde sat sig baade for Fædrelandet og for sig selv.

Da endelig Fredsforhandlingerne i 1781 begyndte at tage Form, blev det Fredsforhandling med **The United States of America** og ikke med **The Colonies and Plantations in America**. Maaneder gik, endeløse Konferencer holdtes, men endelig d.3' September, 1783, underskrev de tre Magter: England, Frankrig og U.S.A. de afgørende Traktater, og U.S.A. var nu i hele Verdens Øjne en anerkendt og selvstændig Stat.

Benjamin Franklin kan tage sin store Del af Æren for, at alt ordnedes saa godt for U.S.A., og aldrig kan U.S.A. takke ham nok for hans mægtige Indsats og Arbejde.

Franklin tog ikke straks tilbage til Staterne, men blev i Frankrig, og fik efterhaanden Handelsoverenskomster i Stand baade med Danmark, Sverige, Portugal, og til sidst ogsaa med Preussen. Endelig i 1785 besluttede Franklin, der nu gik i sit 80' tyvende Aar, sig til at tage tilbage til Staterne. Hans Helbred var svækket, saa, hans Anmodning om en Afløser blev straks bevilget, og Thomas Jefferson blev udnævnt til Amerikas nye Gesandt i Frankrig.

Den franske Konge gav Franklin en meget smuk og kostbar Afskedsgave, nemlig en Miniature af sig selv indrammet af en Krans bestaaende af 400 Diamanter. Franklin rejste over Southampton, hvor han fik hilst paa nogle af sine gamle, engelske Venner. Selve Rejsen over Atlanten tog syv Uger, men endelig d.14 Sept., 1785, landede Franklin i Philadelphia. Slægt og Venner var ved Havnen, og store Skarer af Byens Borgere var ogsaa mødt op for at byde ham Velkommen hjem.

Franklin havde troet og haabet, at han nu kunde faa Lov til at leve i Ro og Fred, men der var stadig Brug for ham, stadig Bud efter ham. Han modtog mange Æres- og Tillidshverv, blev udnævnt til Præsident for Pennsylvania, og deltog ogsaa i Staternes Kongres i 1787. Det kneb for ham at gaa, men alligevel overværede han samvittighedsfuldt alle Møderne. Efter atter at være kommet hjem skal han have sagt, at hans Landsmænd havde spist hans Kød, og nu vilde de aabenbart ogsaa gnave Benene.

Alligevel har det sikkert glædet den gamle Mand, at man stadig havde Brug for ham, thi selv om han var daarlig til Bens, saa var hans Hjerne levende og klar som altid. De sidste Aar af sin Levetid, deltog Franklin ikke aktivt i Staternes Anliggender, men han var levende interesseret, og udgav selv nu flere glimrende Essays, ligesom hans Artikler i Bladene altid blev læst med Interesse. Franklin var imod Slaveriet, og var Formand for et stort Pennsylvania Selskab, hvis Formaal det var at modarbejde enhver Form for Slaveri.

Under sit sidste Sygeleje skrev Franklin flere Breve til Slægt og Venner; det sidste Brev, han skrev, var dateret den 8' April, 1790, og var til Thomas Jefferson. Ni Dage senere d.17' April, 1790, døde Benjamin Franklin 84 Aar gammel.

At han var stolt af sit oprindelige Haandværk, fremgaar tydeligt af hans Testamente, thi det begyndte saaledes:

Jeg, Benjamin Franklin, af Philadelphia, Bogtrykker, forh. amerikansk Udsending og Gesandt til det franske Hof, nu Præsident af Pennsylvania," etc. etc.

Det var et vel gennemtænkt og klart formet Dokument, og baade hans Fødeby, Boston, og hans adopterede By, Philadelphia, blev betænkt deri.

To Verdensdele har hædret og bevaret Mindet om denne enestaaende Personlighed; han havde Fejl, store Fejl, men de blev saa langt overgaaede af hans Dyder, at det vilde synes smaaligt at dvæle ved dem. Hans Ord og Skrifter er blevet Folkets Ejendom, saa meget endog, at man som før bemærket, ofte slet ikke er klar over, at disse almengyldige Sandheds- og Vidsdomsord stammer fra Franklin.

Hans Navn er knyttet til de første elektriske Eksperimenter, til Bogtrykkerkunsten, til Post- og Brand-

væsenet, til Journalistikken, og til Grundlæggelsen af frie Biblioteker, Skoler, og Universiteter. Hvor var Benjamin Franklin størst? som Filosof? Videnskabsmand? eller Diplomat? det er meget vanskeligt at afgøre, thi han var stor alle Vegne.

Naar De Forenede Stater mindes sine store Mænd, da vil et af de Navne, der staar øverst paa Listen, og tydeligst i det amerikanske Folks Bevidsthed, være —

Benjamin Franklin

Arkivar Sv. Waendelin kan førstkomende 3. Januar fejre 25 Aars Jubilæum som Bestyrer af vort Dansk-Amerikanske Arkiv, der oprindeligt havde Fribolig i dets Stifter, Dr. Max Henius Barndomshjem, Sohngaardsholm, Aalborg. Da Nazisterne brød ind i Jylland fik den aarvaagne og pligttro Arkivar Arkivets værdifulde Samlinger gemt væk i Omegnens Huse og Gaarde — heldigvis. Da de tyske Hærmænd nok ellers havde ødelagt det hele, tilligemed Arkivbygningen, som ved deres Vandalisering blev umuliggjort for videre Brug.

Arkivet flyttedes saa til København, hvor dets nuværende Adresse er: Gl. Vartovvej 6, Hellerup, København.

Waendelin blev kaaret og hjemsendt, fra en lovende Stilling i Chicago, til Leder af Arkivet, hvor mangfoldige Ting til Belysning af dansk Udvandringshistorie samles og opbevares for Efterslægten.

Det Danske Alderdomshjem i New York

RUNDT om i Amerika har danske Udvandrere paa mange Maader sat Mindesmærker. Dygtige Haandværksmestre har bygget flotte Bygninger for Skoler og Institutioner o.m.a., ligesom andre dygtige Haandværkere og Forretningsmænd har oparbejdet Forretninger, som gør deres danske Herkomst Ære, og som vi andre Danske kan være stolte af.

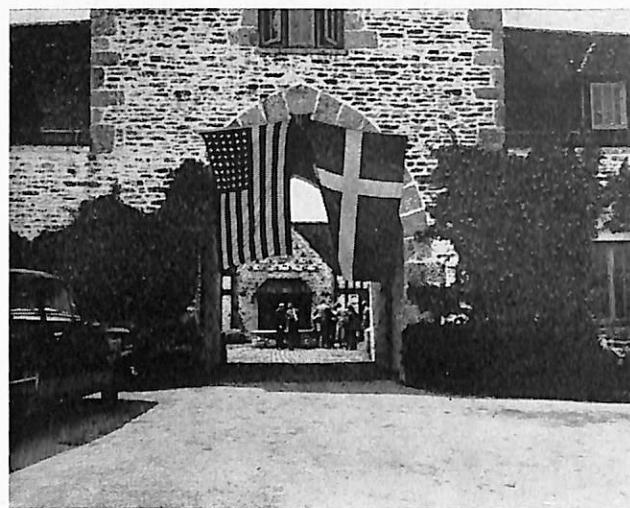
Vi har Artister og Kunstnere som Jean Hersholt, Lauritz Melchior, Gutzon Børglum, Carl Brisson og ikke mindst Victor Børge o. m. fl., som har hjulpet til, at Danmarks Navn er blevet kendt.

Men af alt, hvad Danske i Amerika har naaet at udrette, er dog de danske Alderdomshjem, der findes rundt i Amerika, det bedste og varigste Monument, et Monument om Danskes Kærlighed til gamle Landsmænd, Mænd og Kvinder, der efter et langt og arbejdsomt Liv ikke mere er i Stand til at klare sig uden Hjælp. Et Monument, som vi alle med Stolthed værner om.

Maaske det er Minderne om vor egen Far og Mor, eller er det maaske vor Samvittighed, der har talt til os i denne Sag, fordi det er gaaget op for os, nu da vi

Det Danske Alderdomshjem i Croton-on-Hudson, New York

Indkørselen til Hjemmet

er blevet lidt ældre, at vi opnaaede ikke at gøre nok for vore egne Forældre. Maaske det kan dulgne Samvittigheden, hvis vi hjælper andres Forældre, hvis det lykkes os at bringe Haab og Smil i Øjnene igen paa en gammel Mand eller Kvinde, der efter megen Modgang og maaske ogsaa Savn endelig finder en sikker Havn i det Danske Alderdomshjem for deres Livsaften.

Vi bringer i denne Udgave nogle Billeder fra Det Danske Alderdomshjem i Stor New York, og New York Danske er meget stolte af, og har stor Grund til at være stolte af, deres nye Hjem i Croton-on-Hudson, N. Y.

En stor Del af Æren gaar til de Danskere, der for ca. 50 Aar siden bragte Ideen om et Alderdomshjem frem. Først skal nævnes Fritz Schuman, George Rander, Johanne Olsen. — Det vilde have glædet deres Hjerter, hvis de kunde have set, hvad der er blevet opnaaet siden dengang.

Det har taget en Masse Arbejde, mange søvnløse Nætter, Masser af Basarer, og ikke at forglemme Hjælp

Den hyggelige Dagligstue

Foruden Spisestuen har Hjemmet ogsaa en Sommer Spisestue

— megen Hjælp fra velhavende Danske med Hjertet paa det rette Sted; før det lykkedes at oprette det første Hjem i Brooklyn.

Og her maa vi først og fremmest takke Kvinderne for deres Offervillighed, for deres Hjælp ved Basarer og Udflugter — de mange, lange Timer i et varmt Køkken, hvor der blev bagt Æbelskiver, smurt Smørrebrød, brygget Kaffe o.s.v. — Uden disse Kvinders Hjælp vilde der ikke i Dag være noget dansk Alderdomshjem.

Og nu — mange Aar efter — er der igen et nyt Hjem.

Denne Gang er Hjemmet udenfor Byen, væk fra al Støv og Larm. Her er frisk Luft og Solskin, flotte Haver med Blomster og Græsplæner, Frugthave — Masser af Plads, hvor gamle danske Mænd og Kvinder kan finde Ro og Hvile til at henleve deres sidste Dage.

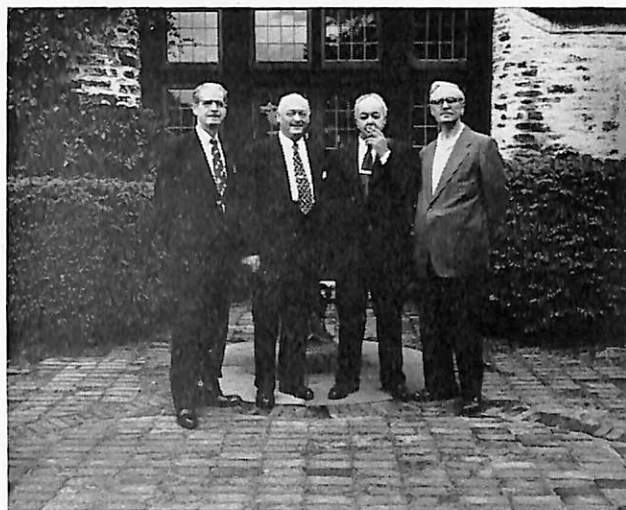
— — —

Dette Aars Bestyrelse for Alderdomshjemmet i New York er:

William K. Sørensen, President

Et andet Hjørne af Dagligstuen

Fra venstre til højre: Den nuværende President og tre former
 Presidenter, William K. Sørensen, Willy Nielsen,
 James Clausen og James Schultz

Paul Jensen, 1ste Vice President

Kay Olsen, 2den Vice President

Axel Madsen, Sekretær

Mrs. Mary Groth, Finanssekretær

Albert Henriksen, Kasserer

— — —

Der intet Hæderstegn, der betyder mere, der intet Hæderstegn danske Mænd og Kvinder kan være mere stolte af — end deres Medlemskort i Foreningen til Opretholdelse af Danske Alderdomshjem rundt om i Amerika.

Hvis du ikke er Medlem af een af disse Foreninger, saa har du ikke gjort din Pligt som en god Dansk-Amerikaner.

Hj. B.

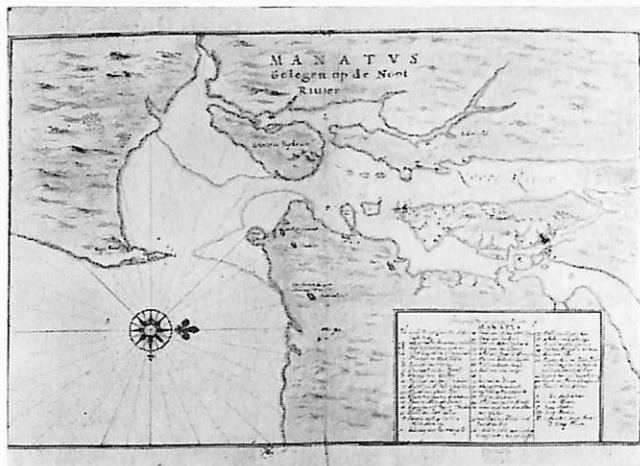

Hvert Soveværelse har eget Badeværelse

DANSKE I NEW YORK FOR 300 AAR SIDEN

(Fortsat fra Side 23)

blev bygget tværs over Manhattan-øen. Det er isøvrigt disse palisader, som har givet den nuværende berømte finansgade, Wall Street, i New York, sit navn.

Manatus-kortet tegnet i 1639 paa Manhattanøen af den hollandske kartograf Joan Vingboon

I 1626, da Peter Minuit købte Manhattan-øen, boede der ca. 270 mennesker i området. I 1639, og det holdt sig nogenlunde konstant til 1642, altsaa i de tre aar, Jonas Bronck boede i området, havde Manhattan-øen og Bronx-området et befolkningstal paa ca. 1000. Stridighederne med indianerne medførte imidlertid en tilbagegang, og da Ny Amsterdam i 1653 fik sine byrettigheder, boede der kun 800 mennesker i området. Man har ingen nøjagtige tal paa, hvor mange danske, der boede i byen og dens omegn, da Ny Amsterdam fik byrettigheder, men det vil sikkert ikke være rent galt at regne med, at der har været et halvt hundrede danske. Dette er jo, i betragtning af, at det var en hollandsk koloni, et ret betydeligt kontingent af danske. Af skandinaverne var danskerne i majoritet. Dette hang i nogen grad sammen med, at svenskerne i denne periode havde oprettet deres egen koloni ved Delaware-floden omkring det nuværende Philadelphia og Wilmington.

Byen voksede. I 1660 var der ca. 1800 indbyggere, og i 1664, altsaa det aar, da englænderne overtog Ny Amsterdam og Ny Nederland, og byen blev kaldt New York, boede der ialt 2400 mennesker i Ny Amsterdam og ca. 12000 mennesker i hele Ny Nederland kolonien.

Det kunne være fristende at gaa videre i denne udredning, men dette skulle blot være et forsøg paa at give et tilbageblik i New Yorks 300 aars historie for at klargøre den historiske linie i byens grundlæggelse.

Den hollandske periode i Amerika er et for os danske betydningsfuldt afsnit, fordi den danner begyndelsen til den dansk-amerikanske historie.

DANSKE FODBOLDSPILLERE I AMERIKA

(Fortsat fra Side 34)

Bestyrelsen for "Danish-American Soccer Club" bestaar af følgende: Præsident Svend Jensen, Vicepræsident Asmund Andersen, Sekretær-Kasserer Ejgil Jen-

sen samt Poul Dalby Andersen, League Deleat. (Altsaa to Jensen'er og to Andersen'er) Klubbens store Ønske er at faa eget Klubhus, hvor man kan samles og ud- dybe Venskabet og Kammeratskabet mellem Dansk- Amerikanske Sportsmænd og hjælpe unge Danske, der kommer til USA, saa de vil føle sig hjemme herovre i "det fremmede." Ligeledes at være Vært for danske Idrætsmænd, der repræsenterer Danmark i U.S.A., som f. Eks. for Tennisspilleren Kurt Nielsen, Løberen Gunnar Nielsen, Bokseren Christian Christensen, der alle har været paa Besøg i Los Angeles og forsvaret Danmarks Farver paa en værdig Maade indenfor deres specielle Idrætsgren.

Det er maaske Fremtidsmusik, men vi tror Maalet kan naas.

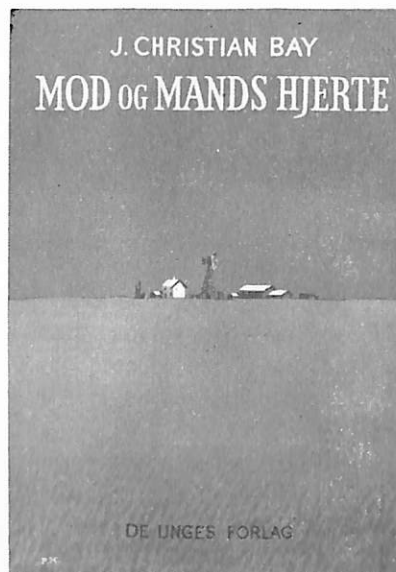
"Polle"

P.S. Som disse Linier skrives har det danske 1. Divisionshold lige haft Sæsonens første Træningskamp, hvor Holdet mødte en Kombination af 1. Div. Holdet Los Angeles Kickers og det tidl. 1. Div. Hold. Viking.

"The Danes" havde en fin Debut og udspillede, især i 2. Halvleg, det komb. Hold. 5-2. Det danske 2. Hold havde ligeledes Sukces med at vinde over Danubia 1-0.

LIGE UDKOMMET

paa De Unges Forlag i Danmark

Anden Samling

Første Samling "FRISK LUFT" udkom
sidste Aar

Pris \$2.00

Faas hos: **Wm. B. Thorsen**
1822 School St., Chicago 13, Ill.

og **August Bang**
Cedar Falls, Iowa

Redaktørernes Hjørne

George Ugilt

ET er med Glæde og Taknemlighed, at vi hermed præsenterer anden Aargang af "Dansk Amerikansk Jul." Glæde over den Forstaaelse og gode Modtagelse, som Julehæftet har faaet hos Landsmænd baade i Amerika og Danmark. Taknemlighed, fordi Hæftet paa en beskedent Maade har været et lille Bidrag til Sammenhold og Samfølelse mellem danske paa begge Sider af det store Hav.

Mange Artikler og Fortællinger i "Dansk Amerikansk Jul 1955" former sig som en Tribut til de Slægter, der var Banebrydere paa baade Haandens og Aandens Arbejde for 2-3 Generationer tilbage. Til Nybyggerne, som med Fare for deres eget og deres Familiers Liv drog til vilde og ukendte Egne, hvor de med utrolig Flid og Nøjsomhed skabte frugtbart Agerland af Krat og Vildnis, af øde stendækkede Marker.

Hjalmar Bertelsen

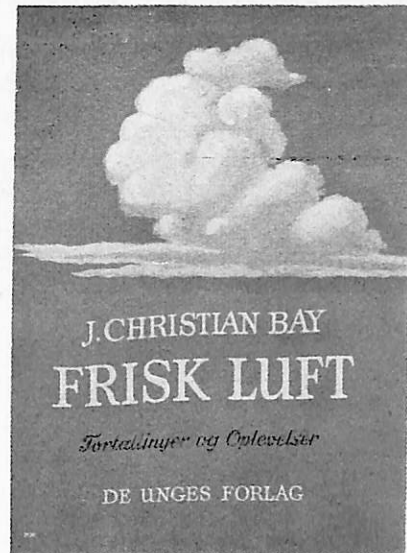
Og til de Pioneerer i Aandens og Kulturens Tjeneste, Præster, Højskolefolk og Lærere, som under yderst ringe Kaar optog en god og velsignelsesrig Gerning blandt Nybyggerne, blev paa deres Post trods Modgang og Skuffelser og lagde Grunden til dansk-amerikansk Aandsliv, en Skat vi maa værne om, selvom den til Tider trykkes haardt af Materialisme.

Disse stoute Mænd og Kvinder, som har gaaet forud for os og ved deres Flid og Trofasthed gjort det lettere for efterfølgende Generationer, tilegner vi denne Udgave af "Dansk Amerikansk Jul." Og vi gør det med en hjertelig Tak til de udmærkede Forfattere og Digtere, som netop har slaaet paa disse Strenge i Aar.

Med Tak for godt Samarbejde i Aaret, der svandt, ønsker vi Dem baade Medarbejdere og Læsere alle en glædelig Jul og et godt Nytaar.

Hjalmar Bertelsen

George Ugilt

Indeholder femten Fortællinger og Oplevelser om de gamle Pioneerer paa Prærien. . . . Med Forfatterens Portræt og Forord til den samlede Udgave, som vil omfatte to Bind.

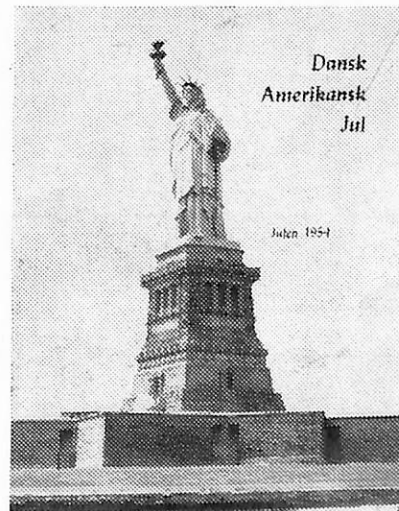
Faas hos:

WM. B. THORSEN

1822 School Street, Chicago 13, Illinois

Pris \$2.00

Dansk Amerikansk Jul 1954

Der er et lille Restoplæg tilbage af sidste Aars Udgave.

Prisen er \$1.00

6 Eksemplarer for \$5.00

MANGE VENLIGE TANKER OG DE BEDSTE ØNSKER FOR EN
GLAD JUL OG GODT NYTAAR
SENDES ALLE VENNER SAAVEL I AMERIKA SOM I DANMARK

ANDERSEN MORTGAGE COMPANY
4441 W. Irving Park Road
Chicago 41, Ill. — Arnold Andersen

AVON RADIO AND TELEVISION
3329 W. Fullerton Ave., Chicago
Tony Rasmussen

MARTHA OG CHRIST BRIX
Chicago, Ill.

ANNA OG EMANUEL LARSEN
River Grove, Ill.

CARL PETERSEN
Nielsen's Restaurant
Chicago, Ill.

CARLO E. PETERSEN
Nielsen's Restaurant
Chicago, Ill.

FYRTAARNET
3142 W. North Ave., Chicago
Andy Plet — Ernie Malmen

CARL'S TAVERN
4149 W. Armitage Ave., Chicago
Carl Andersen

JOHN BALL'S TAVERN
South Elgin, Ill.

PEDERSEN'S FISH & DELICATESSEN
5519 W. Belmont Ave., Chicago
Hedevig and Jens W. Pedersen

NORTH-WEST BUTTER & EGG CO.
Chicago, Ill.
P. Kristensen - Dania Brand Butter

SAM P. SØRENSEN
Painting and Decorating
Elmwood Park, Ill.

BY GOLLY OLSEN
2534 W. North Ave.
Chicago, Ill.

MR. AND MRS. PAUL RØMER
Chicago, Ill.

NIELSEN FUNERAL HOME
Chicago, Ill.

BETTY AND FRED H. HANSEN
Elmwood Park, Ill.

VIGGO OG MARGRETE RASMUSSEN
River Grove, Ill.

SCANDIC FISH COMPANY
Einar Christiansen
Chicago, Ill.

HELIO'S ART GALLERY
Chicago, Ill.
Ingeborg and Helio Wernegreen

Barslund Delicatessforretning
Chicago, Ill.
Ellen og John Barslund

ELMWOOD PARK PRESS
Elmwood Park, Ill.
Bertelsens and Nygaards

Henry Nielsen's Slagterforretning
Chicago, Ill.
Mary og Henry Nielsen

EMILIE OG JENS SØRENSEN
1725 Berteau Ave., Chicago, Ill.

DEN DANSKE PIONEER
Jane og George Ugilt
Chicago, Ill.

FLY S·A·S

to **SCANDINAVIA**

**OVER-THE-WEATHER From New York or via
The Polar Route from Los Angeles**

● You fly high above surface weather in American-built Douglas DC-6B's. You enjoy hearty meals prepared by Scandinavian chefs in S-A-S's own kitchen and served at no charge. You sleep soundly in deep-cushioned reclining seats. There's no greater value and no lower fares than the S-A-S Globetrotter. For deluxe first class service specify the "Royal Viking" flights. Also inquire about our Family Plan.

Visit Other Cities in EUROPE at NO EXTRA COST

COPENHAGEN

Visit any or all:

- LONDON
- PARIS
- GENEVA
- FRANKFURT
- DUSSELDORF
- COLOGNE
- BREMEN
- HAMBURG
- GLASGOW

OSLO

Visit any or all:

- LONDON
- PARIS
- AMSTERDAM
- BRUSSELS
- COPENHAGEN
- GOTHENBURG
- STAVANGER
- GLASGOW
- EDINBURGH

STOCKHOLM

Visit any or all:

- LONDON
- PARIS
- GENEVA
- FRANKFURT
- HANOVER
- BREMEN
- HAMBURG
- COPENHAGEN
- MALMO

* From New York, Tourist Class, Thrift Season—Nov. 1 to Apr. 1

SEE YOUR TRAVEL AGENT for more extra-city information. He will give you expert help in making plans, and will get your reservations and tickets for no extra charge. For additional information, send coupon below.

DISTRICT OFFICES:

- Washington • Philadelphia • Cleveland
- Chicago • Detroit • Minneapolis • Los Angeles
- San Francisco • Seattle • Atlanta

SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM-

215 N. Michigan Ave., Chicago 1, Illinois

Please send me literature checked:

Over the weather to EUROPE

NAME _____

EXTRA CITIES

- OSLO PARIS
- STOCKHOLM ROME
- COPENHAGEN

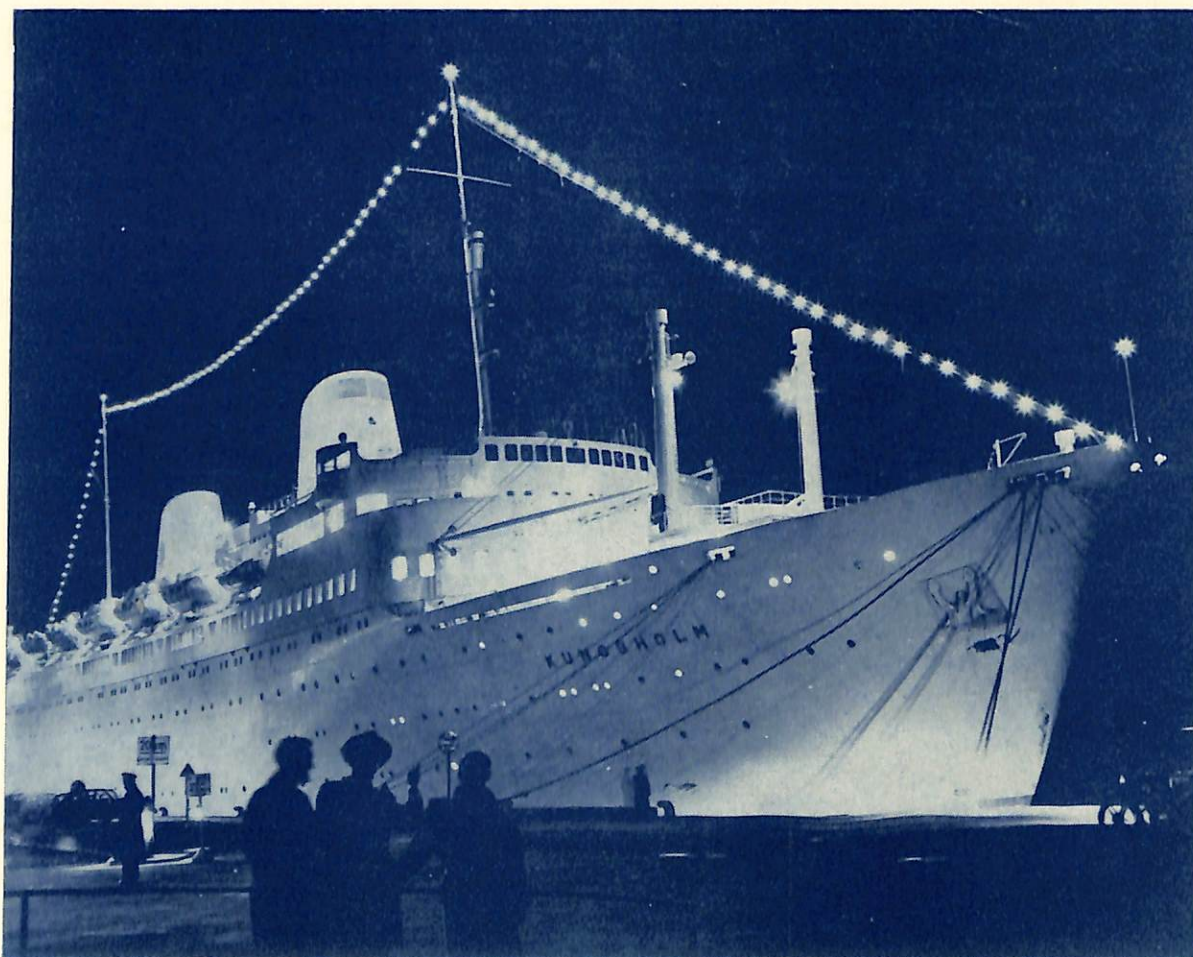
ADDRESS _____

Passport Tips & Schedule Folder

CITY _____ STATE _____

Travel to and from **DENMARK**
via the **SWEDISH AMERICAN LINE**

The M.S. KUNGSBOLM at Langelinie Quay, Copenhagen.

The Swedish American Line offers the traveler to Denmark a *direct service* between New York and Copenhagen by the popular M.S. STOCKHOLM. The newly redecorated M.S. STOCKHOLM, with increased passenger capacity, maintains direct monthly service in each direction between New York and Copenhagen, while the de luxe M.S. KUNGSBOLM provides a convenient service to and from Gothenburg with prompt rail connections between Gothenburg and Copenhagen.

Swedish American Line

636 FIFTH AVENUE • NEW YORK 20, N. Y.

Offices or Agents in all Principal Cities